

ЕДВАРД ЛУКАС, Гергард Ґнаук, Ален Гіймоль, АРІЕЛЬ КОЕН,
Марцін Войцеховський, Матвій Ганапольський

про шанси України у 2010 році. Стор. 28

Тиждень

український www.ut.net.ua

ТИЖДЕНЬ РОЗДАВ
АНТИНАГОРОДИ
ЗА СУМНІВНІ
ДОСЯГНЕННЯ
2009 РОКУ. Стор. 46

№ 52 (113), 25 ГРУДНЯ 2009 р. - 14 СІЧНЯ 2010 р.

2010

ДЕ МОЯ КРАЇНА?

ISSN 1996-1561

9 771996 156002

Очікуйте наступний номер Тижня 15 січня 2010 р.

ЛІЗИНГ–

це невідомий вид тварин?!

Дитяча іграшка?

Офісний привид?

Ні !!!

**Лізинг– це доступний
зручний
надійний
спосіб фінансування авто саме для тебе!**

ЛІЗИНГ

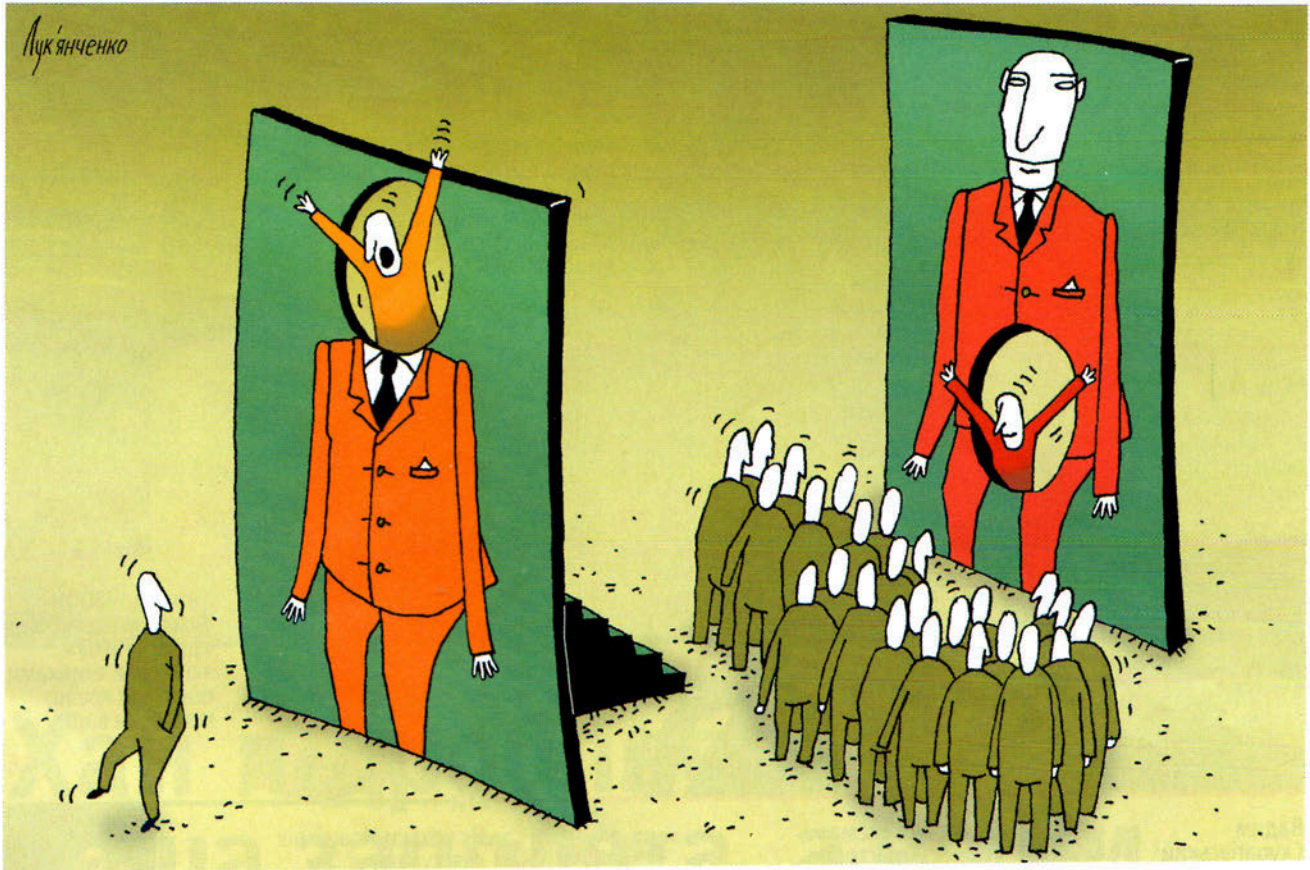
Запитуйте в офіційних дилерів VW та Audi

<http://www.porscheleasing.com.ua>

PORSCHE
LEASING

Образ тижня

Малюнок Ігоря Лук'яненка

Україна потрапила під тотальний прес кітчу.
Стор. 54

Життя має сенс!

ПЕРЕДПЛАТИТЬ ТА ОТРИМУЙТЕ
ЩОП'ЯТНИЦІ
передплатний індекс – 99319

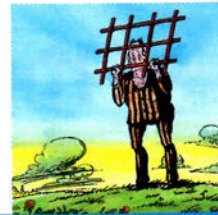
Юрій Макаров
про інтелектуальне
гетто

6

Фото тижня
Снігова феєрія

10

Вийти
з гетто

12

Чарівна лампа Росії
Чому Росія з нічого
роздмухала
«шпигунський скандал»
довкола однієї
з українських фірм

16

Чорна рада
У Копенгагені
192 держави
не змогли
об'єднатися
й урятувати світ

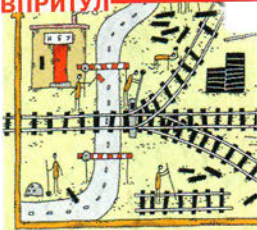
18

Допоможи собі сам
Чому членство
в Енергетичному
співтоваристві
не допоможе Україні
в газових війнах
із Росією

20

ВПРИТУЛ

Рік доброї надії
Експерти **Тижня**
визначили
ключові
економічні
тенденції
2010 року

22

Чого очікувати
Україні в 2010 році?
Едвард Лукас:
слабкість Америки,
НАТО і ЄС призводить
до посилення геополі-
тичного впливу Росії

28

Ален
Геймоль:
рік,
від якого
лине
грозами

32

Марцін
Войцеховський:
не вірю в
катастрофічний
сценарій

34

Аріель Коен:
напередодні
президентських виборів
укотре на кону екзистен-
ційні питання – чи вижи-
ве проект «Україна»

36

Гергард Гнаук:
рік обережних
прогнозів
і скромних
надій

40

Матвій
Ганапольський:
Україна
для Росії
неконтрольована

42

Мирослав
Попович:
українці можуть
не витримати
випробування
демократією

44

Антигерой-2009
Тиждень відзначив
«достойників»,
які своїми вчинками
показали країні,
чого вони варті

46

Вадим
Скуратівський:
культура
в тіні кітчу

54

«Звичайна схема»
української історії
Концепція вітчизняної
історії потребує
термінового
перереформування

56

МИ

Як козаки Новий рік
святкували
Висока політика, пияцтво,
карти й музикування –
все це за доби Гетьманщини
поєднували зимові свята

62

НАВИГАТОР

Олександр Євтушенко:
Барбізація, Гламуризація,
Русифікація, Порнографізація
її величності Поп-культури

66

Де
відпочити
під час
різдвяних
канікул

72

У пошуках казки
Тиждень визначив
ще не затоптані туристами
місця в Україні, де можна
якнайкраще зустріти Новий рік
і розговоритися на Різдво Христове

- 72 Фейерверки на Говерлі
- 73 Різдво під мінаретами
- 74 Святвечір у пеклі
- 76 Мить старої фортеці
- 78 Щастя з Хортиці
- 80 Червоне ігристе у Святогір'ї

Кілька
слів від
журналістів
Тижня

82

Обкладинка

фото:
Олександр
Чекменьов

Хай підробляє Ваша зарплата, а не Ви

Бажаєте, щоб Ваша зарплата працювала так само старанно, як і Ви? Програма **Smarter*** від банку «Форум» дозволяє Вам отримувати прибуток з Вашої зарплати. Ви вказуєте мінімальну суму, необхідну Вам для буденних розрахунків, решту коштів **Smarter** автоматично переведе на ощадний рахунок зі ставкою від 14 % річних. Щодня програма перевіряє баланс на Вашому зарплатному рахунку та в разі потреби поповнює його до визначеного рівня. Тож Ви завжди маєте під рукою гроші на повсякденні витрати, а більшу суму за потреби можна зняти з ощадного рахунку.

Отже, це Smarter:

- Ваша зарплата приносить Вам додатковий дохід
- У Вас завжди при собі потрібна Вам сума
- Ви заощаджуєте час на банківських операціях
- На ощадному рахунку Ваші гроші в більшій безпеці

БАНК ФОРУМ
COMMERZBANK Group

www.forum.ua
0 800 501 408

Безкоштовно зі стаціонарних телефонів по території України.
Усі види банківських послуг. Ліцензія НБУ № 62 від 03.12.2001.

*Smarter

Вийти на світло

Автор:
Юрій
Макаров

Не вже минає? Важкий рік. Більше, ніж хотілося б, приніс він розчарувань. І в інших, і в собі. Одного немає: розчарування у своїй країні.

Чому я пишу про це? Не тому, що депресивна негода, ускладнена безпорадністю двірників. А тому, що навіть із найближчого оточення постійно надходять сигнали: дістало все, надії немає, перспективи кепські, Україна програла... У поєднанні з атмосферним тиском це створює дивовижне емоційне тло. І я не лише з одного християнського спротиву (зневіра – смертний гріх), а й через зневагу до енергозберігаючих спрощень кажу: хто вам дозволив її ховати?

По-перше, хто казав, що буде легко? Якщо хтось і казав – був гріх років майже 20 тому! – нехай це залишиться на його сумлінні. По-друге, треба відповідати за свої помилки. Передусім навіть не тій частині народу, яка примудрилася влаштуватися так, що тепер приймає рішення: вона досі не встигла усвідомити себе як спільнота з колективною відповідальністю, а наразі сприймає себе лише як колективний ресурс. Ідется про іншу частину, котра внаслідок вибору професії й способу життя визначає те, яким голосом говорить країна. Голос звучить досить поліфонічно, але вкрай фальшиво.

Так звана еліта має право на вагання й сумніви – це якраз ознака її адекватності. Але вона не має права на переляканість. Українські інтелектуали, люди розумової й творчої праці звикли до перебування у своєму льоху. Це не надто тепле й не надто зручне місце, проте воно дарує своєрідний мазохістський комфорт. Підвал як стратегічна позиція має тільки одну ваду: з нього можна волати, з нього можна просити, але з нього неможливо вимагати.

Не в одній Україні інтелектуали функціонують у своєрідному гетто. Це, зрештою, ознака багатьох європейських країн, не кажучи вже про Сполучені Штати. Проте зі своїх університетських кампусів та артистичних кафе професійно думаючий прошарок примудрився налагодити потужну комунікацію, й вона часом є напрочуд ефективною. А в нас тип комунікації вітчизняних інтелектуалів описується в координатах старого анекдоту: «– Лікарю, мене ігнорують... – Наступний!»

Виявляється, недостатньо існувати на жалюгідні подачки й час від часу вибухати колективними листами на адресу влади з ініціативами, що в підтексті передбачають максимум нові подачки. Це передусім неефективно, але й украй непер-

конливо і незаразливо. Таким чином еліти не забезпечують режиму самовідтворення, бо молоді освічені люди шукають собі чогось привабливішого – і в сенсі форм існування, і в сенсі ідеологічного оформлення своїх пошуків. Зазвичай виходить дивна суміш правих і лівих ідей, що об'єднуються клеєм радикальності й позірної ефективності.

Звісно, може й навіть має виникнути питання: а хто вони, ці українські інтелектуали, якщо їх не видно й не чути? Чи заслуговують вони на те, щоби до них прислухатися, тим більше слухати? Може, це просто купка нарцисів-імпотентів? Цілком законне запитання, було б навіть нечесно його не поставити. На це можна відповісти кількома заяженими афоризмами. Наприклад, «у мене для вас інших письменників немає». Слово «письменники» тут треба розуміти в ширшому сенсі. Або: «народ, що не хоче годувати свою армію, приречений годувати чужу». Слово «армія» так само слід сприймати метафорично.

Ну якраз щодо армії, то ми її вже годуємо. Подивіться програму телепередач, подивіться асортимент книгарень – усе зрозуміло. Ну й нічого дивного, це шматочок ринку, на якому розмовляють без сюсюкання, мовою штабів: є нічия територія, її слід взяти під контроль, тим більше якщо заздалегідь відомо, що противник не чинитиме жодного опору. А ось стосовно письменників

(тепер уже у власному сенсі слова), то запитайте в Жадана чи Забужко, скільки мовами і якими накладами їх друкують там, де волять із нашого льоху не чути навіть із підсилювачем.

Питання, звісно, не в матеріальному стані бгеми (хоча в ньому також), а в тому, що становище самих інтелектуалів мимоволі сприймається як проекція на статус усієї держави. Звісно, є держава, де статус-символом виступає безпосередньо лідер нації: Лукашенко, Путін, Чавес... Зрозуміло, що нам не сюди. Є кращі зразки. Хтось з іноземців пам'ятає, як звати президента Туреччини? А хто у світі уособлює персонально цю країну? Боюся, що Орхан Памук. Письменник.

«Письменника», якщо ми вже знайшли узагальнювальне слово, у найближчій перспективі доведеться навчитися не просити, а вимагати. Інколи пояснювати. Інколи переконувати. Але цілковито усвідомлюючи те, що вони визначають обличчя країни, така вже іронія долі. Інакше не буде ні обличчя, ні країни. Головне – вийти з льоху. Чого всім і бажаю в наступному році! ■

**ТИП КОМУНІКАЦІЇ
ВІТЧИЗНЯНИХ ІНТЕЛЕКТУАЛІВ
ОПИСУЄТЬСЯ СТАРИМ
АНЕКДОТОМ: «– ЛІКАРЮ,
МЕНЕ ІГНОРУЮТЬ... –
НАСТУПНИЙ!»**

Супер BUSINESS life

Легкі тарифи – легкий бізнес!

Нові тарифи Супер BUSINESS life:

- 0 грн/хв у мережі life:);
- 0,25 грн/хв по Україні;
- 0,60 грн/хв у Росію;
- 1,20 грн/хв за кордон.

Детальну інформацію отримуйте в ексклюзивних точках продажу life:), у центрах обслуговування абонентів life:), за номером 0 800 20 5433 (безкоштовно зі стаціонарних телефонів України) або 5433 (безкоштовно в мережі life:)) та на сайті www.BUSINESSlife.com.ua.

Послуги рухомого (мобільного) зв'язку, ліцензія НКРЗ АБ № 222715 від 17.11.2005 р. ТОВ «Астеліт», 03110, м. Київ, вул. Солом'янська, 11, літера «А», коди мережі 63 та 93.

BUSINESS life
GSM

Індивідуальні мобільні рішення

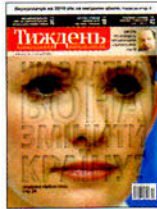

Олена

Я в шоці... хвалебна ода тимошенко. всіх купила – і артистів, і співаків, і навіть Тиждень, який я збиралася передплатити(((

Leopold

Ми, мабуть, живемо в різних країнах і знаємо різних ЮВТ... Бо в статті це ж не та Тимошенко, яка майже зруйнувала економіку в 2005-му і, щоб перевести стрілки, зініціювала скандал та спровокувала свою відставку як «невинно постраждала». І таки доконала країну зараз. І не «Вона» обібрала підприємців цього року податками наперед, неповерненням ПДВ, введенням нових і нових поборів із малих підприємців. Особливо порадував пасаж: «їй вдалося дивовижним чином подружитися з Путіним»!!! Панове, відколи це кабальний договір та руйнація НАК «Нафтогаз» стали такими чудесними? І звичайно, «Вона» аж ніяк не мала змоги «зробити перезавантаження чиновництва», бо ж є тільки прем'єркою. Хоча, перепрощую, деякі кроки в цьому напрямку робилися, взяти хоча б Лозинського – поза сумнівом, «нова кров», тільки не «у», а «від» влади. Хто, скажіть, не давав їй хоч щось корисне зробити при таких майже необмежених повноваженнях?!?!

Найбільш дискусійні матеріали №51 (112), 18–24 грудня 2009 року

Україна: версія «Тимошенко»

Цикл матеріалів спецпроєкту «Вибори-2010» про кандидатку в президенти Юлію Тимошенко

Доктор Симптом

Юрій Макаров про «Свободу»

Свистопляски на «языку»

Про візит російських можновладців до провінційного містечка Полонне, що на Хмельниччині

Правдолюб

Чого бракує Ю.В.Т., щоб стати повноцінним державним лідером. Необхідно усвідомити всім іншим претендентам на президентство і публічно визнати, що вони не здатні на сьогоднішній день (окрім Ю.В.Т.) очолити державу, об'єднавши її, вивести з коматозного тупикового стану, вони не мають команд, а тим більше досвіду роботи у кризовий період. А як відомо, коней на переправі міняють тільки дурні. Ю.В.Т. зможе стати, якщо ще не є, загальнодержавним лідером, на відміну від однобокого, зашореного, а тепер ще і панікуючоперестрашеного Ющенка або недалекого та безграмотного нікчеми Януковича.

тернополяннин

А на Тернополі все нормально. І більшість партії «Свобода» в обласній раді, і голова

обласної ради Олексій Кайда, до речі, родом із Бердянська, що на Запоріжжі, нічим не гірше виконує свої обов'язки, ніж його попередники. А з моральної позиції, то на голову вище. Відсутність подій – це що, відсутність скандалів? Просто люди живуть своїм життям, відпочивають, працюють, до церкви ходять, на каву, на риболовлю чи там у театр, і все у нас нормально. І навіть снігопади й морози не стали стихійним лихом, як колись. І майже стовідсоткова газифікація сіл у більшості районів довела до мінімуму вирубування лісів.

Олена

нам конче потрібна така політична сила. вони консолідують молодь, вкладають у голови комуняк, чому ми хочемо бути незалежними. можливо, тягнибок і не тягне на президента, але в парламенті його команда має бути!!!!

Stec

Згадую епізод із виступу команди КВК «Махачкалинские бродяги» – Штірліц і Гітлер

змагаються, хто більше грошей витратить у генделику, потім голос за кадром коментує: «Так були истрачены деньги из атомного проекта Гитлера». У нас тисячі шкіль та сотні вишів. Може, всім написати? Стільки грошей із росіян викачаємо.

Оксана, Запоріжжя

Кінцева мета – видурити в москалів більше грошей. Це просто супер! А ті двоє вчителів, їй же бо, пройдисвіти не згірш від Остапа Бендера! Хоча тут не стільки є ілюстрація ідіотички наших двох воїтелей російської славесності, скільки розкішно показана клінічна картина ідіотизму і Сергея Лаврова, і його пріспешніков! Але за диски і книжки спасибі! Хоча... Якщо поглянути з іншого боку, то нашим чиновникам варто повчитися отому чуттю свого національного, яке є в наших сусідів. Вони аж до смішного це підняли, а в нас воно до трагічного спущено на гальма....

ФОТОГРАФІЯ ДОПИСУВАЧІВ ЗБЕРІГАЄТЬСЯ

Свої зауваги та коментарі до статей ви можете залишати в блозі Тижня – ut-magazine.livejournal.com та на нашому сайті www.ut.net.ua

Тиждень

№52 (113) 25.12.2009 р. – 14.01.2010 р.
Засновник ЕСЕМ Медіа ГмБХ
Видавець ТОВ «Український Тиждень»
Головний редактор Сергій Литвиненко
Заступник головного редактора
Наталія Васютин
Оглядчак Юрій Макаров
Редактори Анатолій Астаф'єв,
Вікторія Герасимчук, Дмитро Губенко,
В'ячеслав Дарпінянц, Ігор Кручик,
Андрій Лаврик, Катерина Ліпа,
Мар'яна Олійник, Наталія Петринська

Журналісти Жанна Безп'ячук,
Богдан Буткевич, Інна Завгородня,
Роман Кабачій, Олена Чекан
Відповідальний секретар Віталій Столига
Арт-директор Андрій Ермоленко
Дизайнери Юрій Довбах, Ганна Ермакова,
Тимофій Молодчиков
Художник Павло Ніц
Більд-редакція Олександр Чекменьов,
Валентина Бутенко
Фотограф Андрій Ломакін
Кольорокоректор Олена Шовкопляс
Літературні редактори Олександр Григор'єв,
Лариса Мічненко

Коректори Марина Петрова, Ірина Павленко
Контент-редактор сайту Таня Овчар
Генеральний директор Микола Шейко
Фінансовий директор Андрій Решетник
Директор зі збуту Олександр Грищенко
Директор з реклами Світлана Єгорова,
(097) 962-55-42, e-mail: yes69@ut.net.ua
Відділ промо та маркетингу Ганна Кашеїда
Голова редакційної ради Роман Цуприк
Видається з 2.11.2007 р.
КВД про державну реєстрацію
КВ №13005-1889Р від 13.08.2007 р.
Адреса для листування 03067, Київ, а/с №2

Адреса редакції
01030, Київ, Б. Хмельницького, 36 оф. 7
Адреса видавця 03067, Київ, Машинобудівна, 37
E-mail: office@ut.net.ua. Телефон (044) 351 1300
Друк ТОВ «НОВИЙ ДРУК»,
Київ, вул. Магнітогорська, 1
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК №1447 від 28.07.2003 р.
№ зам. 096676. Наклад 30 700
Номер підписано до друку 23.12.2009 р.
Виходить щоп'ятниці. Розповсюджується в роздрібній торгівлі та за передплатою.
Ціна договірна. Передплатний індекс 99319

© Український тиждень. Редакція залишає за собою право на літредагування надісланих матеріалів без узгодження з автором. Рукopиси не повертаються й не рецензуються. За зміст рекламних матеріалів та листів, надісланих читачами, редакція відповідальності не несе

Матеріали, позначені літерою «Р», під рубрикою «Трибуна» та на сірому тлі, публікуються на комерційній основі

Готуємось до заселення!

КРЕДИТУЄ

Банк Київська РСА

0 800 500 546

Дзвінки в межах України безкоштовні
Ліцензія НБУ №19 від 14.01.2002

Новий житловий комплекс

м. Вишгород, проспект Шевченка, 2

Центр продажу: м. Київ, Солом'янська площа, 2, тел.: (044) 227-77-60, 495-54-51, www.olgrad.kiev.ua

Плановий термін закінчення будівництва — кінець 2009 року

Забудовник — ЗАТ "Дніпрожилбуд". Дозвіл на будівельні роботи №74/07 від 24.04.2007.

Ліцензія на будівельні роботи АВ №192848 від 22.09.2006. Продаж здійснює ТОВ "Енерголізінг"

НА ЧАСІ | ФОТО ТИЖНЯ

Снігова феєрія

Цю дивовижну снігову скульптуру китайські митці присвятили молитві за добрий врожай. Робота над нею та іншими витворами снігового мистецтва має завершитися до 5 січня 2010 року, коли в Харбіні відкриється 26-й Міжнародний фестиваль криги та снігу. А ось українцям на Новий рік зі снігом не поталанить. Небесна канцелярія підготувала не дуже втішний прогноз: 1 січня синоптики обіцяють нульову температуру.

Фото: REUTERS

17 грудня

Місію Міжнародного валютного фонду в Україні очолив Атанасіос Арвантіс

18 грудня

Повернуто колекцію предметів мистецтва народів Криму, вивезених нацистами

19 грудня

У Києві засвітили вогні на головній новорічній ялинці України

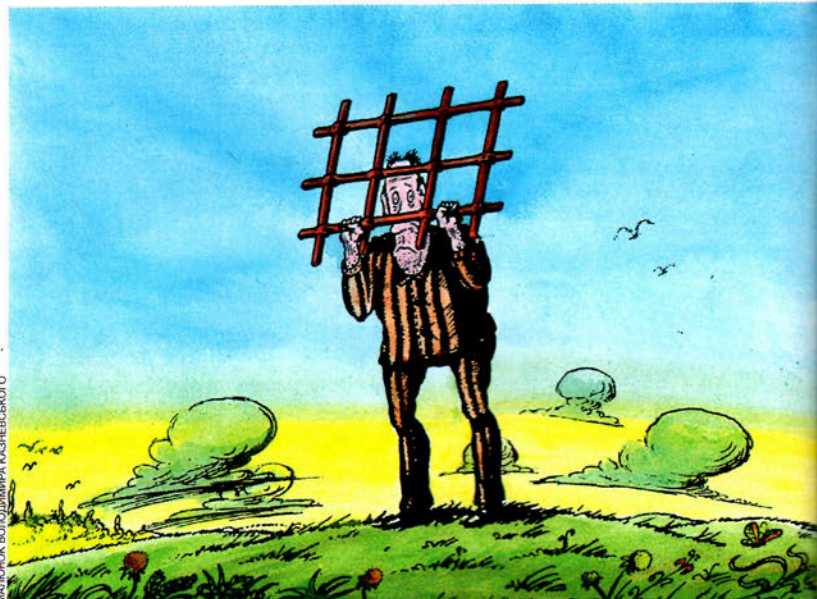
Вийти з гетто

Потрібно вимагати повноцінної української держави, а не задовольнятися роллю діаспори у власній країні

20 грудня відбувся установчий з'їзд Української народної ради. Лідери націонал-демократичного руху початку 1990-х Дмитро Павличко, Іван Драч, Ігор Юхновський разом із представниками УНА–УНСО та Конгресу українських націоналістів зібралися напередодні виборів, щоб засвідчити підтримку Вікторові Ющенку на президентських виборах. На думку організаторів, серйозним загрозою українській незалежності може протистояти лише Віктор Ющенко, й лише він може відстояти українську ідентичність. Іван Драч навіть навів приклад Атаатюрка як сильного лідера, здатного зцементувати ідентичність країни.

Згадана подія є складовою певної передвиборчої технології. Коротко це звучить так: Віктор Ющенко – єдиний український кандидат, а прихід до влади Юлії Тимошенко – це апокаліпсис, загибель держави. Отже, готуватися треба до Януковича як меншого зла.

Проте було б спрощенням вважати, що панове Павличко й Драч тільки віддячують президентові за зроблене для їхньої слави та благополуччя. Мислення категоріями українського гетто – ось що тяжіє над поколінням драчів, павличків та

МАЛОПІСЬКО ВОЛОДИМИР КАЗЕНСЬКИЙ

юхновських, і, на жаль, над багатьма представниками молодшої української інтелігенції. Успіх українського в Україні – це рівень комфорту в обмеженому просторі, за межами якого вирує чужа стихія, від зіткнення з якою доводиться зіщулюватися. З несподіваним утворенням України в 1991 році провідники інтелігенції не кинулися будувати українську країну з її державними структурами та функціями. Вони тихенько віддали її червоним директорам, комсомольським функціонерам на пограбування... за право мати своє маленьке українське гетто (див. також статтю **Олега Однороженка на стор. 56**). Ментальність «патріотів від культури» вельми схожа на психологію багатьох представників діаспори: опереткова «мальовнича» Україна в повноцінному морі чужої держави й культури. Саме тому ми не чули й не чуємо голосу української інтелігенції, коли йдеться про системні державні проблеми, зокрема відсутність українського культурного продукту. Ніхто з них не обурювався засильям Яна Табачника в телевізорі за Кучми. Сьогодні ж (за президентства Ющенка) їх не муляє той факт, що 46 мільйонів українців позбавлені права читати пресу, книги своєю мовою, змушені без альтернативи споживати примітивний та

Тиждень в історії

24 грудня 1979 року

Радянський Союз розпочав окупацію Афганістану. Через цю війну пройшли 150 тис. українців, з них 2572 загинули

25 грудня 1989 року

Страчено Ніколае Чаушеску, румунського комуністичного диктатора

26 грудня 2004 року

Відбулося переголосування II туру президентських виборів в Україні, перемогу на яких здобув Віктор Ющенко

20 грудня

Невідомі спалили дві громадські приймальні Партії регіонів

21 грудня

Російський солдат Віталій Хрипун попросив політичного притулку в Грузії

22 грудня

Кількість людей, загиблих від переохолодження в Україні, сягнула 32-х

23 грудня

Нацкомісія з моралі заборонила книжку «Напередодні імперії». Автор закликає розколоти Україну

пропагандистський продукт у вигляді російських серіалів. Ми не чули також голосу української інтелігенції, коли Ющенко в 2006 році дозволив Януковичу стати прем'єр-міністром, а Табачнику – очолити гуманітарний блок, і як наслідок – провал зі вступом до НАТО та відміна дублювання іноземних фільмів українською мовою.

«Патріоти від культури» тягнуться до Ющенка не тільки тому, що за його президентства в їхньому гетто стало жити комфортніше й ситніше. Вони психологічно сприймають його як свого, бо й він є носієм геттової свідомості. Його гуманітарне оточення в глибині душі ніколи не вірило в те, що Україна може органічно сприймати українське – мову, історію, культурний україномовний продукт. Перед кожними виборами протягом останніх 5 років у Секретаріаті президента було негласне табу на будь-які ініціативи, пов'язані з покращенням становища української мови, – їх вважали електорально небезпечними. Зрештою, ті декларації, які виголошував президент щодо української історії, супроводжувало відчуття нав'язаної жертвовності – апіорі вважалося, що українці не здатні сприймати свою історію.

Але українці не хочуть жити в гетто. Вони хочуть жити у своїй країні без усяких комплексів меншості. Країна, яка очікувала українізації в 2005 році (як і в 1991-му), замість конкретних дій зі здивуванням спостерігала уривчасті декларації з боку президента. Неспроможність Ющенка як політика, його хуторянський варіант українства викликали відразу в багатьох, а декого налаштували проти всього українського як такого. В цьому найбільша провина Ющенка.

Проте не все так погано. Попри несприятливе геополітичне становище України (див. **статтю Едварда Лукаса, стор. 28**), дезінтеграцію державних механізмів усередині держави, українці мають шанс втримати й змінити свою країну на краще.

Потрібно припинити паніку й раціонально оцінити вибір, перед яким стоїть суспільство. Завдання нових інтелектуалів – вийти з гетто й указати на ідеологію змін.

Сьогодні занадто багато хто грає на перемогу Віктора Януковича. Та Україна навряд чи відміє коли-небудь своє обличчя від його президентства.

Павло Мирошниченко

Земля без волі

Верховна Рада продовжила до 1 січня 2012 року мораторій на купівлю-продаж земельних ділянок сільськогосподарського призначення. За відповідний законопроект проголосували 332 народних депутати з 427 присутніх у сесійній залі (документ прийнято в першому читанні). При цьому встановлено, що скасування мораторію має передувати ухвалення Законів «Про державний земельний кадастр» і «Про ринок землі», які визначають особливості обі-

гу ділянок державної та комунальної власності. «Аграрний ринок не готовий до вільної купівлі-продажу ділянок. Це призведе до скуповування землі іноземним капіталом, що абсолютно неприпустимо», – зауважив голова профільного комітету ВР Микола Присяжнюк. Утім, на думку експертів, чергове продовження мораторію вигідне великим лагіфондистам, які в умовах відсутності легального ринку землі орендують ділянки за копійки.

Надра Банк ліквідують

Нацбанк запровадив повний мораторій на задоволення вимог кредиторів Родовід Банку до 15 березня 2010 року. Майже одночасно Кабмін ухвалив рішення про переведення до Родовід Банку депозитів вкладників Надра Банку. Фактично це означає відмову уряду від націоналізації останнього і початок процедури його ліквідації. У грудні за рахунок бюджетних коштів статутний капітал Родовід Банку збільшили на 5,6 млрд грн – до 8,4 млрд грн, перевівши на нього зобов'язання Укрпромбанку. Станом на 22 грудня 2009-го майже 1 млрд грн депозитів цієї фінустанови повернули вкладникам. Водночас експерти переконані, що виконання зобов'язань перед кредиторами Надра Банку може виявитися проблематичним. Не випадково ж НБУ дозволив Родовід Банку не по-

вертати вкладів до завершення президентських виборів.

ФОТО: УНАН, Андрій ПОМАКІН

27 грудня 1929 року

У СРСР оголошено війну «куркульству як класу». Для України це означало репресії кожної другої селянської родини

28 грудня 1895 року

Вільгельм Рентген оголосив про відкриття рентгенівських променів

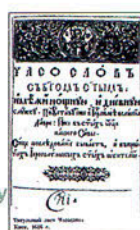
29 грудня 1791 року

До Російської імперії за умовами Яського мирного договору приєднано Крим

25.12.2009 – 14.01.2010 | У

30 грудня 1616 року

Вийшов друком «Часослов», перша друкована книжка у Києві

ТИЖДЕНЬ | 13

\$300–310

за 1 тис. м³ коштуватиме газ для України, Газпром

2,34 млрд грн

заборгували за газ комунальні підприємства, 1,02 млрд – борг Київенерго

7,8 км доріг

збудував Укравтодор у 2009 році, витративши 913,5 млн грн

5 ОБЛИЧ

МІХАІЛУ КАСЬЯНОВУ
зіпсували презентацію

Російському опозиціонеру довелося перенести презентацію книжки «Без Путіна» в Києві, бо публіку витурили з готелю «Прем'єр Палац» кремензі молодики.

МИХАЙЛО
КОВАЛЬСЬКИЙ

на волі

Колишній начальник Голованівської районної міліції, фігурант справи Лозинського вийшов з-за ґрат під підписку про невиїзд.

ЄВГЕНА СОТНИКОВА

живим не братимуть

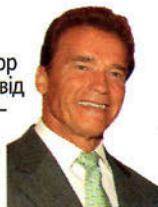
Чемпіона України з дзюдо розшукують за вбивство. Міліціонери отримали наказ: за найменшого опору стріляти в підозрюваного на ураження.

АРНОЛЬД ШВАРЦЕНЕГЕР

отримав «Пальму Мерцалова»

Каліфорнійський губернатор і кіноактор отримав подарунок від Донецької облради – копію шедевра, виконаного з цільного шматка рейки.

ГАННА GERMAN

викрила екстрасенсів

Соратниця Віктора Януковича стверджує: на Юлію Тимошенко працюють «цілі поверхи екстрасенсів», які буцімто допомагають прем'єрці впливати на людей.

ЕНЕРГЕТИКА

Динамо-машина

Запрацював найбільший енергетичний довгобуд

22 грудня, в День енергетика, з помпою запустили в генеруючому режимі першу турбину Дністровської гідроаккумуляуючої електростанції (ГАЕС). Цей об'єкт є складовою Дністровського гідроенергокомплексу, до якого, крім ГАЕС, входять дві гідроелектростанції. Проектна потужність складає 2,5 млн кВт, що вдвічі перевищує потужність Дніпрогесу. Це – найбільший на континенті подібний комплекс. Призначення безпосередньо ГАЕС – покривати дефіцит електроенергії під час пікових навантажень на енергосистему країни. Відбувається це так: удень, коли навантаження максимальне, на лопаті турбін скидають воду з верхнього водосховища (див. схему) і генерують струм, а вночі, використовуючи надлишки енергії, турбіни працюють як насоси – закачують воду назад у водосховище.

ПРІОРИТЕТИ

Стратегічні інвестиції

Національне агентство України з іноземних інвестицій і розвитку відібрало десять стратегічних проектів для залучення прямих закордонних інвестицій. Протягом кількох років планують залучити понад \$10 млрд. Щоправда, не визначилися як.

Комплекси з переробки твердих побутових відходів

Космічний ракетний комплекс «Циклон-4»

Створення індустріальних парків у регіонах

Єврокоріоль – швидкісне залізничне сполучення від кордону Польщі до Львова

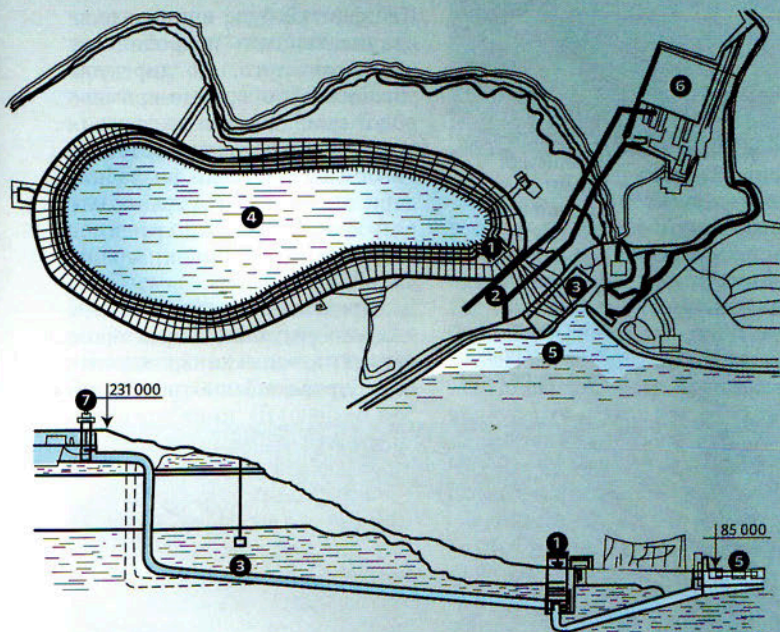
на **0,6%**

профінансовано вибори президента України, ЦВК

55,9%

підвищився рейтинг президента Італії Сільвіо Берлусконі після нападу психічно хворого

Будівництво почалося ще в середині 1980-х і через фінансові негаразди розтягнулося на десятиріччя. Об'єкт досі викликає нарікання екологів. Вони стверджують: під час критичних посух, які трапляються раз на 12 років, ДГАЕС спричинить у районі станції вимирання окремих видів тварин. Перша катастрофа сталася ще 1986-го: дамби викликали «цвітіння» в нижній течії Дністра й загибель деяких представників фауни.

- 1 споруда ГАЕС
- 2 водопідйомник
- 3 підводні напірні водогони
- 4 верхнє водосховище
- 5 нижнє водосховище
- 6 відкриті розподільчі пристрої
- 7 трансформаторний майданчик

Вітроелектричні станції мегаваттного класу

Авіаційний логістичний центр у Київській області

Швидкісна залізниця Київ – аеропорт «Бориспіль»

Модернізація та завершення будівництва теплових електростанцій

Завод із переробки плазми крові та система забезпечення препаратами крові

Модернізація Іллічівського морського торговельного порту

КОРОТКО

Закрите небо Європи

160 туристів із України застрягли на кілька днів в аеропорту «Тревизо» поблизу італійського міста Венеція. Рейс №930 бюджетної авіакомпанії Wizz Air (Угорщина), який мав доставити туристів до «Борисполя» 18 грудня, скасували. Перевізник запропонував українцям повернутися на батьківщину 24 або 27 грудня. Водночас у багатьох людей закінчилися візи, й наші співвітчизники змушені були жити в аеровокзалі. Схожа ситуація склалася в аеропорту «Лутон» (Лондон): пасажирів рейсу Wizz Air Лондон – Київ висадили, а літак скерували у польську Познань. Представники авіакомпанії звинувачення в хамському ставленні до українських пасажирів називають «беззмістовними й гіперболізованими», а затримку рейсів пояснюють складними погодними умовами.

«Союз-Віктан» зливається

Алкогольна група «Союз-Віктан», один з найбільших виробників горілки в Україні та Росії, збанкрутувала. Про це повідомив її співвласник Андрій Охлопков. За його словами, до Арбітражного суду Московської області (РФ) скеровано заяву про банкрутство російського підрозділу алкогольного гіганта. Охлопков не виключає, що така ж доля чекає на материнську компанію в Україні.

Верховний Суд проти мажора

Верховний Суд України наполягає на перенесенні розгляду справи Віталія Файнгольда з Криму до Апеляційного суду Запорізької області. Апеляційний суд АРК нещодавно засудив Файнгольда до двох років позбавлення волі умовно за скоєння ДТП, в якому загинула 25-річна дівчина. Віталій – син впливового кримського політика й бізнесмена Йосипа Файнгольда, депутата Сімферопольської міськради від Партії регіонів.

Кіно продається

Продати державну частку в ЗАТ «Одеська кіностудія» вирішив Фонд держмайна. Номінальна вартість 50,01% акцій, що належать державі, оцінюють у 31,08 млн грн. Решта акцій належить ТОВ «Нова кіностудія», афільованому з телеканалом «1+1».

Озброїти Грузію

Поновити постачання зброї до Грузії вимагають від президента США Барака Обами республіканці. Зокрема, впливовий сенатор Річард Лугар вважає: вразливість цієї країни перед можливим зовнішнім вторгненням викличе подальше зростання нестабільності на Кавказі. На думку Лугара, Вашингтон має запропонувати скоординовану з НАТО стратегію, метою якої буде створення балансу між оборонною здатністю Грузії й поліпшенням стосунків між Альянсом та Росією.

ФОТО: ОЛЕКСАНДР ЧЕРНЕНЬОВ, АНДРІЙ ЛОМАКІН, УМАН ІНОСТРАЖКА, ПАВЛО НІЦ

Чарівна лампа Росії

Роздмуханий російськими ЗМІ «шпигунський скандал» довкола однієї з українських фірм дивним чином збігся в часі з підписанням контракту на \$2,5 млрд про постачання української зброї до Іраку

Автор:
Володимир Копчак,
Центр досліджень армії,
конверсії та роззброєння

17 грудня з подачі російського інформаційного агентства «Интерфакс» ЗМІ поширили повідомлення про те, що генеральний директор української науково-виробничої фірми (НВФ) «Адрон» Микола Архипов намагався незаконно вивезти до України технічну документацію та зразок компонента унікальної російської розробки військового призначення, яка здатна захистити літаки від ураження переносними зенітно-ракетними комплексами (ПЗРК). Черго-

вий шпигунський скандал – цього разу російсько-український? Одрозуміти кілька нюансів указує на те, що Росія зшила його білими нитками.

ІЗ «ТЕОРІЇ БРЕХНІ»

Власне інцидент стався... майже 6 місяців тому. 12 червня 2009 року директора «НВФ «Адрон» із контрабандним вантажем було затримано на російсько-українському кордоні завдяки пильності російських митників. Російські, а згодом деякі українські ЗМІ повідомили, що затриманий діяв від імені підставної російської фірми, завдяки чому отримав у тимчасове використання зразок «унікальної» інфрачервоної лампи й докумен-

«ШПИГУН». Директора української фірми «Адрон» Миколу Архипова росіяни звинувачують у крадіжці пристрою, який насправді не є секретним

тацію на неї. 16 листопада цього ж року Володарський районний суд міста Брянськ визнав Архипова винним у контрабанді й призначив покарання у вигляді п'яти місяців позбавлення волі. Цей фактаж було приправлено викривальними подробицями на кшталт того, що директор української оборонно-промислової компанії діяв за завданням Служби безпеки України, а унікальні російські розробки, якби опинилися в Україні, одразу ж потрапили б до рук американців або інших країн-членів НАТО.

Представники компанії «Адрон» ситуацію з директором вважають «погано зрежисованою провокацією» російської

ФОТО: ЕРА

сторони. Зокрема заступник директора Олександр Альошин підтверджує, що Миколу Архипова справді затримали під час митного догляду на російсько-українському кордоні в червні, директор НВФ «Адрон» справді віз лампу. Але при цьому в компанії наголошують: ця розробка аж ніяк не унікальна вже хоча б тому, що її серійний випуск, через безперспективність, було зупинено в РФ... 1991 року. Ідеться про імпульсну лампу СЛ-2М. До речі, в 1993-му технічну документацію на виготовлення цього пристрою продали до Китаю. Військові експерти відзначають, що ця розробка не є секретною й не підлягає контролю під час продажу або вивезення з території Росії – це підтверджено відповідними російськими документами. Отже, виріб було отримано на законних підставах, відповідно до договору, для його апробації на станціях, що розробляє українська фірма «Адрон». При чому ініціатором виступала російська сторона, робота велася в спільних інтересах у рамках розширення співпраці між двома країнами. Принаймні так до останнього вважали в «Адроні».

П'ять місяців «покарання» – це час, який тривало слідство. Воно усіляко затягувалося російською стороною не в останню чергу через те, що довести провину Архипова було важко. До речі, найцікавіше в цій шпигунській епопеї те, що гендиректор НВФ «Адрон» уже більше місяця перебуває... в Києві й далі керує фірмою.

«ГАСЛО – ГАРНЕ, МЕТА – ПОГАНА»

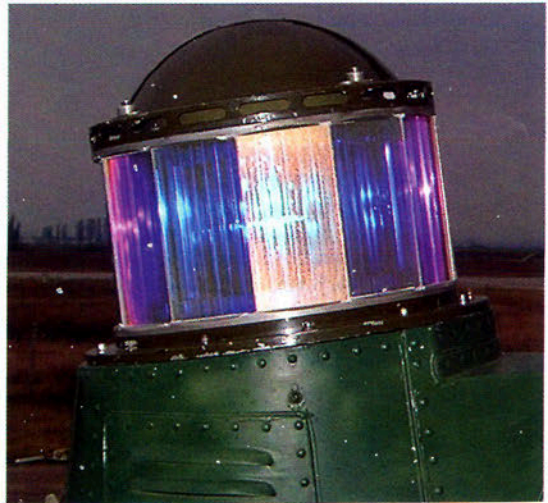
Здавалося, на цьому можна було б ставити крапку. Однак історія отримала своє медійне продовження 21 грудня. Зокрема, сайт російського видання «Комсомольская правда» оприлюднив відео, а також нарізку аудіозаписів із допитів Миколи Архипова. Вочевидь, таким чином Росія відреагувала на спростування української сторони. Хоча оприлюднені записи лише переконують у невинності Архипова та спростовують тезу, що лампу СЛ-2М перевозили в інтересах СБУ.

Навіщо все це було вливати в пресу та, головне, робити це саме зараз – через місяць після закриття справи, тоді, коли вважалося, що інцидент уже давно й остаточно вичерпано? Поясень може бути кілька.

По-перше, удар по фірмі-конкуренту. Дуже все це схоже на несумлінну конкуренцію. В збройному бізнесі українці з росіянами часто не лише партнери, а й конкуренти. А РФ на сьогодні й близько не має подібних «адронівським» розробок у сегменті захисту літальних апаратів від систем високоточної зброї. Ідеться про станцію «Адрос», призначену для захисту вертольотів і літаків від керованих ракет, зокрема й ПЗРК. НВФ «Адрон» має значні успіхи на зовнішньому ринку, адже сьогодні станції «Адрос» стоять на озброєнні багатьох країн, в тому числі деяких членів НАТО. Пікантність ситуації полягає в тому, що станція призначена для встановлення на вертольоти Мі-24 або Мі-8/Мі-17 радянського/російського виробництва.

По-друге, удар по іміджу одного з найпотужніших гравців на світовому ринку озброєнь і військової техніки. Викид інформації про шпигуна-українця розпочався практично одразу після офіційного оприлюднення умов контракту на постачання української військової техніки до Іраку, який оцінюють у \$2,5 млрд (найбільша угода Укрспецекспорту за

НАША «ЛАМПА». В Україні вже давно розробили станцію для захисту вертольотів і літаків від керованих ракет, зокрема ПЗРК (на фото зліва)

останнє десятиріччя). Більше того, скандал роздмухували паралельно зі звинуваченнями на адресу Києва (які вже неодноразово спростовували) про причетність до затриманого в Таїланді літака Іл-76 зі зброєю, що, мовляв, призначалася Україні. Не виключено, що це ланки одного ланцюга. Тож цей шпигунський скандал може виявитися не останнім у низці інформаційних атак, спрямованих на компрометацію України як потужного експортера техніки військового та подвійного призначення. Зауважу, що російська кампанія зі створення негативного іміджу України вже переросла у відверту інформаційну війну – війну, яку Україна, на жаль, програє. ■

Чорна рада

Незважаючи на заявлені наміри «об'єднатись і врятувати світ», делегації зі 192 держав на конференції зі зміни клімату в Копенгагені не змогли дійти згоди

Автор:
Юлія
Маклюк,
спеціально
для Тижня
з Копен-
гагена,
за сприяння
Фонду імені
Гайнріха
Бьоля
в Україні

17 років світові лідери, науковці й громадські організації готувалися до конференції в Копенгагені, де всі країни світу мали підписати обов'язкову для виконання угоду, щоб спільними зусиллями зменшити викиди парникових газів, розвивати зелену економіку і врятувати людство від загроз кліматичного дисбалансу. Попередні щомісячні зустрічі делегатів, сотисячні вуличні акції, наукові прогнози, публікації у ЗМІ – перед конференцією зацікавлення змінами клімату зростало, мов снігова куля. Але ніщо з цього не допомогло ані поліпшити позицію офіційної України в більш «кліматично-дружній» бік, ані змусити країни розробити і підписати нову угоду.

ДОМОВЛЕНІСТЬ МЕНШОСТІ

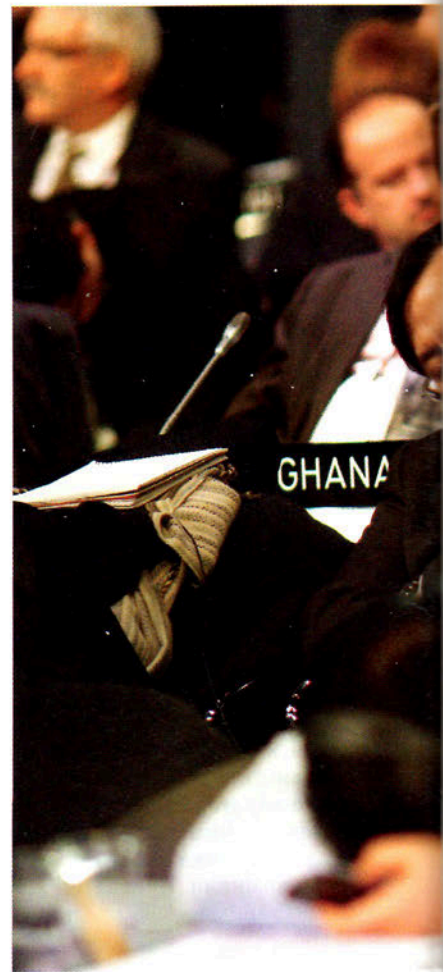
Усе, чим світ керується сьогодні в подоланні кліматичних змін, – це Рамкова конвенція ООН зі зміни клімату, прийнята 1992 року, та Кіотський протокол до неї. Відповідно до протоколу розвинені країни намагаються зменшити викиди парникових газів згідно з добровільними зобов'язаннями. Кіотський протокол – своєрідний пробний документ, на заміну якому 2012 року має прийти більш дієвий та всеохопний регуляторний механізм.

Слова про «чесну, амбіційну та обов'язкову до виконання угоду» лунали на конференції в Копенгагені мало не в кожному

виступі. Документ, розроблений і підписаний в останні години роботи конференції делегаціями США, Китаю, Індії, Бразилії та ПАР, не підпадає під жоден із цих благодородних епітетів (загалом документ підтримали близько 30 держав). «Копенгагенська домовленість», як назвали її самі творці, передбачає затримку глобального потепління на межі 2 градусів Цельсія за рахунок добровільного зменшення викидів розвиненими країнами. Також передбачено фінансування адаптації бідних країн до зміни клімату за рахунок відрахувань із кліматичного фонду. Однак Судан, Куба, Венесуела, Болівія та Нікарагуа виступили категорично проти цієї угоди як такої, що не враховує їхніх інтересів та не відповідає демократичним принципам.

КОНФЕРЕНЦІЯ ПРОТИСТОЯНЬ

Під час конференції у багатьох склалося враження, що ця зустріч – радше платформа для протистоянь, аніж для компромісів. Багаті країни проти бідних, бізнес проти науки, громадськість проти урядів. І хоч би як намагалася ООН бути взірцем прозорості й демократичності, врахувати інтереси всіх зацікавлених груп не вийшло. На другий тиждень конференції, після стотисячного мирного парадку на підтримку тієї-таки «чесної та амбіційної» угоди, безперерв-

них прохань малих острівних держав та Африки про допомогу та заяв ЄС про лідерство в подоланні змін клімату прогрес у перемовинах все ще навіть не намічався. Керівництво конференції видало чорновий варіант угоди, що викликав незадоволення учасників. Коли ж секретаріат став щодня дедалі більше обмежувати участь преси та громадськості в переговорах (багаті країни домовлялися за кулісами, а бідні блокували перемовини), надія почала втрачати навіть оптимісти.

Стоячи в черзі на реєстрацію, я розговорилася з представником Ліберії Кумехом Ассафом. «Наша країна вже зараз страждає від наслідків зміни клімату. Не ми відповідальні за викиди парникових газів, але засуха і підвищення рівня моря загрожують саме нашим людям, – пояснює ліберієць. – Ми не маємо навіть метеорологічних станцій, щоб прогнозувати, які стихійні лиха нас очікують.

ЧОТИРИ СЦЕНАРІЇ ГЛОБАЛЬНОГО ПОТЕПЛІННЯ ДО 2100 РОКУ

	Варіант, в якому світ робить наголос на економічному розвитку	Варіант, в якому світ робить наголос на екології
Подальша глобалізація світу (зокрема, вироблення спільної екологічної політики)	Прогнозоване потепління на 1,4–6,4°C	Прогнозоване потепління на 1,1–2,9°C
Регіоналізація світу (економічна та політична розділеність планети)	Прогнозоване потепління на 2,0–5,4°C	Прогнозоване потепління на 1,4–3,8°C

ЗА ДАНИМИ МІЖНАРОДНОЇ ГРУПИ ЕКСПЕРТІВ З ПИТАНЬ ЗМІН КЛІМАТУ

ФОТО: REUTERS

Тому Ліберія разом з іншими країнами, що розвиваються, вимагає від багатих країн сплати кліматичного боргу».

За підрахунками Єврокомісії, оптимальний обсяг кліматичного фонду має становити приблизно \$150 млрд на рік. У тексті ж Копенгагенської домовленості йдеться про \$30 млрд на рік до 2012-го, після чого розвинені країни на чолі зі США збиратимуть щороку по \$100 млрд. Умовою отримання грошей з фонду стане прозорість процесу їх використання з боку бідної країни. Проте про конкретні механізми формування фонду й отримання допомоги в домовленості не йдеться.

350 = ВИЖИВАННЯ

Позиції, з якими сторони приїхали на переговори, практично не змінилися впродовж двох тижнів. Вчені (передусім Міжурядова група експертів зі зміни клімату) наголошували на необхідності якнайшвидше досягти

піку викидів парникових газів, після чого їхній обсяг має зменшуватися з кожним роком. Якщо раніше критичною межею, до якої має прагнути людство, були затримка потепління на 2 градусах Цельсія та відповідна їй концентрація парникових газів у 450 часток на мільйон (чнм), то в останніх заявах науковці назвали вже 1,5 градуса і 350 чнм. Нинішній рівень забруднення атмосфери CO₂ та іншими парниковими газами становить близько 380 чнм. Навіть голова групи Раджендра Паучарі зробив заяву про те, що важливо повернутися до концентрації 350. Це число вже стало символом боротьби зі змінами клімату, а громадський рух «350» охопив увесь світ.

Згідно з Копенгагенською домовленістю країни мають до лютого наступного року визначити обсяг запланованого зменшення викидів, якого вони хочуть досягти до 2020-го. В Копенгагені ЄС вагався між скороченнями на 20% чи 30%

СИЛИ БАТАРЕЙКИ. Безрезультатність конференції у Копенгагені розчарувала і виснажила багатьох її учасників. До речі, у програмі заходу була заявлена участь президента України Віктора Ющенка та віце-прем'єра Григорія Немири. Жоден із них на саміті не з'явився

ДАЛІ БУДЕ

Поки що невідомо, чи приєднається Україна до Копенгагенської домовленості. Наступна зустріч для обговорення зменшення викидів та інших технічних деталей запланована на березень 2010 року. Розвиток подій передбачити складно, але, ймовірно, підписання угоди, що прийде на зміну Кіотському протоколу, відкладається на кінець 2010-го. А отже, вона матиме назву міста Мехіко, де відбудуться наступні перемовини. Потім ще буде шанс у 2011-му в Південній Африці. Тільки от деякі країни тоді, можливо, вже не прийдуть на переговори, адже вони зникнуть із карти світу. ■

Допоможи собі сам

Членство в Енергетичному співтоваристві не допоможе Україні у газових війнах із Росією, зате пришвидшить реформи в енергетиці

Автор:
Дмитро Гурбенко,
Київ – Варшава

18 грудня у світі відбувалися одразу три заходи, прямо чи опосередковано пов'язані з українською енергетикою: Рада міністрів Енергетичного співтовариства на засіданні в Загребі погодила приєднання України та Молдови до цієї інституції, у Копенгагені добігала кінця XV Конференція сторін Рамкової конвенції ООН зі зміни клімату, а у Варшаві завершилася Польсько-українсько-німецька енергетична конференція.

Якщо результати, а точніше практична безрезультатність, копенгагенського кліматичного саміту відверто розчарували всіх його учасників та міжнародну громадськість, то прийняте у Загребі рішення може вплинути на майбутнє української енергетичної галузі. Втім, як зазначили експерти на варшавській конференції, успіх реформування української енергетики залежатиме від цілеспрямованості як Києва, так і Брюсселя.

СПІВТОВАРИСТВО ІЗ ЗАСТЕРЕЖЕННЯМИ

«Приєднання України та Молдови до Договору про Енергетичне співтовариство пришвидшить реформи в енергетичному секторі цих країн», – переконаний єврокомісар у справах енергетики Андріс Пібалгс. Приєднання, щоправда, було погоджено із суттєвим застереженням: Україна і Молдова мають привести своє енергетичне законодавство до європейських стандартів та ратифікувати договір. Зокрема, національне законодавство країн щодо діяльності ринку газу має передбачати створення незалежного оператора з транзиту газу та рівний доступ операторів до газової інфраструктури. Тільки після цього Україна

та її сусідка стануть повноцінними членами Енергетичного співтовариства – фактично єдиного енергетичного ринку ЄС та країн Південно-Східної Європи.

Приєднання до цього клубу не лише забезпечить Україні вигоди, а й накладе на неї значні зобов'язання. Приміром, угода передбачає взаємну допомогу країн-учасниць у разі виникнення кризових ситуацій із постачанням газу, навіть якщо це не відповідає національним інтересам якоїсь із них. Утім, Україна навряд чи зможе розраховувати на допомогу ЄС. Радше навпаки, саме наша держава буде донором для західних сусідів у разі газових форс-мажорів, адже блакитне паливо у газотранспортних мережах сусідніх країн проходить транзитом через Україну, а в наших газосховищах на сьогодні накопичені значні обсяги газових резервів (5–7 млрд м³).

ШКОЛА ОЩАДЛИВОСТІ. Типова українська школа може споживати на 75–77% менше енергії, якщо її утеплити. Знімки тепловізора, надані Польсько-українською фундацією співпраці РАУСІ, наочно демонструють втрати енергії

Така ситуація рано чи пізно може виникнути, попереджає керівник енергетичних програм центру «НОМОС» Михайло Гончар, адже Газпром не здатен забезпечити одночасно зовнішніх та внутрішніх споживачів на зимовому піку споживання. Родовища Західного Сибіру деградують і вже майже вичерпані, але російська монополія маскує цю проблему під неспроможність України сплачувати свої газові рахунки. Цей меседж Газпром підкріплює потужною інформаційно-пропагандистською кампанією, а млява реакція на неї української влади тільки грає на руку росіянам.

На думку аналітика енергетичної програми Міжнародного центру перспективних досліджень Тетяни Поливаної, членство України в Енергетичному співтоваристві не вирішить проблеми надійності транзиту й постачання газу до нашої країни.

ЕНЕРГЕТИЧНЕ СПІВТОВАРИСТВО

Договір про Енергетичне співтовариство (The Energy Community Treaty) був підписаний 25 жовтня 2005 року в Афініах і набрав чинності 1 липня 2006-го. Засновниками співтовариства стали Європейський Союз та сім країн Західних Балкан: Албанія, Боснія і Герцеговина, Косово, Македонія, Сербія, Хорватія і Чорногорія. Будь-яка інша країна регіону може приєднатися до організації. Грузія, Норвегія і Туреччина мають статус спостерігачів. Енергетичне співтовариство було створено для поширення досвіду внутрішнього енергетичного ринку ЄС та сприяння залученню інвестицій в енергетичну галузь країн – учасниць угоди. Договір має на меті запровадження єдиної регуляторної системи енерготоргівлі на території ЄС та Південно-Східної Європи та визначає правила торгівлі електроенергією, газом і нафтопродуктами.

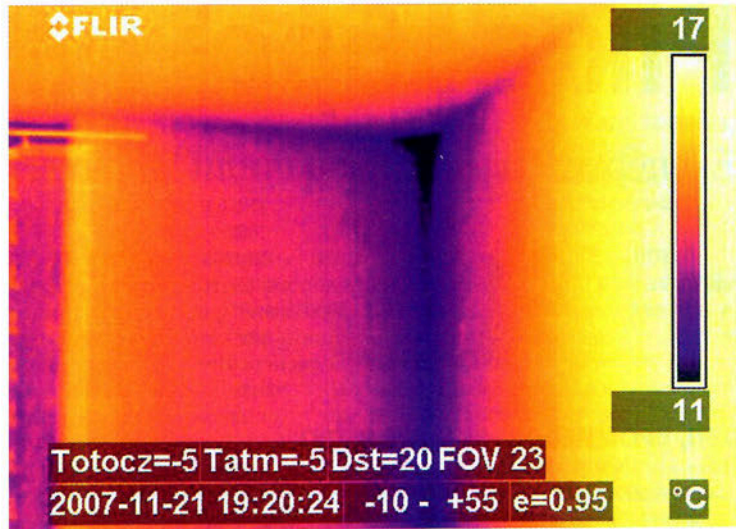
Але принаймні воно може надати додаткові аргументи у вирішенні конфліктів, подібних до газової війни з Росією на початку 2009 року. Зокрема, таким аргументом стане моніторинг Єврокомісією показників надійності постачання газу, що допоможе знайти першопричину, а отже, й винуватця зривів. Головне, щоб українське керівництво саме усвідомило, що європеїзація і реформа вітчизняної енергетичної галузі найбільше потрібні не ЄС, а самій Україні.

УКРАЇНЬСЬКА ЕНЕРГОПРИВА

Одним із пріоритетів нашої влади, вкотре зазначали експерти, цього разу на конференції у Варшаві, має стати підвищення енергоефективності української промисловості та житлово-

ВИД ІЗСЕРЕДИНИ.
Тепло залишає будівлю школи через неізольовані шви між плитами

ВИД ЗЗОВНІ.
Жовтий і білий колір на знімку, зробленому тепловізором, свідчать про втрату тепла через стіни та вікна

комунального господарства. Поки що ж наша влада фактично заговорює цю проблему. «Красиві гасла і мало роботи», – характеризує її поведінку голова правління Альянсу «Нова енергія України» Валерій Боровик. І навіть ці гасла вже давно не відповідають світовим стандартам у сфері енергозбереження. Підготовлена Міністерством палива та енергетики Енергетична стратегія України до 2030 року передбачає зниження через два десятиліття енергоемності валового внутрішнього продукту до 0,43 кг умовного палива (куп) на один

американський долар, тоді як у західноєвропейських країнах цей показник уже сьогодні становить 0,2–0,26 куп/\$. І навіть Польща з її залежною від вугілля енергетичною галуззю ще 2005-го досягла енергоемності ВВП у 0,34 куп/\$.

В Україні енергоемність ВВП нині становить 0,89 кг умовного палива на долар. Країна має величезний потенціал енергозаощадження. Натомість енергетична стратегія пропонує форсований розвиток атомної енергетики. «Навіщо будувати 22 нові атомні реактори, якщо дешевше заощаджувати енергію?» – дивується Боровик. У такій ситуації, на його думку, винні й міжнародні інституції: вони співпрацюють переважно з українськими урядовими структурами, але ті просто психологічно не здатні заощаджувати енергію.

Цифри і факти, наведені виконавчим директором асоціації «Енергоефективні міста України» Анатолієм Копцем, доводять, що для базового енергозаощадження не потрібні великі кошти. Досвід його асоціації показав, що навіть без додаткових вкладень – за рахунок лише обліку та оптимізації – великі міста можуть заощадити 4% енергії, а малі й середні – від 5% до 20%. Заощадження енергії в сучасних будинках на 40% залежить від поведінки людей (на 35% – від експлуатації і лише на 25% – від їх удосконалення). Це означає, що українці передусім мають змінити свою психологію марнотратів, яка не в останню чергу зумовлена дешевизною енергії. ■

Рік доброї надії

Експерти *Тижня* визначили ключові економічні тенденції 2010 року

Автор:
Валентина
Кузик

Робити прогнози – справа вдячна. Вони допомагають планувати, а навіть найгірший план кращий, ніж ніякого. У розмаїтті експертних

думок щодо динаміки ВВП, інфляції, рівня зайнятості, курсу гривні та цін на нерухомість викристалізується один втішний прогноз: 2010-й має стати роком

відновлення економіки. Єдиний ризик – стабільність банківської системи в умовах неповернення кредитів, її крах може спровокувати нову хвилю кризи. ■

ВВП, ПРОМИСЛОВЕ ВИРОБНИЦТВО

Прогноз *Тижня*: за умови стабільності банківської системи, зростання ВВП України в 2010-му становитиме 3–5%. Ключовий чинник – ефект низької бази порівняння.

Володимир Дубровський, економіст центру соціально-економічних досліджень CASE Україна
3 березня 2009 року спостерігається

позитивний тренд відновлення економіки, який має тривати й у 2010-му. Хоч є загроза другої хвилі кризи. Неповернення кредитів фізичними та юридичними особами може призвести до ускладнень у банківській системі, що позначиться й на інших галузях. Ще одна значно серйозніша загроза пов'язана з виконанням бюджету. Існує ймовірність, що держава не зможе виконувати свої боргові та партнерські зобов'язання. Відповідно бізнес не отримає ресурсів для розвитку з боку держави. В разі невчасного виконання зобов'язань перед працівниками бюджетної сфери можливе істотне зниження попиту, що негативно позначиться на розвитку підприємств, орієнтованих на внутрішній ринок.

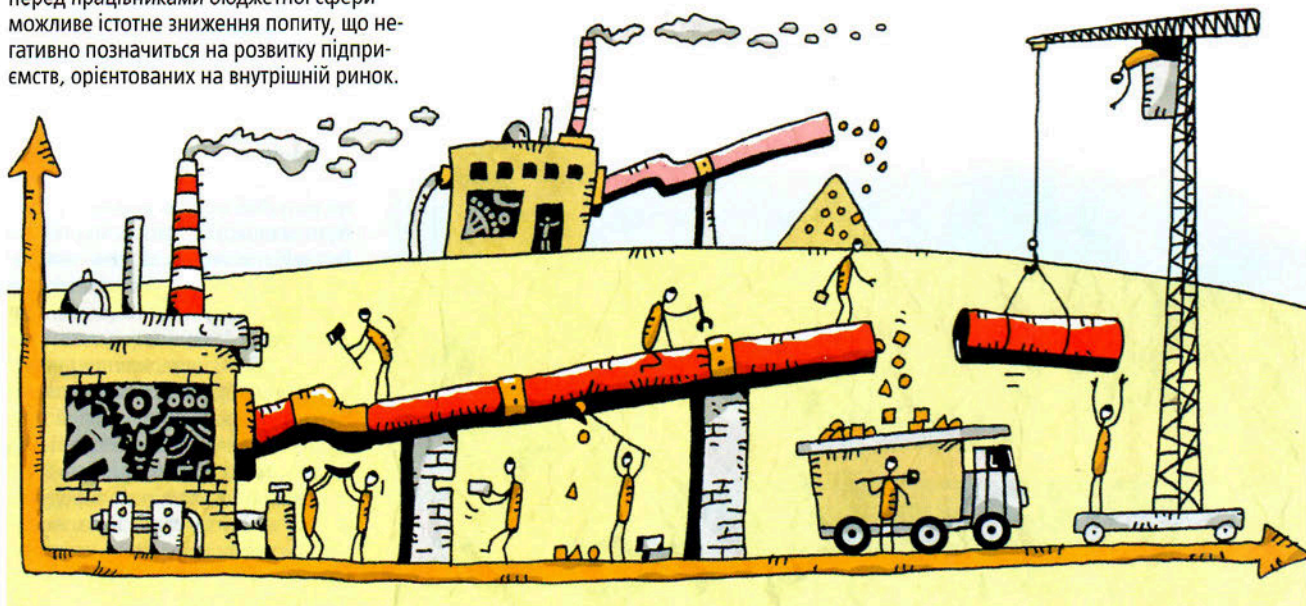
Олександр Жолдь, економіст Міжнародного центру перспективних досліджень
За нашими прогнозами, після цього рокового падіння на

14,5% в 2009-му зростання ВВП у 2010 році становитиме 4%. Позитивна динаміка буде обумовлена відновленням виробництва в більшості галузей. Істотне зростання (більше за приріст ВВП) очікується, насамперед, в обробній промисловості завдяки відновленню світового господарства та попиту на зовнішніх ринках. Резерви у вітчизняного промислового виробництва є, наявні потужності майже не були задіяні під час кризи. Після формування сприятливої ринкової кон'юнктури приріст ВВП не змусять на себе чекати.

Олексій Блінов, економіст компанії Astrum Investment Management
Зростання реального ВВП у 2010-му складе 5%. Цей оптимістичний по-

казник обумовлений, насамперед, ефектом низької бази порівняння – в I півріччі 2009-го падіння ВВП становило 19%. У 2010-му зростання реального ВВП стимулюватимуть інвестиції в основний капітал, які зростуть на 8% рік до року (для порівняння – в 2009-му приплив інвестицій до економіки становив лише 45% від обсягу 2008 року). При цьому внесок експорторієнтованих галузей у динаміку реального ВВП буде скромнішим, оскільки виврівнювання зовнішньоторговельного дисбалансу завершилось в 2009 році.

КУРС ГРИВНІ

Прогноз **Тижня**: за умов отримання Україною кредиту від МВФ курс гривні щодо долара США коливатиметься в діапазоні 7,5–8,5 UAH/USD протягом 2010 року.

Сергій Яременко,
екс-заступник
голови НБУ

Курс валюти в перехідній економіці не може бути плаваючим, адже це планування закінчиться стрибками в той чи

інший бік. Але Україна взяла на себе зобов'язання за програмою stand-by перед МВФ і мусить забезпечити плавання курсу. Проте для цього економіка має отримувати гроші або через банківську систему, або через бюджет. Наразі ж банки не кредитують економіку, бюджетні програми здешевлення не працюють, відсоткова ставка складає 25–30% річних і реальний сектор майже не отримує грошей. За таких умов Нацбанк проводитиме політику стримування курсу та забезпечуватиме стабільність гривні щодо долара США, але не завдяки економічному зростанню, а за рахунок жорсткої монетарної політики. Тому я не прогноую значних курсових коливань у 2010 році.

Ерік Найман,
фінансовий
аналітик

Протягом перших 3–4 місяців валютний ринок лихоманитиме: можливі стрибки курсу гривні щодо долара США в діапазоні 8–10

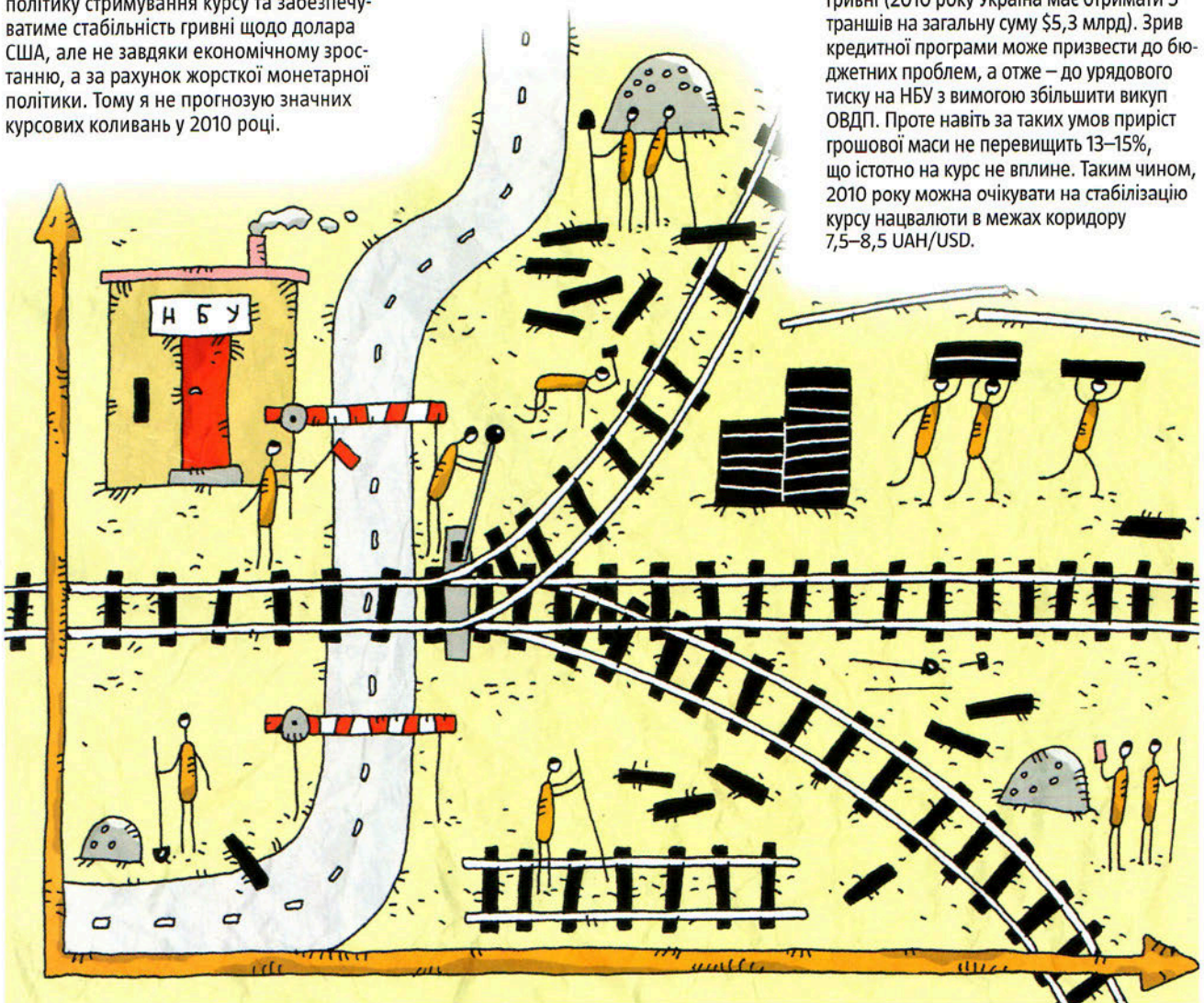
UAH/USD. Основні причини чергової хвилі девальвації нацвалюти – невиконання зобов'язань держави за облигаціями внутрішньої позики (ОВДП), політична нестабільність після президентських виборів, невизначеність політики НБУ. Після I кварталу гривня почне поступово зміцнюватися аж до 7,5 UAH/USD наприкінці 2010 року. Головний чинник ревальвації – приріст інвестицій після політичної стабілізації.

Микола Івченко,
керівник
інформаційно-
аналітичного
центру
FOREX CLUB

2010 року платіжний баланс буде збалансованим, дефіцит не перевищить

\$0,5 млрд. У I півріччі сальдо торговельного балансу поліпшуватиметься, але у II-му приріст імпорту перевищить приріст експорту внаслідок зростання реальних доходів населення, відновлення кредитування та відповідного зростання попиту на імпортні товари. Таким чином, у січні–червні 2010-го долар США коштуватиме менше 8 грн, а до кінця року його курс перевищить позначку 8 UAH/USD. Продовження кредитної програми МВФ сприятиме стабілізації курсу гривні (2010 року Україна має отримати 5 траншів на загальну суму \$5,3 млрд). Зрив кредитної програми може призвести до бюджетних проблем, а отже – до урядового тиску на НБУ з вимогою збільшити викуп ОВДП. Проте навіть за таких умов приріст грошової маси не перевищить 13–15%, що істотно на курс не вплине. Таким чином, 2010 року можна очікувати на стабілізацію курсу нацвалюти в межах коридору 7,5–8,5 UAH/USD.

ЗАЙНЯТИСТЬ

Прогноз **Тижня**: за умов зростання ВВП в діапазоні 3–5% рівень безробіття в 2010 році не зміниться й становитиме до 9,5% працездатного населення.

Олександр Жолудь, економіст Міжнародного центру перспективних досліджень
Ми не прогнозуємо істотних змін на ринку праці в 2010

році й очікуємо, що рівень безробіття за методологією міжнародної організації праці (МОП) залишиться на рівні 9–9,5%. Протягом I півріччя 2009-го не було істотного скорочення працівників на підприємствах, орієнтованих на експорт (радше відбувалося зменшення кількості годин, відпрацьованих робітниками). В 2010-му ці компанії розвиватимуться динамічніше й створюватимуть нові робочі місця. Істотніше зростання рівня зайнятості ми прогнозуємо в 2011-му році.

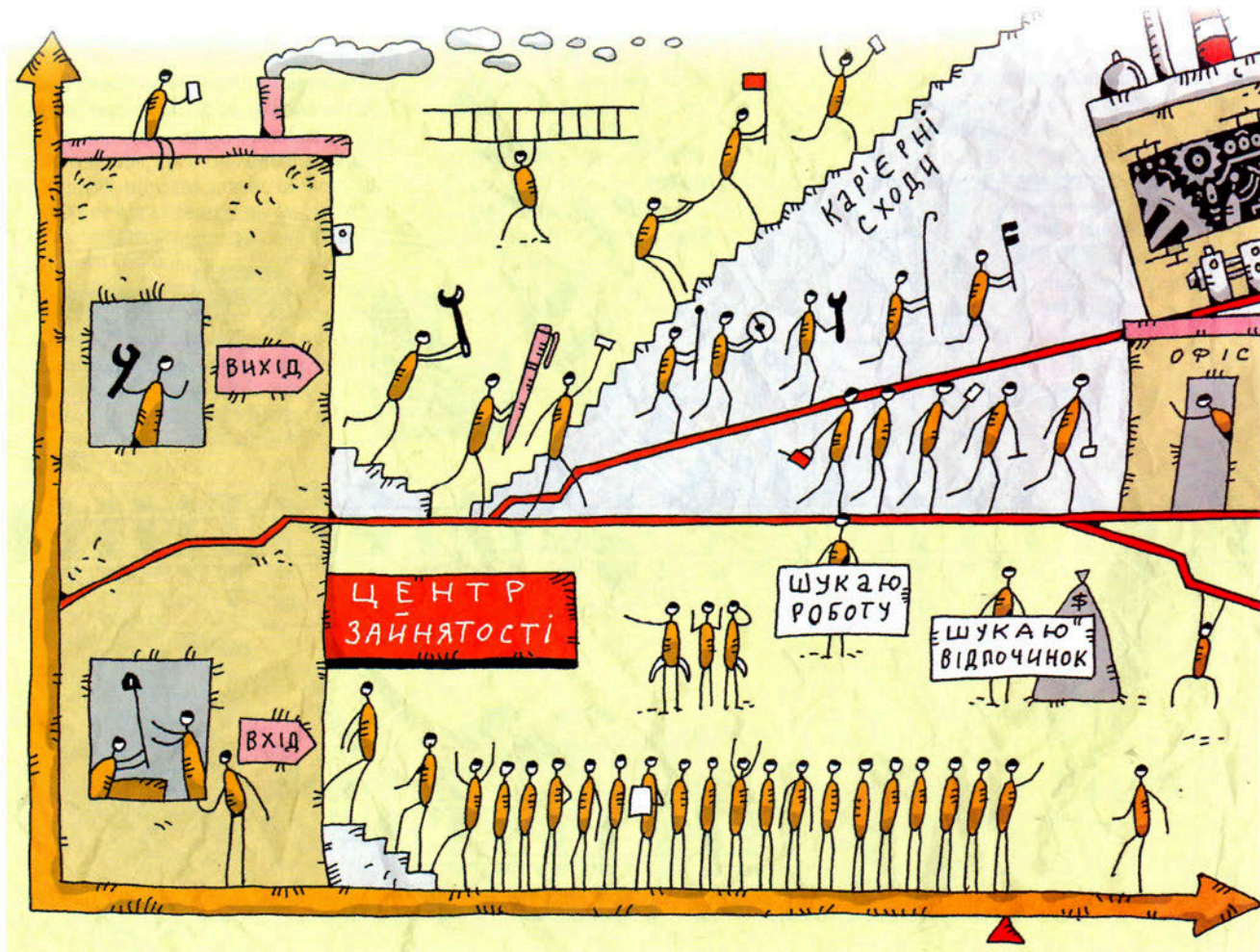
Андрій Кривокоритов, гендиректор компанії Brain Source International

На ринку праці можливі два сценарії розвитку подій. Перший – оптимістичний, за яким нові робочі місця в 2010 році з'являтимуться переважно за рахунок вітчизняних роботодавців, які розвиватимуть виробництво, орієнтоване на внутрішній попит. Другий – песимістичний, за яким підприємства, що відклали радикальні рішення щодо скорочення персоналу, почнуть масові звільнення. Насамперед це стосується іноземних компаній, які можуть згорнути свій бізнес в Україні до кращих часів. Не виключаю, що ці процеси відбуватимуться паралельно. В будь-якому разі ми не очікуємо істотного зростання економіки та рівня зайнятості до осені 2010 року.

Ігор Бураковський, керівник Інституту економічних досліджень та політичних консультацій
За методологією МОП, рівень безро-

біття в 2009-му становитиме 9,5%, 2010 року він може зменшитися до 8,8%, але тут є певна невизначеність. Наразі в країнах, де економічне відновлення відбувається швидкими темпами, наявна тенденція звільнення працівників на тлі зростання промислового виробництва. Це зумовлено ефектом пристосування до нових умов роботодавців, схильних заощаджувати витрати на робочу силу. Тенденція такого роду може бути і в Україні.

ЦІНИ НА НЕРУХОМІСТЬ

Прогноз *Тижня*: забудовники можуть знизити ціни на нерухомість з огляду на необхідність повертати кредити банкам. Проте загальне (на первинному і вторинному ринках) здешевлення не перевищить 10–15% протягом року.

Віктор Власов,
президент
компанії
«ВЛАСТ-ГРУПА»

Уже другий рік поспіль на первинному ринку нерухомості пропозиція не зростає. Наприклад, зараз у Києві роботи

тривають лише на 14 об'єктах, до кризи їх були сотні. Це, безперечно, впливає на ціни квартир та обсяги їх продажу, що 2010 року будуть незначними. Забудовники тримають ціни, адже орієнтуються не лише на собівартість збудованого квадратного метра, а й на власні фінансові зобов'язання перед фінансовими інститутами. Їм вигідніше заморозити свої проекти, ніж реалізувати житло за демпінговими цінами. У разі відновлення іпотечного кредитування ринок запрацює. А ось на вторинному ринку можливе чергове зниження цін, адже в умовах низького попиту продавці-фізособи (залежні від сімейних обставин, фінансових труднощів тощо) не триматимуть ціни, як забудовники.

Володимир Степенко,
директор із
маркетингу
компанії
SV Development

У 2010 році ми не очікуємо кардинальних змін на ринку нерухомості. В умовах кризи первинний ринок практично не працює. На 95% об'єктів роботи зупинено, 5% мають великі інвестиційні ризики. Ціни на первинному ринку не зміняться, адже здешевлення житла неможливе без зменшення відрахувань забудовників місцевим адміністраціям, а цього наразі не відбувається. На вторинному ринку ціни поступово зростатимуть, але не більше ніж на 2–5% щомісяця. Головними чинниками подорожчання житла в доларовому еквіваленті стануть стабілізація та зміцнення гривні. Пропозиція дешевого житла, яку сформували деякі продавці через власні фінансові проблеми, вже вичерпана.

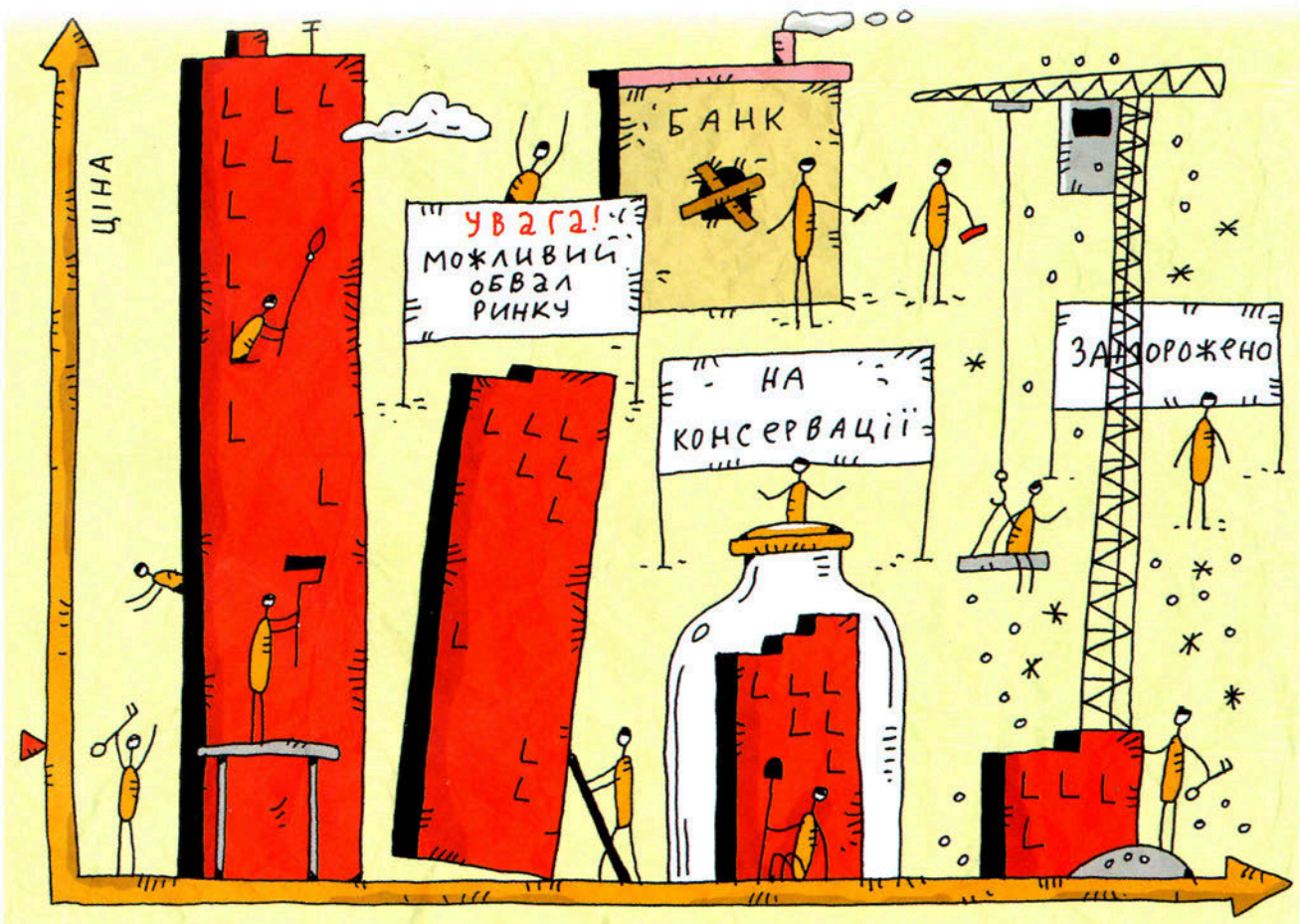
У 2010 році ми не очікуємо кардинальних змін на ринку нерухомості. В умовах кризи первинний ринок практично не працює. На 95% об'єктів роботи зупинено, 5% мають великі інвестиційні ризики. Ціни на первинному ринку не зміняться, адже здешевлення житла неможливе без зменшення відрахувань забудовників місцевим адміністраціям, а цього наразі не відбувається. На вторинному ринку ціни поступово зростатимуть, але не більше ніж на 2–5% щомісяця. Головними чинниками подорожчання житла в доларовому еквіваленті стануть стабілізація та зміцнення гривні. Пропозиція дешевого житла, яку сформували деякі продавці через власні фінансові проблеми, вже вичерпана.

Олександр Рубанов,
президент Союзу
фахівців
з нерухомості
України

У результаті кризової корекції доларові ціни на житло знизилися в середньому на 40–45%. У 2009 році ринок жили кошти, зняті українцями з депозитів, проте цей фінансовий ресурс уже вичерпано. Я вважаю, що ціни досі не досягли рівня, який відображав би нові умови та відповідав би доходам населення. З огляду на невелику кількість реальних трансакцій на ринку нерухомості деякі аналітики прогнозують у 2010-му нову хвилю падіння цін – до 40%. Але ми вважаємо, що різких коливань очікувати не слід, найімовірнішим є поступове здешевлення житла на 10–15% протягом року.

У результаті кризової корекції доларові ціни на житло знизилися в середньому на 40–45%. У 2009 році ринок жили кошти, зняті українцями з депозитів, проте цей фінансовий ресурс уже вичерпано. Я вважаю, що ціни досі не досягли рівня, який відображав би нові умови та відповідав би доходам населення. З огляду на невелику кількість реальних трансакцій на ринку нерухомості деякі аналітики прогнозують у 2010-му нову хвилю падіння цін – до 40%. Але ми вважаємо, що різких коливань очікувати не слід, найімовірнішим є поступове здешевлення житла на 10–15% протягом року.

ІНФЛЯЦІЯ

Прогноз *Тижня*: за підсумками 2010 року споживчі ціни зростуть на 11–13%. Основний інфляційний чинник – подорожчання комунальних тарифів, відкладене до завершення президентських виборів.

Олена Білан,
економіст
інвестиційної
компанії Dragon
Capital

За підсумками 2010-го ціни зростуть на 11,2%. У I півріччі інфляція не перевищить 10% рік до

року (вперше з 2006-го), оскільки динаміка цін на продукти харчування та споживчі товари сповільниться на тлі невеликого попиту. Зростання зарплати у приватному секторі буде незначним, а вимушена економія бюджетних коштів негативно позначиться на доходах тих верств населення, які значною мірою залежать від бюджетних виплат. Натомість у II півріччі ми очікуємо пришвидшення темпів інфляції внаслідок зростання тарифів на комунальні послуги. У зв'язку з наближенням президентських виборів у 2009-му тарифи для населення майже не підвищувалися, попри подорожчання імпортованого газу. Саме це стане головним інфляційним чинником 2010 року.

Олександр Жолудь,
економіст
Міжнародного
центру
перспективних
досліджень

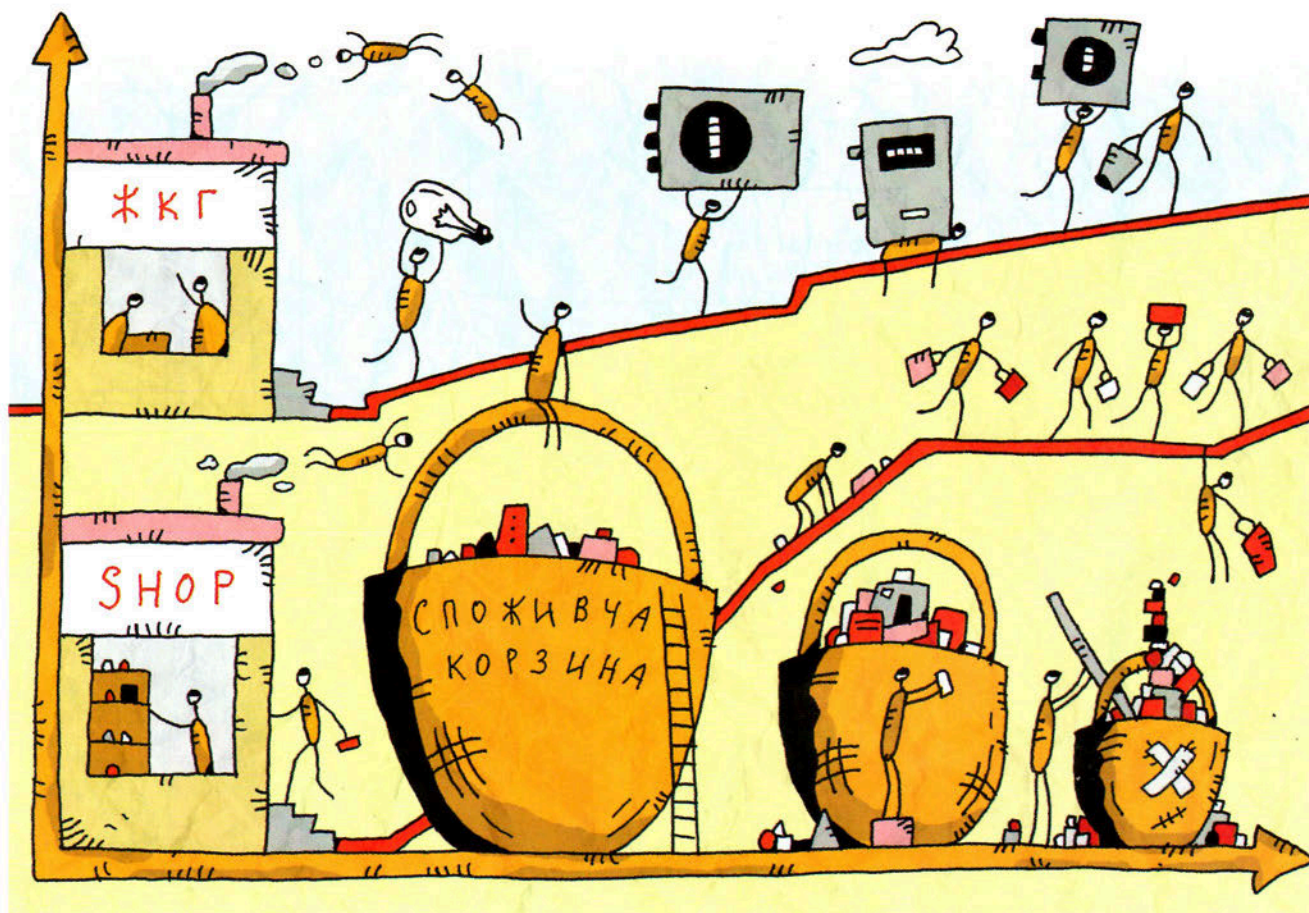
У 2010 році ми очікуємо інфляцію на рівні 11% грудень

до грудня. Основний чинник – підвищення адміністративно регульованих цін. Передусім ідеться про ціни на газ та електроенергію для домогосподарств, послуги ЖКГ та муніципального транспорту, а також тарифи Укрзалізниці. Традиційно стимулюватиме інфляцію і підвищення цін на продукти харчування, що становлять 60% споживчого кошика українця. У I півріччі інфляція буде динамічнішою за рахунок підняття тарифів на послуги ЖКГ, підвищення ціни на газ для домогосподарств на 25% наприкінці березня, збільшення питомої ваги соціальних видатків у держбюджеті новим президентом та м'якшої монетарної політики НБУ.

Ігор Бураковський,
керівник
Інституту
економічних
досліджень та
політичних
консультацій

У 2008 році індекс споживчих цін становив 25,2%, у 2009-му ми очікуємо 15,2%, у 2010-му – приблизно 12,9%. Сповільнення інфляції пов'язане зі зниженням темпів промислового виробництва, що підтверджує економічну залежність рівня цін від ділової активності. Хай там як, а 2010 року інфляційні процеси визначатимуться підвищенням цін на послуги ЖКГ та подорожчанням газу на російсько-українському кордоні. Таким чином, ціни зростатимуть, але повільніше, ніж 2009-го.

К Н И Г А Р Н Я

ПОДАРУНКИ

НА БУДЬ-ЯКИЙ СМАК!

СПЕЦІАЛЬНА ПРОПОЗИЦІЯ ВІД КНИГАРНІ "Є"

**Адреси книгарень,
які беруть участь в акції:**

**м. Київ, вул. Лисенка, 3
(м. "Золоті ворота")**

**м. Київ, вул. Спаська, 5
(м. "Контрактова площа")**

**м. Харків, вул. Сумська, 3
(м. "Історичний музей")**

м. Львів, просп. Свободи, 7

**м. Івано-Франківськ,
вул. Незалежності, 31**

**ПОСПІШАЙТЕ!
КІЛЬКІСТЬ КОМПЛЕКТІВ
ОБМЕЖЕНА!**

 + = ~~350,16 грн~~ **НОВОРІЧНА 320,54 грн ЦІНА**

 + = ~~445,20 грн~~ **НОВОРІЧНА 400,68 грн ЦІНА**

 + = ~~1031,38 грн~~ **НОВОРІЧНА 928,24 грн ЦІНА**

 + = ~~231,49 грн~~ **НОВОРІЧНА 208,34 грн ЦІНА**

 + = ~~300,33 грн~~ **НОВОРІЧНА 270,30 грн ЦІНА**

 + = ~~99,60 грн~~ **НОВОРІЧНА 89,64 грн ЦІНА**

 + = ~~423,84 грн~~ **НОВОРІЧНА 381,45 грн ЦІНА**

 + = ~~470,76 грн~~ **НОВОРІЧНА 423,68 грн ЦІНА**

 + = ~~91,14 грн~~ **НОВОРІЧНА 82,02 грн ЦІНА**

 + = ~~81,64 грн~~ **НОВОРІЧНА 73,48 грн ЦІНА**

 + = ~~59,85 грн~~ **НОВОРІЧНА 53,86 грн ЦІНА**

 + = ~~48,82 грн~~ **НОВОРІЧНА 43,93 грн ЦІНА**

 + = ~~246,67 грн~~ **НОВОРІЧНА 222,00 грн ЦІНА**

 + = ~~134,69 грн~~ **НОВОРІЧНА 121,22 грн ЦІНА**
+ солодкий подарунок

 + = ~~152,20 грн~~ **НОВОРІЧНА 136,98 грн ЦІНА**
+ солодкий подарунок

 + = ~~170,17 грн~~ **НОВОРІЧНА 153,15 грн ЦІНА**
+ солодкий подарунок

 + = ~~90,25 грн~~ **НОВОРІЧНА 81,23 грн ЦІНА**
+ солодкий подарунок

 + = ~~60,69 грн~~ **НОВОРІЧНА 54,62 грн ЦІНА**
+ солодкий подарунок

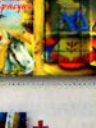
 + = ~~60,12 грн~~ **НОВОРІЧНА 54,11 грн ЦІНА**
+ солодкий подарунок

 + = ~~326,50 грн~~ **НОВОРІЧНА 293,85 грн ЦІНА**
+ солодкий подарунок

 + = ~~200,40 грн~~ **НОВОРІЧНА 180,36 грн ЦІНА**
+ солодкий подарунок

 + = ~~178,08 грн~~ **НОВОРІЧНА 160,27 грн ЦІНА**
+ солодкий подарунок

 + = ~~178,08 грн~~ **НОВОРІЧНА 160,27 грн ЦІНА**
+ солодкий подарунок

 + = ~~239,67 грн~~ **НОВОРІЧНА 215,70 грн ЦІНА**
+ солодкий подарунок

 + = ~~82,44 грн~~ **НОВОРІЧНА 74,20 грн ЦІНА**
+ солодкий подарунок

Передбачити непередбачуване

2010 рік цілком може стати вирішальним для сучасної Української держави. В умовах несприятливої геополітичної ситуації та всебічної внутрішньої кризи відбуваються президентські вибори. Чого очікувати Україні? **Тижень** попросив провідних публіцистів світу поділитися своїми думками щодо того, якими вони бачать Україну та світ у 2010 році.

ЕДВАРД ЛУКАС

СПЕЦІАЛЬНО ДЛЯ *ТИЖНЯ*

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ

САМОТНЕ ТАНГО

Слабкість Америки, НАТО і ЄС призводить до посилення геополітичного впливу Росії. Найбільша небезпека для України полягає в тому, що Росія, маючи внутрішні економічні та політичні проблеми, воліє не вирішувати їх, а формувати образ зовнішнього ворога. І Україна – потенційна мішень

Коли писатиметься європейська історія останнього двадцятиліття, одним із її найчорніших і найдепресивніших розділів буде історія втрачених можливостей та помилок навколо й усередині України. Майбутні покоління чухатимуть лоба від подиву перед такою наївною, короткозорою та саморуйнівною поведінкою. Як могло таке статися, що найбільшу європейську країну залишили поза межами найважливішого континентального клубу країн? Як стратегічне мислення Брюсселя та Вашингтона могло бути таким негрунтовним? Чому самі українці не заважали чи не змогли скористатися тими шансами, які їм дарувала історія? У цій сумній главі сторінки, що стосуватимуться 2010 року, боюся, можуть виявитися найпохмурішими.

Читачі цієї статті мають змогу скласти власне уявлення про те, що 2010 року може трапитися в Україні. Моє ж завдання – окреслити зовнішній

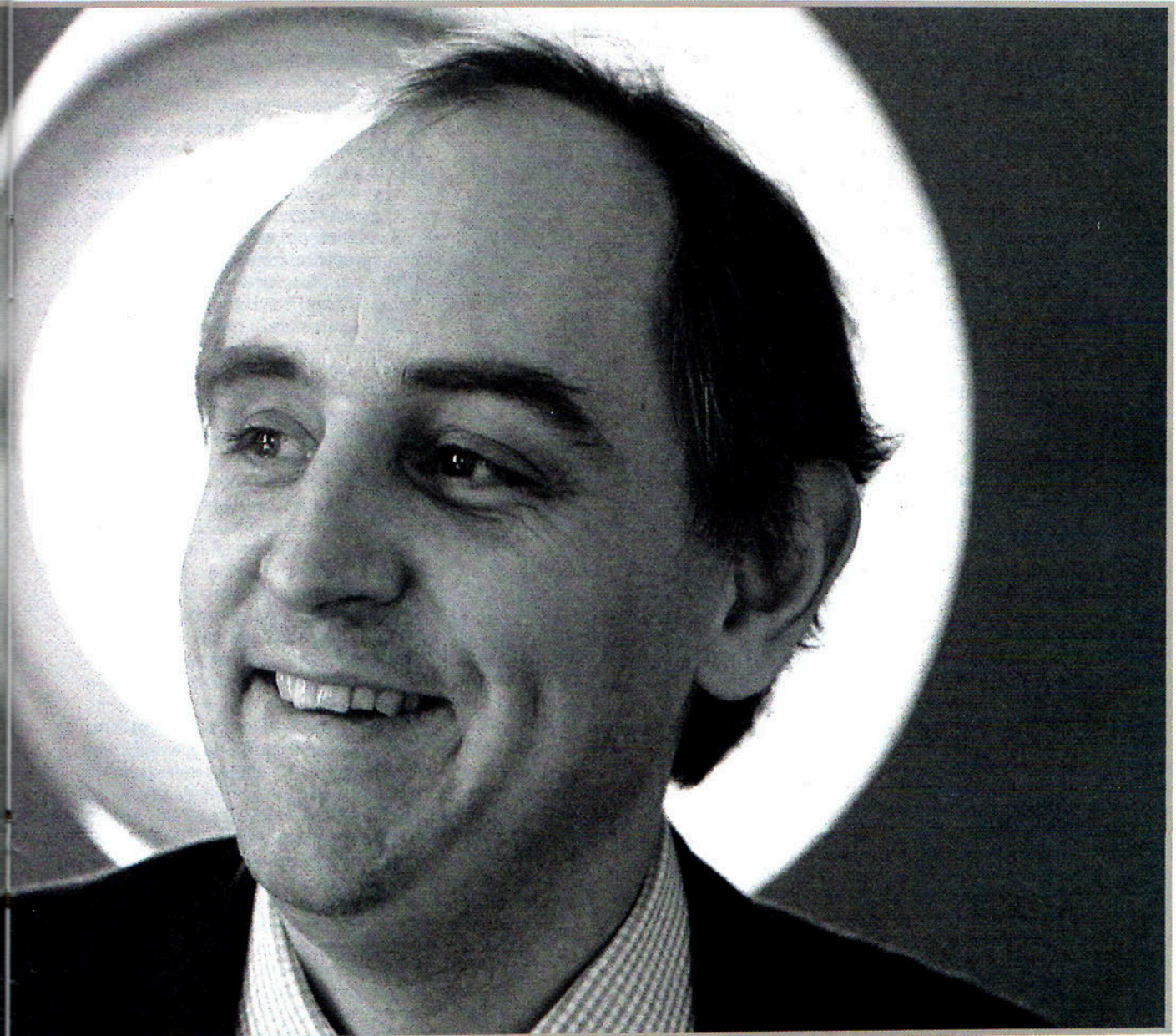
ПРО АВТОРА

Едвард Лукас, відомий британський журналіст, автор бестселера «Нова холодна війна» (New Cold War), яка вийшла друком 2008 року. В ній аналізуються причини нинішньої геополітичної слабкості Заходу та стратегічні інтенції й політична тактика Кремля. Книжка перекладена українською мовою

контекст буття України на рівні ЄС, НАТО й адміністрації США. Я не пригадаю, чи були всі вони колись слабшими й більш розділеними, ніж сьогодні.

Звинувачувати в усьому Америку завжди легко. Через 60 років після початку холодної війни й через 20 років після її закінчення європейці так і не спроможні гарантувати свою безпеку без постійного невротичного обертання на Америку. Це соромно, що США й далі потрібні як країна, що опікується розширенням НАТО, будівництвом трубопроводів, підтримує стратегічний діалог із Туреччиною і вберігає Західні Балкани від «закипання». І над усім цим височіють дві беззаперечні данини. Перша – це, власне, згадана потреба в Америці. Друга – її неспроможність виконувати таку роботу й далі.

Частково причиною цього є економічна слабкість. Сьогодні Америка може витратити значно

менше коштів на питання міжнародної безпеки, ніж раніше. Це неминучий наслідок непереможних і дорогих воєн та пережитої фінансової кризи. Близький Схід, Іран, Північна Корея та Китай – усі ці пріоритети значно важливіші за добре знайомий давній проект Клінтона – Буша «Європи неподільної і вільної». Але ще гірше те, що Росію сьогодні сприймають як країну, спроможну опікуватися принаймні частиною цих питань. Головний меседж Барака Обами до його російських колег: «Варта довіри Росія має допомогти з Іраном».

Для таких країн, як Україна та Грузія, це отруйна й заплутана політика. Було б неправильно нарікати на адміністрацію Обами, що вона, мовляв, намагається активно здати їх Росії. Це не так.

ЗА ПРЕЗИДЕНТСТВА ОБАМИ ВСЕ ІНАКШЕ. ВІН СПРИЙМАЄ СВІТ РАДШЕ ЗА СХЕМОЮ «ПІВНІЧ – ПІВДЕНЬ», НІЖ «ЗАХІД – СХІД»

Просто вона не має великого бажання конфронтувати з нею, оскільки це може коштувати російської підтримки в інших питаннях. І Кремль цілком свідомий того, що має таку чудову нагоду вести власну гру. Він спокушає Америку тим, що може підтримати санкції проти Ірану, принаймні риторично. І це дуже ефективна тактика. Адміністрація Обами відчайдушно намагається уникнути воєнних дій в Ірані: і прямої воєнної кампанії, і війни Ізраїлю (свого представника на Близькому Сході) з Іраном. Санкції – це єдина альтернатива війні. Без російської

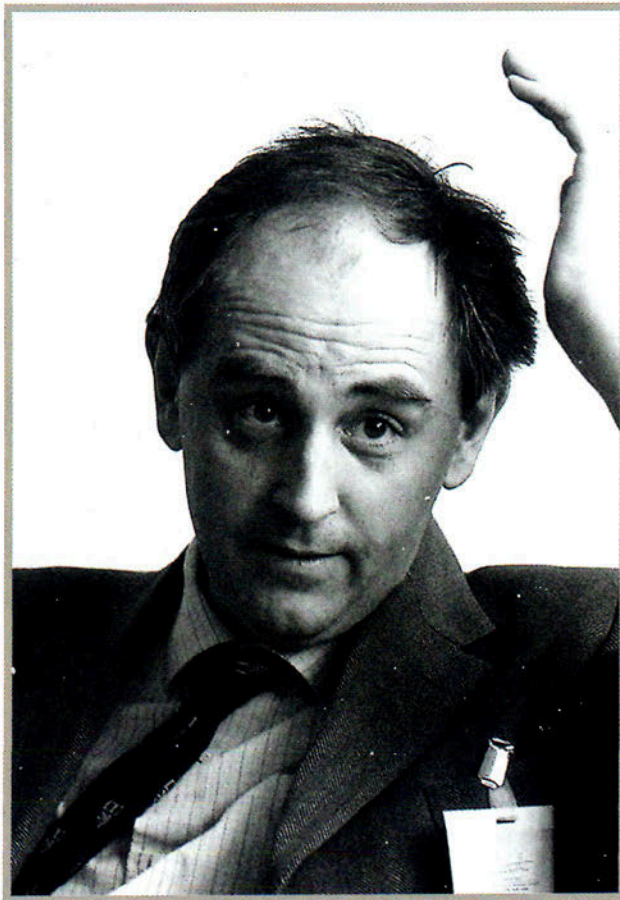
допомоги вони не спрацюють. І за наявності такої допомоги принаймні гіпотетично можуть досягти бажаного результату. Тому нині американський політикум, за поодинокими винятками, нізащо

не захоче серйозно сваритися з Росією через Україну чи будь-яку іншу державу з экс-комуністичного табору.

Адміністрація Буша мала свої гріхи. Вона піддавала неабияким випробуванням вірність власних союзників цілям Альянсу, була негнучкою, вдавалася до набридливої, терпкої риторики, але все ж таки мала чіткі переваги. Її посадовці, які займалися Східною Європою, приміром Ден Фрайд, були кмітливими, загартованими медіаторами, відкритими для комунікації та рішучими. Наразі новий топ-політикум справляє зовсім інше враження. Це купка чиновників, обізнаних зі специфікою регіону, які, втім, не формують політики в ньому. Це лише менеджери. Деякі високопосадовці, а надто ті, хто опікується Європою в Раді національної безпеки, є політичними легковаговиками. Це й далі послаблює шанси нової адміністрації приділити належну увагу Європі.

Деякі пани з американського уряду, насамперед із розвідки й Пентагону, дуже уважно спостерігають за тим, що відбувається. Вони занепокоєні російським ревізійнізмом щодо устрою Європи, який постав після холодної війни, і вважають, що треба укріпити хребет безхарактерних західноєвропейців та підтримати засмиканих східноєвропейців. Іноді ці люди проштовхують конкретні акції, проекти з демонстрації мілітарної сили Америки, приміром, заплановані на наступне літо військові маневри в Латвії. Але таких поодиноких ініціатив недостатньо. Лише послідовна й постійна участь нового керівництва країни може щось змінити. Вашингтонські інсайтери визнають такі недоліки, проте наголошують, що порозуміння з Росією – це спецпроект адміністрації Обами. Оптимістам таке сподобається. Реалістам – навряд.

Зміни в риторичі щодо Східної Європи є загрозливими. Кожна американська адміністрація, починаючи від Гаррі Трумена, інстинктивно обирала атлантистський геополітичний курс. Пам'ять про десятки тисяч загиблих американських солдатів у війні проти нацистської гегемонії, страх перед радянською агресією, а згодом задоволення від триумфу демократії в 1989 році – усе це приклеювало Америку до Європи. За президентства Обами все інакше. Він сприймає світ радше за схему «Північ – Південь», ніж «За-

хід – Схід». Він говорить радше про партнерів, ніж про союзників. Категорія «партнер» об'єднує країни, чії солдати воювали і вмирали у війнах поряд із американцями, як-от Ірак чи Афганістан. Вона ж долучає до когорти тих, із ким варто шукати спільну мову, а також комуністичні диктаторські режими на кшталт Китаю.

Усе це має корозійний вплив на НАТО. Північноатлантичний альянс – наріжний камінь американської політики безпеки впродовж 50 років – сьогодні є другорядною справою. Адміністрація Обами розглядає його як інструмент: якщо за його допомогою можна доправляти живих солдатів до Афганістану (і забрати мертвих), то він приносить користь. Якщо, послугуючись ним, цього не можна зробити, то він некорисний. Афганістан поглинув військові сили та матеріальні ресурси Альянсу. Тому він, власне, і втратив свою кондицію.

Внаслідок цього первинна місія Альянсу – територіальна оборона своїх членів – забува-

ється. Із західноєвропейського погляду вона зжила себе. Часи, коли радянські танки могли прогуркотити через низовину Фулда у Західній Німеччині, а червоні субмарини – заблокувати морські шляхи в Атлантиці, на щастя, минули. Росія надто слабка військово, щоб вступити в повномасштабний збройний конфлікт із НАТО. Але сьогодні ще є регіони, стривожені вакуумом безпеки, і регіони, для підкорення яких зовсім не обов'язково вдаватися до військової агресії. Примус замість зброї може бути ефективнішим. Одним із таких регіонів є Балтика. Коли Естонія, Латвія і Литва приєдналися до НАТО 2004 року, для них не було розроблено жодних оборонних

ЗНЕХТУВАНА ТИМИ КРАЇНАМИ ТА ІНСТИТУЦІЯМИ, ЯКІ МАЛИ Б БУТИ ЇЇ ГОЛОВНИМИ СОЮЗНИКАМИ, УКРАЇНА БУДЕ ЗМУШЕНА САМОТУЖКИ ПІКЛУВАТИСЯ ПРО СВОЮ БЕЗПЕКУ В 2010 РОЦІ

планів на випадок надзвичайних ситуацій. Усе це через переконання (чи радше надію), що Росія не становить жодної реальної загрози, а отже, й не потрібні якісь практичні кроки. Комітет НАТО з оцінювання військових загроз (МС 161) отримав пряме розпорядження не включати до щорічного списку реальних і потенційних загроз російську. А Польщі, приміром, дозволили працювати над планом оборони у разі атаки з боку Білорусії, але не Росії.

Проте під тиском Польщі ситуація почала змінюватися 2008 року. Тепер у звіті натівського комітету загрозам із російського боку присвячена

велика глава. Вищий військовий командир НАТО – Верховний командувач союзницьких військ у Європі SACEUR (Supreme Allied Commander Europe) – розпочав те, що називається «завбачливим плануванням» стосовно потенційних загроз Балтійським державам. Ці плани перебували в безпосередньому віданні військових, їх не потрібно було затверджувати Радою Альянсу.

Такі обнадійливі заходи сьогодні, однак, завмерли. Президент Обама, виступаючи на саміті НАТО, присвяченому його 60-й річниці, відкрито закликав Альянс підготувати надзвичайні оборонні плани «для всіх його членів» (маючи на увазі передусім Балтійські країни, позаяк ніхто не збирається атакувати Португалію). Утім, попри підтримку на найвищому рівні, рух до створення таких планів для Балтики нині забуксував. Для підготовки реальних планів мають робитися реальні прогнози щодо вірогідних дій реального ворога. Такі країни, як Франція та Німеччина, розглядають це як недружні й провокаційні випадки проти Росії. За очевидної слабкості НАТО є реальна небезпека того, що Росія бачитиме для себе зелене світло для втручання у внутрішні справи Балтійського регіону 2010 року.

Та навіть більша загроза зараз нависла над Чорноморським регіоном і Кавказом. До 2007 року на цей регіон можна було дивитися з певним оптимізмом. Нафтопровід Баку – Джейхан продемонстрував, що західні компанії таки спроможні похитнути російську монополію на постачання вуглеводнів за напрямком Схід – Захід. Революція троянд у Грузії і системні реформи, ініційовані Михайлом Саакашвілі та його урядом, створили такий собі soft-power-магніт у регіоні. Грузія залишалась усе ще далекою від членства в Альянсі, але мало хто міг заперечити, що вона до цього поступово наближається. В Україні прогрес був повільнішим (і ентузіазм вступити до НАТО слабшим), проте було цілком можливо уявити собі, що й далі ці країни невпинно рухатимуться в напрямку Північноатлантичного альянсу.

Необґрунтований розгін демонстрації опозиції в Тбілісі у листопаді 2007 року значно похитнув позиції Грузії як оплоту західних цінностей у регіоні. Те саме трапилося й з Україною. І причина цього – безперервне політичне та економічне безсилля країни. Саміт НАТО в Бухаресті у квітні 2008-го був катастрофою. Росія могла переконатися, що поділи всередині організації заморожують процес подальшого розширення. Тоді спокуса здійснити військову авантюру, що могла б цей процес остаточно поховати, була як ніколи сильною. Війна у Грузії, що в підсумку вибухнула, тільки унаочнила слабкості та роздільність Альянсу.

Тож не слід сьогодні очікувати особливої допомоги від НАТО загалом та США зокрема. Як, на жаль, і від ЄС. Недавнє призначення на ключові посади Євросоюзу таких посередностей, як Кетрін Аштон (високий представник ЄС із закордонних справ та політики безпеки) і Герман ван Ромпей (президент ЄС), є свідченням того, що великі європейські країни не зацікавлені у сильній Єврокомісії, спроможній провадити власну політику по-

РОСІЯ ЧИНИТЬ СЬОГОДНІ НЕПРОПОРЦІЙНИЙ ВПЛИВ. НАСПРАВДІ ВОНА НЕ МАЄ СИЛИ, ЩОБИ СТВОРЮВАТИ ВИКЛИКИ ДЛЯ ЗАХОДУ ТА УКРАЇНИ

над верхами національних політик. У принципі, на це завжди очікували. Утім, такі речі все одно прикро спостерігати. Ті, хто сподівався, що Лісабонська угода відкриє нову еру ще потужнішої загальноєвропейської співпраці, не мають із чого тішитися. Справді, важко не визнати, що весь час і

величезні зусилля, витрачені на прийняття цієї угоди, були марними.

Найбільшою практичною слабкістю є те, що про можливість розширення сьогодні навіть не йдеться. Дуже важко дається навіть внесення до порядку денного питання вступу до ЄС маленької Македонії.

Шанси, що такі великі країни, як Україна чи Туреччина, отримають реальну перспективу членства, видаються мізерно-жалюгідними. Це по-перше. А по-друге, ЄС матиме неабиякі труднощі з просуванням своїх інтересів у царині енергетичної безпеки. Опір чинитимуть потужні лобісти з німецької та італійської енергетичних індустрій. Інакше кажучи, ЄС у найближчому майбутньому буде слабосилим, замкненим і розділеним зсередини.

Усе це дуже прикро. Євросоюз міг би чимало зробити для України, відправивши до неї велику кількість своїх експертів, фахівців із різних питань. Велика місія ЄС у Криму, що опікувалася б візовими питаннями, пропагувала б європейську культуру, була б хорошою противагою масованим впливам і діям Росії. Останній також було б значно важче організувати будь-яку провокацію, якби в Криму перебували сотні єврочиновників. Грузія – це добрий урок, який показав, що Кремль плете свої інтриги таємно. Утім, тільки-но світ починає пильнувати за його діями, кремлівський запал вщухає. Підтримка якнайширшого залучення України до ЄС (за винятком членства) дала б Кетрін Аштон змогу зміцнити свій політичний капітал і продемонструвати власне бачення пріоритетів. Але ніхто не повинен надто на це розраховувати.

Слабкість Америки, НАТО і ЄС призводить до того, що Росія чинить сьогодні непропорційний вплив. Насправді вона не має ні військової, ні економічної, ні політичної сили, щоби створювати серйозні виклики для Заходу, України чи будь-кого іншого. Але поділи всередині Західного світу та зосередження на інших питаннях позбавляють його впливу, який він повинен був мати. РФ, будучи підступною та самовпевненою, може досягти більшого, ніж дозволяють її реальні ресурси. Найбільша небезпека для України полягає в тому, що Росія, маючи внутрішні економічні та політичні проблеми, воліє не вирішувати їх, а формувати образ зовнішнього ворога. І Україна – потенційна мішень.

Об'єкт такої небезпеки мав здобути зовнішню підтримку. З огляду на пригніченість Заходу 2009 року ніхто не може на нього впевнено розраховувати. Знехтувана тими країнами та інституціями, які мали б бути її головними союзниками, Україна буде змушена самотужки піклуватися про свою безпеку в 2010 році. ■

ПРО АВТОРА
Едвард Лукас,

працює заступником редактора міжнародного відділу впливового англomовного тижневика The Economist. З 1986 року спеціалізується на висвітленні подій і тенденцій у Східній Європі. Працював також кореспондентом The Independent та BBC. Брав участь у написанні кількох книжок, зокрема збірки есе «Чому я досі англіканець?» (Why I am still an Anglican?). Батько Едварда Лукаса – британський філософ Джон Лукас

АЛЕН ГІЙМОЛЬ

СПЕЦІАЛЬНО ДЛЯ ТИЖНЯ

ФРАНЦІЯ

2010-Й: РІК, ВІД ЯКОГО ЛИНЕ ГРОЗАМИ

Боротьба проти тероризму та нерозповсюдження ядерної зброї. Наступного року ці теми і далі визначатимуть світову міжнародну політику. Як і пошуки виходу з глобальної економічної кризи.

А решта? То вже як вийде

Дивитися в майбутнє – не найлегша журналістська справа. Зізнаймося, доволі часто важко зрозуміти навіть те, що відбувається просто перед нашими очима. Утім, якщо вже нинішній період року заохочує до проєкцій у майбутнє, спробуємо зрозуміти, з чого складатиметься політичний 2010 рік. Слід зазначити, що в загальних рисах очевидні, неминучі події видаються радше нерадісними.

Важко помилитися з прогнозом, що наступного року на великих міжнародних конференціях найбільше точитиметься розмов про ситуацію в Афганістані та Ірані. Впродовж довгих місяців, якщо не років, пріоритетом світових лідерів залишатимуться атомна енергетика, ядерна зброя та проблеми використання матеріалів військового призначення.

Відповідно на першому плані буде Іран, можливі блоки та співпраці з перспективою впливу на іранського лідера. Виглядає так, ніби Махмуд Ахмадінежад не планує зрікатися своїх атомних проєктів. Може статися, що одного буденного ранку ми прокинемося з новиною: Іран протестував свою першу атомну бомбу. Або почуємо, що ізраїльська авіація розбомбила підпільні дослідні лабораторії...

В обох випадках неминучою є потужна ланцюгова реакція, наслідки якої передбачити складно. Єдине, що дало б змогу уникнути сумного розвитку подій, то це рішення самого Ірану – добровільне або примусове – зректися проєктів зі збагачення урану. Шанси на це, відверто кажучи, невисокі. Навіть якщо іранська опозиція й не припиняє протестних акцій, офіційний Теге-

ран не лише не йде на поступки, а й, навпаки, із суто азійською наполегливістю висуває ультиматум за ультиматумом, щоб і далі залишати ситуацію під одноосібним жорстким контролем.

Друга точка перетину силових втручань – Афганістан. Найбагатша країна світу спільно зі своїми союзниками не спиняє війни з талібами

на території однієї з найбідніших країн планети. Посилаючи в зону збройних дій додаткові 30 тис. військових, новий американський президент намагається досягти успіху там, де провалився Джордж Буш. Отже, він будь-що має спіймати Усаму бен Ладена і притягти лідера Аль-Каїди до суду. Інакше не переконати світ і власних виборців, що нові неминучі жертви були потрібні для того, щоб домогтися переможного результату. Схоже, саме така військова мета є провідним завданням нової американської стратегії в регіоні. Але чи варто нині американцям ревно полювати за бен Ладеном, якщо він справді ховається в печерах Вазірістану на пакистанській території? Однозначної відповіді на це запитання немає.

Інша гостра проблема наступного року – економічна ситуація. Більшість національних урядів почали реалізувати різні антикризові програми та заходи, що невдовзі виснажать залучений ресурс. Японія, Сполучені Штати, Франція, Велика Британія та навіть Китай вклали мільярди бюджетних коштів, щоб не дати обвалитися банківській системі, будівничій галузі та автомобільній промисловості. У такий спосіб було простимульовано попит, щоб скрізь, зокрема й в Україні, підтримати виробництво. У 2010 році всі ці гроші буде остаточно освоєно, а світова економічна система муситиме довести, що здатна далі триматися власним коштом. Наскільки їй це вдасться? Експерти мають різні думки. Може статися, що знову знадобляться надзвичайні заходи, нові позики та збільшення бюджетних дефіцитів. Неминуче цим питанням перейматимуться керівники всіх без винятку урядів світу.

То скільки часу залишиться у всіх тих дуже зайнятих політиків, щоб поцікавитися українськими президентськими виборами – однією з перших великих подій нового року? Багато залежить від того, як саме вони відбуватимуться. Якщо все завершиться кризою, гострим протистоянням, як це сталося п'ять років тому, європейці будуть змушені знову мобілізуватися й пильніше придивитися до України. Проте за цього розвитку подій нікому не уникнути відчуття дежавю. Ніби дивишся давно знайомий сценарій...

Хоч як прикро, але політику потрібно бачити такою, як вона є. Нині з-поміж керівників європейських держав поширився, сказати б, холодний реалізм. Ангела Меркель, Ніколя Саркозі та Сільвіо Берлусконі добре бачать, що слова «свобода» і «демократія» краще, ніж у Москві, при-

МЕРКЕЛЬ, САРКОЗІ, БЕРЛУСКОНІ ДОБРЕ БАЧАТЬ, ЩО СЛОВА «СВОБОДА» І «ДЕМОКРАТІЯ» КРАЩЕ, НІЖ У МОСКВІ, ПРИЖИЛИСЯ В ТБІЛІСІ ТА КИЄВІ. ПРОТЕ ЗВАЖАЮТЬ ВОНИ ПЕРЕДУСІМ НА ГАЗ, ЩО НАДХОДИТЬ ІЗ РОСІЇ

ПРО АВТОРА

Ален Гіймоль, заступник редактора міжнародного відділу щоденної французької газети *La Croix*; висвітлює події у Центральній та Східній Європі (Балкани, Україна, Росія). Один із засновників Інституту масової інформації. Працював спеціальним кореспондентом агентства «Франс Прес» в Україні. Автор книжок «Газпром: нова імперія» (2005, у співавторстві з Аллою Лазаревою), «Навіть сніг був помаранчевим. Українська революція» (2006). Написав також біографію Бернара Кушнера, нинішнього міністра закордонних справ Франції

жилися в Тбілісі та Києві. Проте зважають вони передусім на газ, що надходить із Росії.

Під час останнього саміту «Україна – Європейський Союз», що відбувся в першій декаді грудня, висловлювалися побажання, щоб українські вибори були організовані та проведені якнайкраще. Йдеться насамперед про активну

участь у виборах, бо всі знають, що результати найлегше сфальшувати, коли багато бюлетенів залишаються невикористаними. Отже, явка виборців стане одним із основних критеріїв, за якими оцінюватимуть президентські перегони. А ось результат спрогнозувати непросто. Та хоч яким він буде, лідери європейських держав працюватимуть із будь-яким українським президентом незалежно від того, носитиме він спідницю чи лише брюки.

Слід зауважити, що українські вибори збігаються в часі з вельми непростим періодом у житті європейських інституцій. Євросоюз щойно здобув власного президента й «міністра закордонних справ». До дипломатичного керма стала британка Кетрін Ештон – новачок у справі. 2010-й не буде для неї зайвим часом, щоб хоч трохи звикнути до нової справи. Стосовно ж президента Герман ван Ромпея, то близько року й потрібно, щоб європейці бодай запам'ятали його ім'я. Так мало відомо про цього політика за межами Бельгії.

Тим часом 2009 року лідери європейських країн зауважили, що з приходом до влади нового американського президента Барака Обами Вашингтон почав віддалятися від Європи. Цей президент, якому саме європейці дали в 2009-му Нобелівську премію миру, виявив за свій перший рік у Білому домі значно більше інтересу до Китаю, ніж до цілого європейського континенту. Він знайшов час, щоб здійснити в листопаді десятиденний візит до Азії та присвятити повні три дні відвідинам КНР, але забракло кількох годин на церемонію 20-річного ювілею падіння Берлінського миру 9 листопада.

Пріоритети за океаном, вочевидь, змінилися. «Глобальний президент» Барак Обама, який несе в собі, у своїй культурі та особистій історії африканські та індонезійські впливи (в Індонезії Обама трохи жив у дитинстві), на відміну від своїх попередників, не бачить Європу пріоритетом зовнішньої політики. Свій новий світ він буде з іншими наріжними осями. Та, що з'єднує Вашингтон із Пекіном, нині видається важливою за старий трансатлантичний місток із Європи до Америки, збудований по закінченні Другої світової війни. Отже, європейці, навіть західні, а тим більше східні, мають вчитися вирішувати власні проблеми самотужки, не ховаючись принагідно під звичною американською парасолькою. Можна сказати, що для європейців здобуття такої нової звички стане викликом року. А може, й кількох наступних років... Прогнози, власне, – це невдячна справа. ■

МАРЦІН ВОЙЦЕХОВСЬКИЙ

СПЕЦІАЛЬНО ДЛЯ ТИЖНЯ

ПОЛЬЩА

КІНЕЦЬ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ?

Незалежно від того, хто виграє січневі президентські вибори в Україні, вони будуть чесними та прозорими

«Демократія в Україні не є досконалою», – сказав мені кілька днів тому Ендрю Вільсон, знаний англійський аналітик, який досліджує Східну Європу. При цьому він зробив наголос на «не є досконалою». Так виглядають українські президентські вибори із західної перспективи. Оцінюють їх як своєрідний тест, що підтвердить, чи є Україна справді демократичною, чи всі на Заході лише тимчасово прийняли такою ілюзією після Помаранчевої революції. Тому в західних дослідженнях імовірних сценаріїв акцент робиться на тому, що все можливо: фальсифікації виборів на Сході на користь біло-блакитних і таке саме дописування голосів для помаранчевих кандидатів на Заході України. А тому в Європі не виключають, що кандидат, який програє, не визнає результату і спробує повторити сценарій п'ятирічної давнини.

За такі погляди, мовляв, в Україні все можливо, я звинувачував би не лише закордонних аналітиків, а й місцевих політиків, які за минулу п'ятирічку, а особливо за останні три роки, постійно доводили: всі засоби дозволені. І це зрозуміло: атмосфера безупинної виборчої кампанії схилає до безупинного популізму. Затирється межа, за яку не можна переступати. Щиро кажучи, не могу визначити, хто розпочав цей процес, на кому лежить відповідальність за те, що Україну за кордоном дедалі частіше сприймають як непередбачувану державу.

Здається, винними є всі основні актори політичного життя над Дніпром, оскільки жоден не опирався спокусі цинічної гри на емоціях, аби тільки випередити своїх опонентів і досягнути власної мети. Можна – зрештою, слушно – закидати Євросоюзу, що не подав Україні виразного сигналу відразу після Помаранчевої революції. Але водночас потрібно підкреслити, що замість боротися за перспективу реформ та модернізації країни українські політики вчепилися один одному в горло, ніби найважливішим питанням є те, хто ж отримає владу в 2010 році.

Банально повторювати, що останній бій розіграється між Юлією Тимошенко та Віктором Яну-

ПРО АВТОРА
Марцін

Войцеховський, польський журналіст і режисер-документаліст. З 1998 року працює у впливовій польській щоденній газеті Gazeta Wyborcza, спеціальний кореспондент у Києві та Москві. Автор книжки «Помаранчевий майдан» (2006), упорядник видання «Волинь 1943–2008. Подання» (2008), українською вийшло як «Волинь. Дві пам'яті» (2008)

ковичем. Хоч опитування вказують на перевагу останнього, однак усе можливо. Юлія Тимошенко має ширші умови для мобілізації прихильників та меншу кількість негативно налаштованого електорату. Хоча маю свої симпатії у цих виборах, не бачу великої трагедії в перемозі будь-кого з них. Так вважають і на Заході, зокрема у Польщі. Важливіше те, щоб вибори були демократичними й відбулися без інцидентів, ніж те, хто їх виграє. Тим більше що кандидати добре відомі, якщо не сказати міцно зіграні, й більш-менш відомо, чого від них можна очікувати. Тому ніхто в Європі не крутитиме носом. У Брюссельських салонах можна почути навіть, що краще хай буде передбачуваний Янукович, ніж Тимошенко, від якої невідомо чого сподіватися.

Важливішим є те, що станеться після виборів, аніж хто їх виграє. І тут прогнози західних аналітиків збігаються: перелому в реформах, найімовірніше, не буде. Ніхто не вірить у диво модернізації. Натомість важливими є бодай якась стабілізація і виразний сигнал, хто в державі буде господарем. Двовладдя останніх років призвело до того, що найповажніші політики Європи та світу не знали, з ким в Україні потрібно домовлятися. У 2010 році ця невизначеність може закінчитися. Усе поза цим аспектом буде вже успіхом. Новий український президент матиме полегшене завдання. Якщо він буде обраний демократично, не трапиться перезавантаження помаранчевих подій, вдасться створити уряд та відповідну більшість навколо глави держави у Верховній Раді, то ситуацію визнають поступом на тлі попередніх років.

Відомий американський політолог польського походження Збігнев Бжезінський стверджує: якщо за місяць до виборів невідомо, хто виграє, це найкращий доказ того, що держава демократична. Тож з Україною не все так погано, як хтось хотів би бачити. Утім, слід озброїтися міцними нервами, оскільки на українців чекають бурхливі емоції. У Польщі кажуть: «Аби до весни». Цього разу це прислів'я звучить винятково актуально для України. Тож видихнемо вже у березні – квітні, коли емоції стихнуть. ■

Коронація слова

Шоколад «КОРОНА»
та телеканал «ІНТЕР» оголошують
Всеукраїнський конкурс
«КОРОНАЦІЯ СЛОВА — 2010»!

120 000 грн.

преміальний фонд конкурсу

- На конкурс приймаємо написані українською мовою: романи, пісенну лірику про кохання, кіносценарії та п'єси, які раніше не друкувалися, не виконувалися, не фільмувалися, та права на які не передані іншим (юридичним або фізичним) особам і не будуть передаватися до оголошення результатів конкурсу на церемонії нагородження у червні 2010 р.
- Твори надсилайте надрукованими на папері формату А4. Позначте на титульній сторінці тільки свій псевдонім, назву твору та номінацію. Вкладіть твір у папку разом з підписаним тим самим псевдонімом окремим заклеєним конвертом, в якому має бути: справжнє прізвище, ім'я, домашня адреса, контактний телефон, електронна адреса (якщо є) та заява в довільній формі про участь у конкурсі. Папку з твором вкладіть у конверт та надішліть поштою з «повідомленням про вручення поштового повідомлення».
- В номінації «пісенна лірика» приймаємо не більше 10 поетичних творів від одного автора. Твір не повинен бути більше ніж 32 рядки (або 8 строф).
- Анонімність авторів зберігається до церемонії

- нагородження переможців, яких визначає авторитетне журі.
- Твори не рецензуються і не повертаються (залишайте у себе копію), листування з авторами не здійснюється.
- Усі автори, твори яких відзначені на конкурсі, зобов'язуються використовувати логотип «Коронація слова» при будь-якому оприлюдненні твору. Тобто: розмішувати знак на титульній сторінці, в афіші, титрах фільму, оголошувати про відзначення на конкурсі перед публічним виконанням твору, передачею в ефірі тощо.
- Конкурс розглядає всі подані твори, як такі, що захищені авторським правом. Реєстрація (або передача) авторських прав на твори є повноваженнями авторів творів та здійснюється авторами незалежно від конкурсу.
- Конкурс пропонуватиме твори видавництвам, музичним продюсерам, кінопродюсерам, кіностудіям, театрам, з якими переможці особисто домовлятимуться про умови.
- Конкурс не спонсорує подальшу долю твору.
- Автор має право брати участь у конкурсі повторно до отримання першої премії у номінації.

Оргкомітет конкурсу

Номінація «РОМАНИ»:

I премія — 20 000 грн,
II премія — 10 000 грн,
III премія — 5 000 грн,
+ 7 премій по 1 000 грн.

Номінація «П'ЄСИ»:

I премія — 10 000 грн,
II премія — 5 000 грн,
III премія — 3 000 грн,
+ 5 премій по 1 000 грн.

Номінація «КІНОСЦЕНАРІЇ»:

I премія — 15 000 грн,
II премія — 7 000 грн,
III премія — 3 000 грн,
+ 5 премій по 1 000 грн.

Номінація «ПІСЕННА ЛІРИКА ПРО КОХАННЯ»:

I премія — 8 000 грн,
II премія — 4 000 грн,
III премія — 3 000 грн,
+ 5 премій по 1 000 грн.

Спеціальні відзнаки:

- + За кращий романтичний твір
- + За кращий історично-патріотичний твір
- + За кращий гумористичний твір
- + За кращий дитячий твір

Лауреати та дипломанти конкурсу несуть відповідальність за сплату податків.

Докладніше про конкурс:
www.korona.ua
www.inter.ua

Довідки за телефоном:
8 (067) 252 50 20

Твори надсилаються до 1 лютого 2010 року на адресу:
Конкурс «Коронація слова», абонентська скринька № 25,
м. Київ-25, 01025

ІНТЕР

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ СПОНСОР

Тиждень

УКРАЇНСЬКИЙ www.ut.net.ua

ІНФОРМАЦІЙНА ПІДТРИМКА

Латиноамериканський Новий Рік у ресторані авторської кухні «Jardin»

Здійснить новорічну подорож
Латинською Америкою разом із
рестораном авторської кухні «Jardin»!

У цю ніч відбуватимуться дива!

Дід Мороз та Снігуронька вручать Вам
подарунки та виконують бажання!

Ми зробимо все, щоб Ваше свято стало незабутнім!

Jardin (044) 362-12-10
Restaurant and Bar www.jardin.com.ua

Клієнтам надається знижка на номери готелю «Експрес»

АРІЕЛЬ КОЕН

СПЕЦІАЛЬНО ДЛЯ ТИЖНЯ

США

ВИКЛИКИ ДЛЯ НОВОГО ПРЕЗИДЕНТА

Напередодні президентських виборів вкотре на кону екзистенційні питання – виживання проекту «Україна»

Це пов'язано не лише із зовнішніми загрозами та недоформованою національною ідеєю, а й значною мірою з відсутністю чіткого бачення магістрального напрямку розвитку країни, багатосотрічними проблемами геополітичної ідентифікації та орієнтації. Брак консенсусу серед еліти та різкий економічний спад посилюють невизначеність.

Нового тут мало. Туманні ідеї незалежності й суверенітету, роздрай еліт характеризують спроби сформувати українську державність ще з XVII століття, якщо не раніше. Апетити сусідів не сприяли тоді, не сприяють і тепер.

Сподіватимемося, що 2010 рік стане переламним на цьому багатосотрічному шляху й новообраному президентові країни вдасться нормалізувати і внутрішню, і зовнішню політику. Це буде непросто.

На жаль, за свій президентський термін Віктор Ющенко не зміг досягнути багато з того, чого від нього очікували після Помаранчевої революції, попри величезний запас доброї волі від європейців, а особливо від адміністрації Джорджа Буша.

По-перше, допустивши розгул корупції, адміністрація Ющенка підірвала резервуар довіри тих, хто цю революцію робив. База політичної підтримки демократичних сил стиснулася.

По-друге, Україна не отримала Плану дій щодо членства в НАТО. Тут постаралися і росіяни, і їхні європейські друзі: німці, італійці, французи.

По-третє, опір членству України в Євросоюзі тільки посилюється, бо будь-яке розширення дороге, проблематичне і створює прецедент для вступу Туреччини до ЄС, а це – вибухова тема. Уряд не вживав достатньо реформаторсько-законодавчих заходів, щоби поставити Україну на рейки планомірного приєднання до ЄС.

По-четверте, Ющенкові не вдалося гарантувати енергетичну безпеку своєї країни за рахунок диверсифікації джерел енергії загалом і газу зокрема.

Перемога Тимошенко зможе змінити цю динаміку. Юлія Володимирівна вже продемонструвала свої здібності за столом переговорів – з огляду на її великий досвід у цій сфері вона, можливо, матиме успіх там, де її попередник зазнав невдачі. Але багато залежатиме від успіхів (або невдач) на внутрішньому фронті.

Подолання наслідків економічної кризи – це, мабуть, головний виклик для майбутнього президента України. Становище Тимошенко погіршує негативний настрій у суспільстві, спричинений економічним спадом, що випав на долю її уряду. Країна увійшла в кризу восени 2008 року, коли знизився попит на сталь і було урізано доступ до іноземних кредитів. Падіння ВВП в 2009-му може становити 15%. Кредитні надходження від МВФ було призупинено через невиконання Україною своїх зобов'язань. Київ ледве нашкрябує гроші на обов'язкові виплати, зокрема щомісячні рахунки за газ, тому Європа побоюється, що проблеми з постачанням газу повторяться. Брак грошей поглиблює корупцію.

Сьогоднішній фаворит перегонів Віктор Янукович у більшості розвинених країн утратив би

ЗА ПОСЛІДОВНОГО І СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ ДО РЕФОРМУВАННЯ УКРАЇНА МОЖЕ ДОСЯГТИ ПОТРІБНОГО ДЛЯ ЧЛЕНСТВА В ЄС РІВНЯ РОКІВ ЗА ДЕСЯТЬ

ПРО АВТОРА

Аріель Коен, провідний експерт консервативного американського дослідного центру Heritage Foundation із питань Росії, Європи та міжнародної енергетичної політики. Працював консультантом Міжнародного агентства розвитку США, Світового банку, сенату й уряду США. Автор книжки «Російський імперіалізм: розвиток та криза» (1996). Регулярно пише статті для впливових видань The Washington Post, The Washington Times, The Wall Street Journal, The Journal of Commerce, Harvard International Review

будь-яку довіру після зловживань і фальсифікацій під час його виборчої кампанії 2004-го. Але він залишився на політичній арені, зберіг контроль над своєю електоральною базою і з допомогою західних п'яричників модернізував власний імідж. Багато бізнесменів вважають його передбачуваним лідером, аніж Тимошенко, враховуючи її популістські тенденції та інтервенціоністський підхід до економіки (наприклад, пропозиції щодо державного контролю за цінами на продовольчі товари, спроби реприватизації тощо).

У кризові періоди виборчі козири зазвичай перебувають у руках опозиції, тобто Януковича. Цікаво, що останній традиційно грав на проросійських настроях частини населення. Але сьогодні карту конструктивної співпраці з Москвою перехопила і вдало розігрує Юлія Тимошенко – вона таким чином знаходить підтримку поміж електорату, який раніше був недоступний для помаранчевих сил. Водночас у Росії розуміють, що Янукович не гратиме автоматично в інтересах Москви та російського бізнесу.

Отже, Тимошенко може бути змушена розтопити кригу українсько-російських відносин. Вона також потихеньку відійшла від ідей активного зближення з НАТО. Тема членства України в Альянсі – відомий камінь спотикання. Лише третина населення України підтримує членство в НАТО. Однак зближення з Альянсом є одним із необхідних інгредієнтів для того, щоб мати підтримку Заходу з багатьох важливих питань.

Юлія Тимошенко – єдина з ключових кандидатів із чіткою проєвропейською позицією. Її підхід до євроінтеграції цілком виправданий: проведення в Україні реформ, потрібних для покращення євроатлантичної інтеграції, йде на користь країні, на відміну від традиційного очікування сигналу про майбутнє членство.

За послідовного і системного підходу до реформування економіки та законодавчої бази відповідно до моделі Євросоюзу Україна може досягти потрібного для членства в ЄС рівня років за десять. Однак у будь-якому разі вона матиме величезну внутрішню користь від подальших демократичних і ринкових реформ та співпраці в межах європейської програми «Східне партнерство».

Це зміцнить і національну ідентичність України як європейської держави. За результатами соціологічного опитування, проведеного Центром економічних і політичних досліджень імені Разумкова, тільки 52% українців проголосували б за незалежність країни, якби референдум відбувся у серпні 2009 року. Доречно нагадати, що в грудні 1991-го незалежність України підтримали 90,3% її громадян. А нещодавнє опитування фонду PEW, присвячене 20-річчю падіння Берлінського муру, засвідчило, що 2009-го тільки 30% українців схвалювали перехід до демократії, на відміну від 72% у 1991-му.

Проте, на жаль, через 20 років після зруйнування Берлінського муру Захід дедалі байдужіший до Києва, а Москва відчуває все більшу свободу

дій. Росія досі не згодна з розстановкою геополітичних сил на пострадянському просторі. Свідченням цього є декларації Кремля про захист «співвітчизників» за кордоном, спрощення процедури відсилки російських військ за кордон (без санкції парламенту, лише з волі президента), консолідація контролю над Абхазією та Південною Осетією.

Саме поняття незалежності України постійно ставить під питання і російське керівництво. Наприклад, у відомій розмові між Владіміром Путіним та Джорджем Бушем у Бухаресті на саміті НАТО. Ще гірша ситуація у ЗМІ, особливо в інтернеті, а також на рівні масової культури. Доходить до насмішок та знущань над мовою, народом, українською ідеєю у пресі, театрі, кіно. Якоюсь не по-братськи це...

Головна зброя Росії – блакитне паливо. Український промисловий комплекс дуже енергомісткий і неефективний. Наприклад, якби Україна була енергоефективною на рівні Словаччини, то їй зовсім не потрібно було б імпортувати газ. А власне виробництво уранового палива для атомних реакторів теж знизило б іноземну залежність та підвищило б енергобезпеку.

Головний же козир України – її положення як ключової транзитної держави при транспортуванні енергоносіїв від виробників у Росії та Центральній Азії до споживачів у Європі. Приблизно 80% російського газового імпорту в Європі – близько 120 млрд м³ на рік – проходить через українські газопроводи, збудовані ще за Радянського Союзу. Своєю чергою, Газпром отримує близько двох третин своїх доходів від газу, що транспортується через українські труби.

Росія вже давно дотримується стратегії консолідації контролю над основними трубопроводами. Утім, якщо Україна не зможе своєчасно оплачувати рахунки за газ, шанс втратити газотранспортну систему «Нафтогазу України» на користь Москви збільшиться. Для України втрата трубопроводної мережі стала б великою геополітичною поразкою.

У результаті останньої зустрічі Владіміра Путіна з Юлією Тимошенко в листопаді російський прем'єр зголосився переглянути січневу (2009 року) двосторонню угоду про закупівлю та транзит газу. Як жест у бік Юлії Володимирівни Москва погодилася платити на 60% більше за транзит газу і відмовитися від значних штрафів за споживання меншого обсягу газу, ніж передбачено в угоді. Крім того, Путін зазначив, що в процесі роботи з урядом Тимошенко російсько-українські відносини стали міцнішими і стабільнішими. Проте цілком очевидно, що Росія не припинила своїх спроб використати енергію як геополітичну зброю. А Європа, зокрема Україна, стала особливо вразливою, намагання ж диверсифікувати джерела постачання енергії поки що безрезультатні.

Газпром почав підвищувати ціни на газ з моменту обрання Віктора Ющенка президентом як

покарання за його прозахідну орієнтацію. Деякі американські та національно орієнтовані українські експерти вважають газову цінову війну прямою економічною війною проти української незалежності. Перекривши газ, Росія позбавляє Україну надходжень від транзиту і підриває її репутацію надійної транзитної держави. Та якби Україна платила ринкові ціни (паралельно знизивши споживання енергії), важелі впливу Москви послабилися б.

Енергетичний сектор України страждає від корупції, а рахунки сплачують українці та європейці. Український державний ПЕК практично такий самий непрозорий, як і російський, тільки виробляє набагато менше власних енергоносіїв.

Ще один виклик незалежності може йти від ситуації в Криму. Російські паспорти роздають мешканцям Севастополя. Президент Медведєв заявив у серпні минулого року, що Росія захищатиме життя й гідність російських громадян, хоч би де вони перебуватимуть. Гучніше лунають голоси таких політиків-експансіоністів, як, наприклад, мер Москви Юрій Лужков і член Державної думи Константин Затулін. Ми вже бачили «захист співвітчизників» у Південній Осетії (близько 90% жителів Південної Осетії свого часу отримали російські паспорти). А багато російськомовних кримчан сплять і бачать приєднання Криму до Росії.

Сьогодні перед наступним президентом постають серйозні виклики: перебування російського Чорноморського флоту в Севастополі після закінчення терміну дії чинної угоди в 2017 році; доля багатого на нафту, газ та навіть гідрати метану шельфу Чорного моря; мовна та інформаційна політика.

Новому українському лідерові не позаздриш.

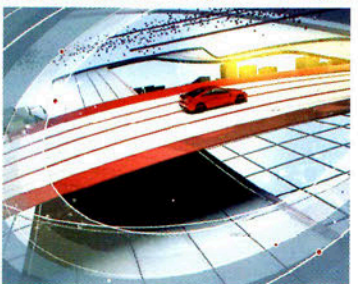
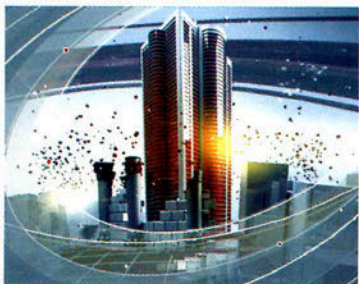
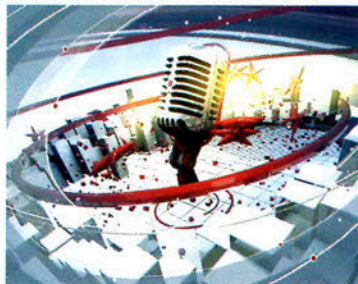
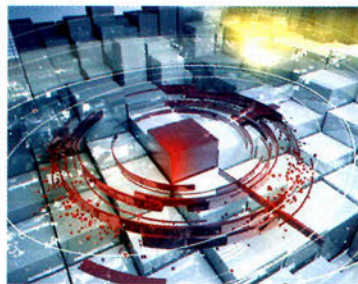
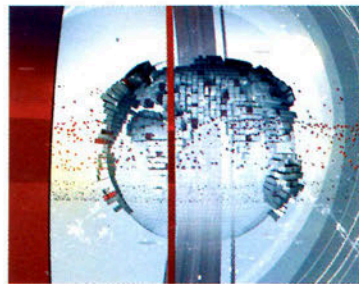
НОВОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ЛІДЕРОВІ ПОТРІБНО СКОНЦЕНТРУВАТИСЯ НА КОНСОЛІДАЦІЇ НАРОДУ УКРАЇНИ НАВКОЛО СУЧАСНОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕЇ

Крім економічних справ, їй/йому потрібно сконцентруватися на консолідації народу України навколо сучасної та прогресивної національної ідеї, що не лише звернена у минуле, а й веде в майбутнє. Слід визначитися з моделлю сучасного національного будівництва – ліберальною, інтеграційною (inclusive). Така

модель західноєвропейського зразка веде у майбутнє, до інтеграції в Європу та світ. А націоналістична й виключна модель, характерна для кінця XIX – I половини XX століття, – до ізоляції, глухого кута розвитку.

Не менш важливим є й те, що світ має бачити в Україні сучасну державу на шляху до успішної європейської та світової інтеграції. Тільки скоординована інформаційна кампанія у США та Європі зможе відновити той кредит довіри, що був 2005 року. Така кампанія має бути спрямована на розвиток нового іміджу, пояснення починання нового президента, пояснення світові економічного й зовнішньополітичного ренесансу України.

Відповіді на ці виклики I половини XXI століття і вибір подальшого шляху розвитку залежать від волі народу України, еліти й лідерів, їхньої здатності побачити й здійснити внутрішні та зовнішньополітичні починання для процвітання та безпеки країни. ■

КУРСИ ВАЛЮТ ⊙

ЕКОНОМІКА ⊙

ФУТБОЛ ⊙

СПОРТ ⊙

ОГЛЯД ПРЕСИ ⊙

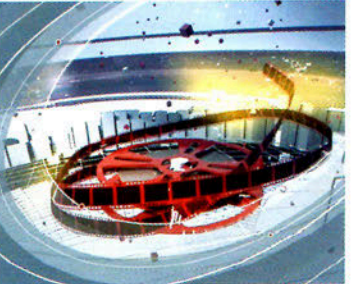
ПОГОДА ⊙

24

телеканал новин

ВСЕ ВКЛЮЧЕНО

НОВИНИ ⊙

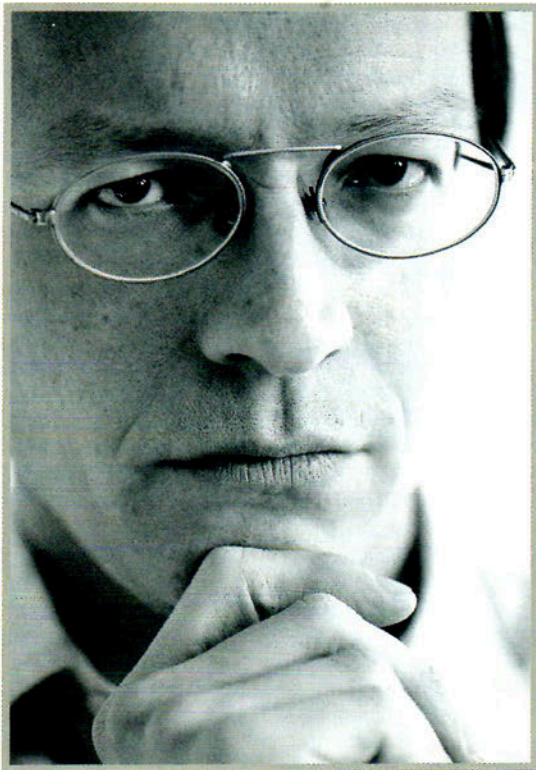

ФОТО: АДАМ КОЗАК

ГЕРГАРД ГНАУК

СПЕЦІАЛЬНО ДЛЯ ТИЖНЯ

НІМЕЧЧИНА

СПОДІВАЮСЯ НА НАРОД

Що ми побачимо у 2010 році? Широкий фронт змін у країні? Сильну Україну? Крутого мужика чи «красу, яка врятує світ» (або врятує хоча б одну окрему країну)? Вибачте, я погано почуваюся в ролі футуролога

Та все ж таки спробую. Мені здається, що відходять суперечки минулого, наприклад, про мову. Навіть суперечка про історію, особливо ХХ століття, 2010 року буде, мабуть, м'якшою, ніж раніше. Одразу зроблю застереження: суперечка про історію потрібна (як не сперечатися після такого драматичного століття? Вона має свої добрі плоди, і я думаю, що саме ці плоди залишаться добрим спадком президентства Ющенка. Але це буде видно тільки через кілька років.

Відходить також загроза розколу країни, розколу політикуму та держави. Сподіваюся, що цей сценарій зникне також із голів людей на Заході, а також із голів деяких росіян.

Так, Україна залишиться найвільнішою країною на пострадянському просторі. П'ять років по-маранчевих надій та розчарувань, демократичних злетів і падінь витиснули совковість із багатьох сфер життя. І за це можна іронічно подякувати всім керівникам доби Леоніда Кучми, без яких ця революція, ці зміни не відбулися б.

Та головна загроза 2010 року полягає в тому, що Україна як держава, як економіка у найкращому разі не розвивається, а топчеться на місці. А стояти на місці – означає рухатися назад. Навіть якщо ми побачимо в новому році економічне зростання, воно відбуватиметься з низького рівня. Будуть, напевно, проблеми із заборгованістю, оплатою газу, закордонними інвестиціями, з підготовкою до Євро-2012. Залишаться проблеми з корупцією – з нею складно боротися, коли вже немає революційного поштовху, але ще й немає стабільності західного зразка чи хоча б обнадійливої перспективи членства в Євросоюзі. Залишається неясність політичних процесів і законотворчості у країні.

ПРО АВТОРА

Гергард Гнаук, з 1999 року працює кореспондентом щоденної німецької газети Die Welt у Варшаві. Висвітлює події у Польщі та Україні. У журналістиці з 1988-го, у 1995–1998 роках працював у впливовій щоденній газеті Frankfurter Allgemeine Zeitung у відділі політики. Вивчав історію, славістику та політологію у Майнці та Західному Берліні. Автор книжки про німецького публіциста Марселя Райх-Раніцького «Хмара та верба. Польські роки Марселя Райх-Раніцького»

Ви запитуєте, хто стане президентом? Крутий мужик чи вродлива жінка? Чесно кажучи, не знаю. Я лише пам'ятаю слова польського президента Александра Квасневського. Влітку 2005 року, ще будучи главою держави, він сказав в інтерв'ю, що поб'ється об будь-який заклад, що в один прекрасний день Юлія Тимошенко стане президентом України. Ну що ж, навіть Квасневський може помилитися, але нюх у нього був і є.

Одне слово, 2010 рік – це рік обережних прогнозів і скромних надій. Та якщо ми говоримо про надії, то, сподіваюся, Євросоюз зрозуміє, наскільки смішні ті суми, які він запланував на політику сусідства у найближчі роки. І зробить висновок, що в 2010-му треба довести до доброго кінця переговори про угоду стосовно асоціації між ЄС та Україною (включно із зоною вільної торгівлі). Сподіваюся також, що ЄС зі своїми новими, щойно обраними лідерами справлятиме у кризових ситуаціях сильніше враження, ніж президент Франції Ніколя Саркозі під час торішньої російсько-грузинської війни.

Та головні надії – в Україні. Саме вона має вирішувати свою долю. І я покладаю надії не на лідерів, хай то буде вродлива жінка чи крутий мужик. Сподіваюся, виборці зрозуміють, що можливо, що потрібно і що нереально в країні. Сподіваюся, що виберуть мудрого лідера. Сподіваюся, що потім швидко перевірять, як і куди він веде Україну. І що за всіх суперечок, які в демократії є неминучими, все-таки зростатиме поле спільного, поле загальноприйнятих норм та цілей.

Врешті-решт, я сподіваюся, що саме виборці, суспільство, народ не допустять, щоби країна із суб'єкта світового співтовариства знову стала об'єктом. ■

очікуйте у новому році

КОНТРАПУНКТ

номер три

музика, яку не транслюють мас-медіа

Тиждень
Спеціалізований тижневик

спеціально для тижневика
«Український тиждень»

красивим шляхом
Марія Шнайдер

майлз девіс

kind of blue: 50 років

ансамбль «**дерево**»: 30 років

джек **керуак**

міша **менгельберг**

jazzbez: залаштункові нотатки

джаз американської столиці

chamber art music festival

і ще трохи музики..

**безкомпромісно
про музику**

МАТВІЙ ГАНАПОЛЬСЬКИЙ

СПЕЦІАЛЬНО ДЛЯ ТИЖНЯ

РОСІЯ

«А НАМ ВСЬО РАВНО...»

Може видатися, що саме цей жартівливий рядок характеризує ставлення Кремля до українських виборів. На перший погляд

Справді, порівняно з попередніми виборами Росія нібито демонструє байдужість. Маячня, коли на московських вулицях висіли плакати й розтяжки з усміхненим миловидним Віктором Януковичем і дивним закликком проголосувати саме за нього, вже в минулому. Головний мозкоправ російського громадянина – державне телебачення – демонструє підкреслену відчуженість: ось пані Тимошенко, яка кокетує з

Путіним, але таки підписує новий газовий договір; ось пан Янукович із добрим радянським поглядом обіцяє негайно виправити «антинародний курс».

Решти на екрані майже не видно. Засмічувати мозок російського громадянина немає сенсу.

Звісно, є ще один, але він «збитий льотчик». Це Віктор Ющенко. Показують його лише у контексті доктрини Медведєва: диввідносини з

Україною є, але поки «цей» не піде, «його» ми впритул не помічаємо. Однак детально повідомляють усе, що може показати пана Ющенка у невідомому ключі: приміром, будь-яка заява будь-кого з українських депутатів, що український президент сам себе отруїв або сам собі зробив пластичну операцію, щоб погіршити зовнішність. Те, що він, Ющенко, не буде президентом, ніби само собою зрозуміло – так багато антинародного за час свого президентства він учинив, наприклад, обставив поняття «голодомор», а це явно антиросійський випадок.

Вочевидь, «знаки» такі подаються. Прем'єр Путін, майже як Фідель Кастро, чотири години спілкуючись із російським народом у прямому ефірі, отримав від ведучого заготовлене питання: «Ось глядачі запитують, чому ви не підтримуєте Юлію Тимошенко на виборах президента України?» На що Путін відповів: «Я не підтримую Юлію Тимошенко на виборах президента України». Далі прозвучала фраза, що він спілкується з нею як із прем'єром сусідньої держави. Але перша фраза з чітко акцентованою крапкою запам'яталася. А для тих, хто цю репліку не зрозумів, далі продовження: «Загалом у нас склалися хороші відносини з Партією регіонів». І тут російський громадянин пригадує, що в його країні є партія «Єдина Росія», якою, виявляється, керує Путін, не будучи, втім, її членом. Також виявляється, що ця партія має особливо теплі відносини з якоюсь партією у сусідній близькій державі. Любиш Путіна – любиш того, кого він любить.

Ось ці «танці» навколо сусіда, всі ці туманні натяки, либонь, демонструють певну невизначеність: нам усе одно, але Янукович таки краще. Проявляється це, втім, майже непомітно. Історичну, чи не пророчу фразу пана Путіна, сказану ним колись, що хай який політик керуватиме Україною, це буде політик проукраїнський, кремлівці засвоїли не на словах, а на ділі. І справді, хто з кандидатів із замилюванням дивиться в бік Москви?

Яценюк? Він «темна конячка». Молодий він.

Тимошенко? Не смішіть. Вона на всіх так дивиться.

Янукович? А чи не він є головним «зрадником», який свого часу обіцяв зробити російську мову другою державною, а за першої-ліпшої нагода забув усі обіцянки.

Навіть основне питання, яке мордує ночами російське керівництво, – вступ України до НАТО – залишається неокресленим. Ніхто з кандидатів не присягався, що Україна туди не приєднається. Усі наголошують на референдумі, але кому, як не російському керівництву, знати, як проводяться такі референдуми. При них навіть немає потреби масових вкидань, карусельних голосувань або ж численних афер із відкріпними: достатньо за кілька тижнів до референдуму частіше показувати на українських екранах антирекламу Росії,

наприклад, «професійних російських антиукраїнців»: Леонтьєва, Пушкова, Шевченка, Проханова. Результат гарантовано.

Тож, хоч як дивно, нині Україна для Росії є неконтрольованою. Українська демократія, нехай дика і хаотична, унаочнила класичну політологічну лекцію: політичний хаос, може, і сприяє економічній корупції, але перешкоджає корупції політичній. Коли дискредитовані всі, коли у вечірніх телешоу політики обливають один одного рівномірним шаром багна, то – що дивує – під час виборів громадянин орієнтується не на компромат, а на свої уподобання, що й вимагається.

Що залишається Росії? Чекати й сподіватися на «останню зброю пролетаріату» – газу трубу. Втім, тут і шантаж, який коректно звикли називати примусом до співпраці, вже не працює: перекриття газу обійшлося Росії надто дорого – вона зазнала іміджевих утрат, та й диверсифікація шляхів його постачання зрушила з місця. Можна сказати, що Росія підійшла до українських виборів, так і не визначивши своєї політики до західного сусіда.

Якою є стратегічна мета? Грати на розподіл України на західну та східну частини з подальшим приєднанням проросійського Сходу до Росії? Ці мрії десятирічної давнини втрачено давно, крім того, стало очевидним, що вони, східняки, хоч і російськомовні, але такі українські російськомовні. Відчуйте різницю. Далі шантажувати газом трубою? Політичні видатки надто великі, та й ціна на газ майже зрівнялася з європейською. Засобів тиску практично немає. У цій ситуації, здавалося б, можна було б повернутися до добросусідства, але заважає цьому головне – Помаранчева революція.

Хай вона практично забута і дискредитована у самій Україні, але в Кремлі донині не минув шок від спонтанного українського зриву. Тоді гадалося, що й російська молодь ось-ось вийде на вулицю. І хоча російське суспільство виявилось інертнішим, уроку не забули. Й доки хтось із лідерів України згадує про демократію і називає себе поміж авторів тих подій, він автоматично вносить себе до списку російських недругів. Не випадково пан Путін під час одного з попередніх спілкувань із народом на запитання про ставлення до блокади черговою фракцією української Ради чергового голосування, іронічно усміхаючись, кинув фразу: «Збав нас Боже від такої демократії!..»

Напевно, це і є найправильніший орієнтир «стратегії» російської політики щодо України. Хочете знати, які будуть відносини двох країн у найближчому майбутньому? Усе просто: підставте нового українського президента під фразу російського прем'єра і погляньте на контури: якщо вони збігаються, буде потепління, якщо ні – тривалий час буде так, як дотепер. Хоч до цього не звикати. ■

ТОЖ, ХОЧ ЯК ДИВНО, НИНІ УКРАЇНА ДЛЯ РОСІЇ Є НЕКОНТРО- ЛЬОВАНОЮ. УКРАЇНСЬКА ДЕМОКРАТІЯ, НЕХАЙ ДИКА І ХАОТИЧНА, УНАОЧНИЛА КЛАСИЧНУ ПОЛІТОЛОГІЧНУ ЛЕКЦІЮ: ПОЛІТИЧНИЙ ХАОС, МОЖЕ, І СПРИЯЄ ЕКОНОМІЧНІЙ КОРУПЦІЇ, АЛЕ ПЕРЕШКОДЖАЄ КОРУПЦІЇ ПОЛІТИЧНІЙ

ПРО АВТОРА

Матвій

Ганнопольський, російський журналіст, письменник, режисер, оглядач радіостанції «Ехо Москви», на якій працює з 1991 року. Був ведучим багатьох політичних і розважальних телешоу. Автор книжок «Кислосладкая журналистика» (2008) і «Правосудие для дураков, или Самые невероятные судебные иски и решения» (2009)

Свобода як фатум

Українці можуть не витримати випробування демократією

Автор:
Мирослав
Попович,
філософ

Силу волі українців виміряти нелегко, залежно від того, чим і як міряти. Почну з аналогії: випав великий сніг у Британії, всі панікують, не знають, що з ним робити. А для американців, котрі тоді були в Лондоні – це нормальна річ, вони дивувалися реакції англійців. Із їхньої точки зору, того снігу – кіт наплакав. Ми, українці, надто звикли до викликів. Бурхлива зима нас тільки радує. Маємо інші негаразди духовного й матеріального характеру. Живучість українців продемонстрована історією й не потребує коментарів. І те, що наше сьогоднішнє життя в інших країнах вже спричинило б соціальну катастрофу, доводити не треба. Ми оптимісти, проте навряд чи уявляємо собі, який буде вихід із кризи. Подолання кризи потребує величезної кількості грошей, і щастя розвинених держав у тому, що вони цими грошима володіють.

У нас живуть іншими проблемами: немає світла тиждень – я б такого не витримав, а десть у Луганській області витримують, бо звикли, що в них немає гарячої води роками; в деяких місцях немає навіть холодної води, тож там розтоплюють зараз сніг. Ці глухі закутки України демонструють дива витривалості, але це не може тривати безкінечно. Ми нині не сприймаємо своїх бід як наслідок того потрясіння, що охопило весь світ. Одним здається, що в цьому винні «регіони», які понаставляли палиць у колеса, інші звинувачують президента, прем'єра. Ізолюваність України не дозволяє об'єктивно оцінити нашу власну ситуацію. В тих же програмах кандидатів у президенти рідко знайдеш обґрунтоване бачення балансу сил – не кажу, що немає зовсім, однак переважають прості обіцянки покращити життя.

У тому, що в Україні чимало людей повертається до релігії, вбачаю дві тенденції: одні шукають у силі Бога покровительство, причому вони не бояться взяти на себе певну відповідальність. А є люди, які не можуть жити без підтримки Бога. Є релігії – системи обрядів, і тут кожен обирає за своїми уподобаннями. І є релігії як система цінностей – люди йшли до визнання святості чужого життя, чужої ідеології та власності. Яким шляхом люди нині доходять до вартостей, яким би вони

були віддані, справа кожного. У зв'язку з цим повернення до традиційних релігій або пошуки нових – це наслідки двох різноспрямованих процесів: один, то пошуки опори у світі, утвердження таких цінностей, як життя, свобода, власність. Інший, то результат подальшої руйнації від перевищеної дози свободи.

Небезпека полягає в тому, що українці втратили віру у владу, якою б вона не була. Це може призвести до катастрофи – маю на увазі не те, що обвалиться міст Патона чи зникне в кранах вода, ні: маю на увазі розлад системи життєздатності країни. Звісно, ця недовіра не народилася вчора. Безумовно, наш народ має здорові корені, та ставлення до верхів йому псували постійно. Вже за Хрущова почалася «свобода слова на кухні». Лаяли керівництво, не зважаючи особливо на те, що хтось підслухує. Критичне ставлення до влади сьогодні є продовженням тих розмов: людям приємно, що вони можуть голосно ляяти кого завгодно.

До слова, це явище характерне для всього світу. Зараз зламалася давня система протизаг двох таборів, лівого й правого. Донедавна корти лівих лібералів ставили собі високу мету, й

хоча її не реалізовували, проте сама їх присутність щось означала. Праве крило орієнтоване на збереження традиційних цінностей, релігії, до нього гор-

**МИ ОПТИМІСТИ,
ПРОТЕ НАВЯРД ЧИ УЯВЛЯЄМО
СОБИ, ЯКИЙ БУДЕ
ВИХІД ІЗ КРИЗИ**

нуються заможніші прошарки – багаті змін не потребують. Зараз ліве крило повністю втраило авторитет, воно не продукує нових ідей – бореться за права геїв, за зелений світ – речі, які лежать на узбіччі. Праве ж крило знахабніло й, чітко не окреслюючи якихось своїх далеких завдань, рветься до влади. Фінансова олігархія паує в усьому світі.

Україна все більше нагадує Веймарську республіку в Німеччині або ж короткий час правління Центральної Ради, коли всі громадяни тодішньої України мали рівні права, не було ані насильства, ані націоналізму, яких дехто очікував. Ми швидко виростили з цих свобод і потім покотилися. Тож можемо не витримати, втратити свою структурну подобу до європейського світу, що знаходить свій вияв у правах і свободах людини. ■

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ, КОЛЕГИ, ПАРТНЕРИ!

ВІТАЄМО ВАС ІЗ НОВИМ РОКОМ ТА РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ!

Нехай новий рік буде для вас щедрим
на цікаві плани та творчі успіхи, принесе із собою
смак нових перемог, впевненість у правильності обраної мети
та енергію для її досягнення!

ДО ЗУСТРІЧІ У НОВОМУ РОЦІ!

Колектив журналу «Український тиждень»

АНТИ ГЕРОЇ 2009

Тиждень відзначив «достойників», які своїми вчинками показали країні, чого вони варті

Нестор Шуфрич

За значний внесок у справу перетворення української політики на цирк

Колеги-телевізійники добре зняли: участь у політичному ток-шоу пана Шуфрича – гарантія зростання рейтингу програми. Важко сказати, чи спроможний Нестор Іванович, як і будь-яка справжня жінка, з нічого зробити зачіску й салатик, але стосовно влаштування скандалів йому немає рівних. Якщо не в прямому ефірі, то хоча б за межами студії. Скажімо, недавня суперечка Шуфрича з Юрієм Луценком під час програми «Шустер Live» мала продовження в коридорі, де депутат-регіонал кинувся на міністра з кулаками.

Арсеній Яценюк

За триумфальний провал передвиборчої рекламної кампанії

Насправді ми б хотіли вручити нагороду в цій номінації людині, якій першій спало на думку перетворити білявого інтелігента в окулярах на Шварценеггера й Сталлоне в одному флаконі. Таке навіть Джеймсу Кемерону не снилося. Та оскільки оточення пана Яценюка як на режисера-постановника блокбастера «Арсеній» вказує саме на нього, його й віншуємо.

Інна Богословська

За спробу «розполовинити» Севастополь між Україною та Росією

«Природна двомовність», якою не раз пишалася Інна Богословська, в питаннях суверенітету та територіальної цілісності України завела її так далеко, що вона розвішала в Криму білборди з гаслом «Досить ділити Севастополь! Дамо місту статус українсько-російської території!» Цікаво, а що в такому разі робити окремим районам Закарпаття, де «природна двомовність» українсько-угорська, або окремим районам Буковини, де ця «природна двомовність» українсько-румунська? Може, якщо керуватися логікою кандидати у президенти України, їх також «досить ділити», а тому надати статус адміністрування спільно із сусідніми країнами? І чи взагалі пані Інна має бодай елементарні уявлення про інші (не українсько-російські) «природні двомовності» в Україні, зокрема в регіонах польсько-українського, білорусько-українського та інших погранич?

Олесь Старовойт

За віру в святість президента

17 листопада, оцінюючи кандидатський рейтинг нинішнього президента, заступник керівника штабу Віктора Ющенка у Львівській області Олесь Старовойт зазначив, що про це потрібно говорити 17 січня 2010 року. «У Страсну п'ятницю рейтинг Ісуса Христа був 0%, за тиждень у Єрусалимі він зашкалював», – цілком серйозно зауважив Старовойт.

Леонід Черновецький

За відвертість у своєму цинічному ставленні до мешканців столиці

За рівнем соціально-економічного розвитку Київ опустився на передостаннє місце в рейтингу Мінекономіки, нижче – лише Луганська область. При цьому мер столиці невпинно хизується своїми багатствами. Зокрема, на початку року пан Черновецький поділився з журналістами радістю від придбання власного гелікоптера, виготовленого в Італії. Згодом київський градоначальник придбав і невеликий літак. За своїми позаземними турботами Черновецький вперто не помічає земних турбот киян. Так, напередодні снігопаду, що спричинив транспортний колапс у столиці, стало відомо про плани мера закупити до кінця грудня... газонокосарки на 10 млн грн у межах програми соціально-економічного розвитку Києва на 2009 рік. Леонід Михайлович відверто має киян за дурнів і не приховує цього. Як не крути, а в нього є на це право, адже кияни двічі поспіль проголосували за нього.

Олесь Довгий

За оборону Києва

Олесь Довгий як секретар Київської міськради боронить Київ і киян ще з весни 2006-го, однак за проявлений героїзм президент Віктор Ющенко нагородив його лише в травні 2009-го (орденом «За заслуги» III ступеня). «За значні особисті заслуги у соціально-економічному та культурному розвитку столиці України, вагомі досягнення у професійній діяльності, багаторічну сумлінну працю», – зазначено в указі. Мабуть, отримував Олесь орден і в його пам'яті зринали бої в Київграді, зокрема той, що відбувся 1 жовтня 2007 року, коли за чотири години Київграда розглянула 676 питань, 618 із яких – про землевідведення.

Андрій Матковський

За оборону Полтави від Мазепи

Трапляються у світі люди, що на серйозних посадах поведуться неначе персонажі п'єси абсурду та почуватимуться при цьому цілком природно й розкуто. Вони не звертають жодної уваги ані на логіку (чи її відсутність) у власних діях та висловлюваннях, ані на адекватність тих-таки дій та висловлювань часу, місцю та, врешті, історичним обставинам. Один із найкращих артистів цього жанру – мер Полтави. Це ж треба було протягом одного року перетворити державне відзначення річниці Полтавської битви на бенефіс російських патріотів, напередодні «святя» влаштувати бучну п'ятику в музеї-садибі Котляревського, примудритися завдяки різним хитрощам не встановити вже готовий пам'ятник Іванові Мазепі, але натомість радісно відзначити день утворення комсомолу й поділитися з молоддю теплими спогадами про життя в СРСР. Складається враження, що пан Матковський є не мером міста в незалежній Україні, а партійним функціонером брежнєвської доби.

Ніколай Левченко

За послідовність

Відомий українофоб, у миру секретар Донецької міськради та заступник голови Донецької облорганізації Партії регіонів Ніколай Левченко не перестає дивувати рішучістю та послідовністю у боротьбі за все російське. У 2007 році він «прославився» своєю заявою про те, що в Україні має бути єдина державна мова – російська. У 2008-му за його ініціативи Донецька міськрада проголосувала за «недопущення планового збільшення україномовних шкіл у місті». А цього року пан Левченко ініціював звернення депутатів Донецької міськради до Міносвіти з пропозицією виключити із завдань шкільних тестів «суперечливі історичні питання». Ніколая не задовольняє, що в підручнику з історії для 8-го класу Московське князівство «однозначно подається як агресор, а Литва – як жертва», що десятикласникам замало розповідають про створення Донецько-Криворізької республіки у 1918–1919 роках і що події Помаранчевої революції ілюструються світлинами лише з київського майдану Незалежності – там має бути ще й донецька площа Леніна, впевнений Левченко. Цікаво, проти чого боротиметься Ніколай у 2010-му.

Геннадій Бабенко

За щедрість

Мер Сімферополя виявив небувалу щедрість до себе та своїх заступників, виписавши на всіх майже 800 тис. грн премій. Собі з цієї суми виділив лише 161 тис., решту – колегам по роботі. Та такий широкий жест не оцінили правоохоронці й увічливо нагадали мерові про постанову Кабміну, що забороняє преміювати чиновників під час кризи, і пригрозили кримінальною відповідальністю. Не сподобався їм й інший прояв щедрості та любові до ближнього з боку пана Бабенка: у 2001 році його кум, якого зачислили двірником при елітному будинку, начебто незаконно отримав квартиру. А на додачу ще й Віктор Янукович, партійний лідер Бабенка, в ефірі місцевого телеканалу обізвав його засранцем. Хоча чому було Януковичу на Бабенка злитися, адже подекують, що той на 59-ті роковини подарував своєму партійному вождю ключки для гольфу, інкрустовані платиною, золотом та діамантами, аж за \$700 тис.

Володимир Стельмах

За порятунок потопельників

Щоб підтримати українські банки під час кризи, Нацбанк під керівництвом Володимира Стельмаха вдався до надзвичайних заходів. Зокрема, було надруковано і розподілено між 94 фін-установами 36,9 млрд грн – лівова частка цих коштів пішла на валютні спекуляції та надання кредитів фірмам, пов'язаним із керівниками та/або власниками банків. Однак найрезонанснішим антикризовим рішенням регулятора став мораторій на дострокове повернення банківських депозитів фізичним та юридичним особам. Та й після завершення дії депозитних угод гроші повертали не всім: 25 комерційних банків, у яких працювали тимчасові адміністрації НБУ, не виконували зобов'язань перед вкладниками.

Андрій Кислинський

За підрив довіри до українських дипломів про вищу освіту

«Ознаки підробки» диплома экс-заступника голови Служби безпеки про закінчення КНУ імені Тараса Шевченка виявили й спеціальна перевірка Міносвіти, й Головне управління державної служби. Ну не було, за словами керівника Головдержслужби Тимофія Мотренка, такої спеціальності в КНУ, як «Історик – викладач історичної дисципліни», була «Історик – викладач історії». Накладочка вийшла! Втім, на думку пана Кислинського, його фальшивий диплом не становив жодної загрози безпеці Вітчизни – на відміну від діяльності прем'єрки Юлії Тимошенко, на викриванні якої спеціалізувався знавець «історичної дисципліни», працюючи в президентському Секретаріаті.

Олександр Черноморов

За жагу до справедливості

Депутат від Партії регіонів відсудив у Верховній Раді квартиру в Києві. Надання житла депутатам передбачено законом. Тож Черноморов подав відповідну заяву до апарату Верховної Ради, але квартири так і не отримав – із настанням економічної кризи їх не видають, депутатів просто ставлять у чергу на житло. Криза кризою, а повноцінна квартира депутатаві потрібна. Тим паче такому депутатаві, який викладається по повній. Ще торік Черноморов скаржився, що йому бракує грошей для поновлення своїх сил і мобільності. Мовляв, на харчі та бензин для позашляховика йому щодня потрібно щонайменше 1000 грн.

Василь Князевич

За епідемію паніки

У жовтні, коли розпочалася епідемія грипу, міністр охорони здоров'я своїми невиваженими заявами спровокував паніку поміж українців. Ще більше розкрутив паніку брак в аптеках протівірусних ліків і марлевих пов'язок, резерв яких міністерство мало створити заздалегідь, спрямувавши на це спеціально виділені 50 млн грн.

Олександр Шинальський

За «честь» мундира

Заступник генпрокурора, якого в народі вже встигли охрестити прокурором із Баден-Бадена, пішов у відставку. Причина поважна, а головне, достойна офіцера: «Не допустити того, щоб розгорнута групою вандалів брудна кампанія, спрямована проти мене особисто, завдала істотної шкоди авторитету органів прокуратури і прокурорам». «Вандалам» не давав спокійно спати будиночок у німецькому Баден-Бадені, придбаний Шинальським за майже € 550 тис. Як стверджують ті самі «вандали», гроші на будинок Шинальський збирав за допомогою Асоціації прокурорів України, президентом якої він є. Викривальники Шинальського стверджують, що ця структура займалася банальним вибиванням грошей у бізнес-структур. Цікаво, чи обстоюватиме так само честь мундира прокурор, який підтримуватиме звинувачення Шинальського в суді, якщо, звісно, буде порушено справу за здирництво.

Ігор Зварич

Спеціальна премія імені Оле-Лукойє: за «казочки» про походження грошей, вилучених у нього правоохоронцями

За версією экс-голови Львівського адміністративного апеляційного суду, в першому з трьох знайдених у нього в кабінеті й удома мішків були «копійки, по одній гривні, по долару, по євро», якими «засівали» в новому приміщенні суду, – цей мішок він нібито збирався передати до однієї з церков як благодійну пожертву. В другому – кошти, які судді «здавали на ремонт», а в третьому – «особисті заощадження» самого Зварича і його дружини (340 тис. грн) та «позичений у друга» \$1 млн.

Нещодавно «казкар» Зварич звернувся з проханням захистити його права до «всіх людей доброї волі», зокрема Генерального секретаря Ради Європи, Міжнародних правозахисних організацій та послів іноземних держав, які перебувають в Україні. Словом, улюблений персонаж Андерсена, як кажуть, відпочиває...

Світлана Лобода

За підтримання іміджу України закордоном

Anti-crisis girl Світлана Лобода феєрично виступила на «Євробаченні-2009». Губи вареником, відверте декольте, червона сукня, блискучі ботфорти – образ співачки цілком узгоджувався з усталеним уявленням про Україну як постачальника секс-послуг. І хоча якість решти компонентів виступу явно не надихнула європейських домогосподарок, Лободі вдалося нагадати про головний експортний потенціал країни. Схоже, й на наступних конкурсах Україну представлятимуть «поющіє труси» – саме цей жанр для «пацанов» шостої частини суші підім'яв під себе майже весь музичний простір в Україні. Звісно ж, це питання ринку, в який втручатися неліберально.

Богдан Ступка

За роль «Картошки» у фільмі «Тарас Бульба»

Поки Україна з Росією з'ясували, чий письменником є Гоголь, Ступка не ловив ґав і знявся у російській пропагандистській екранізації «Тарас Бульба». Завдяки уславленому українському метрові український загал нарешті має нагоду засвоювати «правильну» версію власної історії на основі популярного жанру кіно. За доброю українською традицією, Ступці слід очікувати нагороду від української влади за цю високу гуманітарну місію.

З Новим Роком та Різдва Христовим!

Ferris
р е с т о р а н

М. КИЇВ, ВУЛ. ГОРОДЕЦЬКОГО, 5
ТЕЛЕФОН: 279 54 62, 279 68 22
ЦЛОДОВОВО

Культура в тіні кітчу

Українська культура потребує негайного перезавантаження

Автор:
Вадим
Скوراتівський,
культуролог

20 років демократизації та її впливу на культурний процес я оцінив би і як великий плюс, і як великий мінус. З одного боку, суверенна Україна змогла надолужити прогалини в ознайомленні зі своїми ж інтелектуальними здобутками: було надруковано все, що мало бути надрукованим, що було силоміць вийнято з національного вжитку – від забутого середньовіччя до незнаной діаспори. Нові тексти мають величезний мінус: вони з'являються у режимі експромту. Ніхто їх не читає, окрім коректорів і редакторів. Ці твори надзвичайно цікаві – українських істориків, етнологів, філософів, мистецтвознавців – сотні й сотні книжок. Але чи наші сучасники знають про їхнє існування, бодай торкалися їх? Немає узагальнення сучасного інтелектуального процесу: надруковане не проходить адекватного циклу рецензування. Якщо у Польщі з'являється переклад з української, за тиждень-два виходять двадцять рецензій.

Ми потрапили під абсолютний прес світового кітчу в його двох фундаментальних виконаннях: російського і евро-американського. Якщо говорити про російський кітч, то він за межами східнослов'янського світу не спрацьовує. На нас же він посипався у тисячах розмаїтих жанрів, у вигляді абсолютної культурної окупації. Я не скажу, що весь кітч бездарний. Клод Шессон, міністр закордонних справ Франції на початку 1980-х років, колишсь обурювався з приводу культурного імперіалізму США. Західний кітч так само нам загрожує. Хоч і дещо елегантніший, толерантніший, він не пояснює ситуації людини в сучасному світі, не пояснює минулого, теперішнього і гіпотетичного майбутнього, він багивється у все це. Ще років зо тридцять тому чимало людей прагнули до оновлення своїх бібліотек, ходили на фільми Тарковського. Студенти безперестанку атакували Київську філармонію. Зрозуміло, вони, може, хотіли почути і якусь авангардну музику, до якої не було доступу, але головне – було прагнення почути, побачити, прочитати.

За великого бажання культуротворчу масу можна відновити. Ця маса створює зразки культури тоді, коли вона реціпіює твори, що, здавалося б, поставали для вузького кола. В Україні немає такої можливості. Промоцією української культури повинна займатися державна політика.

Соціал-демократичні держави Заходу, де міністри й самі, може, не проти дивитися легковажні комедії, опікуються культурою. В Німеччині грандіозний слухацький рівень музичної культури. Візьмімо Відень, візьмімо англійський сучасний театр, переклади – це відбувається за патронату держави, зауважити який в Україні неможливо. Це може скінчитися тим, що замість кремлівської окупації впродовж XX століття ми будемо окуповані дурним кітчем.

Коли наше міністерство називається «культури і туризму», це вже логічна катастрофа. Але я вважаю, що Міністерство культури має бути, хоч не в такому вигляді, як зараз. У 1920-х, коли радянська влада була молодою і не такою підлою, вона здогадалася Луначарському віддати Наркомпрос, що всіляко допомагав культурі. Київ у 1920-х був музичною столицею Центральної Європи. Поступ міністерства залежить від того, коли його очолить «український Луначарський» чи «український Андре Мальро». У часи, коли міністром був Іван Дзюба, я пишався тим, що в нас найосвіченіший міністр культури у Європі. Якби Дзюбі дозволили залишитися, він створив би відповідну кадрову систему. Середнього чиновника, навіть недоладного, можна примусити робити добру справу, якщо він має нормального директора департаменту, віце-міністра і вище. Я не розумію,

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ МАЄ ОЧОЛИТИ «УКРАЇНСЬКИЙ ЛУНАЧАРСЬКИЙ» ЧИ «УКРАЇНСЬКИЙ АНДРЕ МАЛЬРО»

як міністром культури може бути естрадна співачка. Хай вона співає, але не в міністерстві! Без розумного державного патронату, необов'язково фінансового, а законодавчого, адміністративного у найкращому розумінні, не розпочнеться позитивний розвиток нашої культури, що має відірватися від навали кітчів.

Нехай розвивається українська культура і у високому напрямку, і в масовому, і та, що орієнтована на семантику українського народництва XIX століття, за умови, що буде пояснено, чим були тоді «Наталка-Полтавка», «Москаль-чарівник», дебют молодого Шевченка, український романс XIX століття, хорова цивілізація обездоленого державного народу. Треба пояснити і показати, що це все мало шанс розвиватися у будь-якому із сучасних жанрів, – їх архаїчний вигляд зазнав би змін, якби радянська влада не перервала розвиток українства. Тепер же на сцені безперестанку танцює «співаючий ректор». Зупиніться, добрі люди! ■

ЕСТФЕСТ

molodist

**ФЕСТИВАЛЬ
ЕСТОНСЬКОГО
КІНО**

**14-20
СІЧНЯ 2009**

КІНОТЕАТР БОМБЕР

ПОВНОМЕТРАЖНІ ФІЛЬМИ

КЛАС реж. Тільмар Разз, 2007
КУДИ ЙДУТЬ ДУШІ реж. Райнер Сарнет, 2007
ОСІННІЙ БАЛ реж. Вейко Лунапу, 2007
Я БУВ ТУТ реж. Рене Вільбр, 2008
ПРИГОДИ ЛОТТИ З САМОДЕЛКІНО
реж. Хейні Ернітс, Яни Пилука, 2006

КОРОТКОМЕТРАЖНІ ФІЛЬМИ

КІМНАТА КОЛЬОРУ реж. Ану Аук, 2007
ДРУГЕ ПРИШЕСТЯ реж. Танел Тоом, 2008
ЧОРНИЙ ПІТЕР реж. Пріт Пассук, 2008
СУСІДКА реж. Маргіт Кеерд, 2004
ЧУЖИНЕЦЬ – ІСТОРІЯ В 11 ЕПІЗОДАХ
реж. Раскус Мерівоо, 2006

ESTONIAN AIR

генеральний
партнер
www.estonian-air.com

Тиждень

**ПРОСТО
РАДИО**

Посольство
Естонії
в Україні

www.kino-teatr.ua

НОВІ ТРАДИЦІЇ

**ПЕРЕДПЛАТИТЬ
«УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖДЕНЬ»**

Вартість редакційної передплати журналу
«Український тиждень»:
1 місяць – 20 грн;
3 місяці – 60 грн;
6 місяців – 120 грн;
12 місяців – 240 грн.

За детальною інформацією звертайтеся за тел.
(044) 351-13-00.
Менеджер з передплати: Семяновська Каріна
K.sem@ut.net.ua

повідомлення	отримувач платежу	ТОВ «Український тиждень»	
	ТОВ «Український тиждень»	26007026823721	35392656
		поточний рахунок отримувача код отримувача	
	назва установи банку	Печерське відділення КМФ АКБ «УКРСОЦБАНК»	
		322012	
		МФО банку	
	Прізвище, ім'я та по батькові платника		
	Адреса платника, телефон		
	вид платежу: за передплату на журнал «Український ТИЖДЕНЬ»		
касир	період:		
		сума, грн	
	платник (підпис)		

квитанція	отримувач платежу	ТОВ «Український тиждень»	
	ТОВ «Український тиждень»	26007026823721	35392656
		поточний рахунок отримувача код отримувача	
	назва установи банку	Печерське відділення КМФ АКБ «УКРСОЦБАНК»	
		322012	
		МФО банку	
	Прізвище, ім'я та по батькові платника		
	Адреса платника, телефон		
	вид платежу: за передплату на журнал «Український ТИЖДЕНЬ»		
касир	період:		
		сума, грн	
	платник (підпис)		

«Звичайна схема» української історії

Концепція вітчизняної історії потребує термінового переформатування

Автор:
Олег
Однороженко,
доктор
історичних
наук

Сучасна Україна нагадує атлета, який має всі передумови для високих результатів та перемог, але зовсім не вірить у себе, в якого чудові кондиції, але геть бракує духовно-вольових якостей, який програв змагання ще до його початку. Україна має потенціал великої держави – численне та якісне населення, ключове геополітичне розташування, науково-технічні кадри та розвинуту промисловість, що спроможні забезпечити їй провідне місце в науковій і військовій галузях, зробити країну самодостатньою космічною та ядерною державою.

Але при цьому більшість нашого народу й усі державні чиновники сприймають Україну як позбавлену будь-якої історичної перспективи маленьку недодержаву на задвірках третього світу.

Її завдання – більш-менш довго перетривати над берегами Чорного моря, з тим щоб остаточно визначитися, в чому ж розчинитися – в Європі чи Євразії. «Державним мужам» навіть не спадає на думку, що Україна може провадити великодержавну політику чи принаймні бути регіональним лідером, здатна виявляти геополітичну активність на східному напрямі, створити тридцятимільйонну українську п'яту колону в РФ та підтримати козацький сепаратизм Дону та Кубані.

Замість того щоб підпорядкувати Придністров'я, вони погоджуються на відторгнення на користь Румунії частини українського шельфу, а завтра почнуть роздавати наші терени всім охочим до цього сусідам, аби лише довести «споконвічну» миролюбність України. Подібне бачення власного місця у світі та свого майбутнього впливає лише з одного джерела – неадекватного сприйняття минулого. Якщо країна уявляє свою історію убогою та неповноцінною, то такою ж буде і її подальша доля.

ПРЕДКИ-«БІДОЛАХИ»?

У чому полягає «звичайна схема» української історії для більшості сучасних українців? Згідно з поглядами найвизначнішого українського історика Михайла Грушевського та його послідовників, які взяла на озброєння (дещо змодифікувавши) сучасна історіографія, українці – це упосліджена бездержавна нація, позбавлена власної еліти, миролюбна хліборобська маса холопів без військового хисту і прагнення до експансії, перманентно кривджена всіма своїми сусідами. Вона розташована у «фатальних» географічних умовах – без природного кордону на сході, що відкривало шляхи для безкарних нападів на її землі. Вся українська минушина в уявленні більшості наших істориків – це безперервний ряд поразок та невдач, гноблення й приниження, безсенсових неорганізованих бунтів, зрад і розбрату; це така собі мазохістська вистава, спостерігати за якою важко навіть із бромом.

Та якщо не вдаватися в подробиці, виникають обгрунтовані запитання – як такий «безхребетний» народ зміг не лише втриматися на цій вузловій у геополітичному сенсі території, а й від сторіччя до сторіччя поширював власний життєвий простір за рахунок «войовничих та агресивних» сусідів? Чому ми досі велика нація з усіма шансами на великодержавний успіх, а наші історичні вороги зі степового кордону або канули в Лету, або перетворилися на маргінальні етнографічні релікти? Що забезпечило нам цей історичний успіх – невже миролюбність і нездатність до державотворення й панування?

Відповіді на ці запитання лежать на поверхні, попри те що їх уперто не хоче помічати історична наука. Якщо оцінювати українську історію об'єктивно, то наше минуле в цілому виглядає як перманентне військове змагання з усім навколишнім світом. Кожна сторінка української історії, як і кожен сантиметр української землі, політи нашою кров'ю, а ще більше кров'ю наших ворогів.

Gesta Ruthenorum (діяння українців) – це безперервні військові походи, завоювання, нищення ворогів та етнічна експансія. Історія України – це насампе-

ред історія українських військових еліт (княжих дружин, руської шляхти, козацької старшини тощо), пасіонарності яких вистачало не лише на творення власних держав, а й наднаціональних імперій. Сенса усієї української історії полягає в цих великодержавних устремліннях. Наші предки були жорстокими завойовниками, творцями імперій та холоднокровними гнобителями чужинців, інакше вони не змогли б залишити нам у спадок того, що ми зараз маємо.

«МИРОЛЮБНИЙ» МІФ

Кабінетним історикам, котрі творили фундамент української історіографії впродовж мирного XIX ст., не до снаги було оцінити весь розмах нашого історичного буття, на яке вони дивилися виключно крізь призму соціальних потреб селянської маси. Саме історики народницької школи (починаючи від Антоновича та Грушевського) викреслили з нашої минушини все агресивно-експансивне, героїчне та великодержавне, саме вони «позбавили» українську націю власних еліт, оголосивши їх зрадниками та виразниками чужих державних інтересів, навіть прояви всенародного піднесення, що виливались у війни за участю всього народу та масові повстання, на які так багата українська історія, наші історики розглядали як щось неприродне, як таке, що вибивалося з їхньої «хліборобсько-миролюбної» схеми, в якій українці були тільки об'єктом історичного процесу.

Сучасні історики, кожний у своїй галузі, помічають численні хиби «звичайної схеми». Але, критикуючи її в цих часткових питаннях, вони дотримуються загального погляду на інші проблеми, в яких не є фахівцями. Тож «звичайна схема» піддається точковій критиці, але зберігає загальне домінування в умах науковців, а слідом за ними – державних діячів та всієї нації. Якщо хтось хоче мати системне уявлення про українську історію, то так чи інакше мусить звертатися до «схеми Грушевського», оскільки рівноцінного їй наративу вітчизняна наука не створила.

Отже, потреба інтелектуального демонтажу «звичайної схеми» цілком очевидна. Для цього потрібне тотальне переосмислення більшості ключових проблем ук-

раїнської історії. Така робота вимагатиме від творців нового погляду і фаховості та універсальних знань у різних галузях історичної науки, й особистої мужності в процесі боротьби з академічним офіціозом.

На наше переконання, ключовими проблемами української історії, що потребують докорінного перегляду, є такі:

1. НАШЕ ПОХОДЖЕННЯ

Проблема етногенезу нашого народу потребує комплексного вивчення із залученням усіх можливих типів джерел (перш за все антропологічних та палеоантропологічних), зокрема й тих, які нині ігнорують через їх ефемерну «неполіткоректність». Слід рішуче відмовитися від спроб дослідити український етногенез на підставі винятково лінгвістичного чи археологічного матеріалу, даних етнографії чи письмової історії. Для нас очевидно, що нашими предками є не ті, хто розмовляв «праукраїнською» мовою чи мав подібні до наших звичаї та оздоблював посуд «українським» орнаментом, а такі ті, хто мав з нами спільну кров, хто передав нам свою генетику.

2. ВИТОКИ ІСТОРІЇ

З огляду на сказане вище, починати нашу історію слід із часу, щодо якого маємо достовірні відомості про антропологічну тотожність населення з сучасним центральнo-українським (придніпров-

1.
Половецька
баба. XI–XIII ст.

2.
Скіфська пектораль.
IV ст. до н. е.

ським) типом, до якого належить абсолютна більшість українців. Такий підхід дає змогу бачити витoki нашої історії та державної традиції у скіфській добі. Роботи антрополога В. Алексеева вказують на антропологічну тяглість населення північного Причорномор'я від скіфів-сколотів через середньовічних полян, древлян і сіверян до сучасних українців, а праці Б. Рибакіна вказують на «царство Колокская» як на перше східнослов'янське державне утворення. Що ж до лінгвістичного «аргументу» про іраномовність скіфів, можемо хіба повторити, що в будь-якому разі нашими предками є не ті, від кого ми успадкували мову, а ті, хто передав нам свої гени. Втім, варто згадати й про надзвичайну, фактично діалектну близькість давньослов'янської та давньоіранської мов, а також мішаний слов'янсько-іранський характер скіфської мови, доведений у роботах В. Абаева.

3.
Кубанський
козак.
Фото поч. ХХ ст.

4.
Князь
Свидригайло.
Малюнок
ХІХ ст.

5.
Князь
Василь-
Костянтин
Острозький

6.
Князь Юрій
Долгорукий.
Пам'ятник
ХІХ ст.

3. НАШЕ/НЕ НАШЕ

Очевидно, що саме етнічно-антропологічна складова має вирішальне значення – і для вивчення більш давніх історичних епох, і щодо пізніших періодів нашої історії. Саме етнічний, а не формальний культурно- чи конфесійно-лінгвістичний принцип має домінувати у визначенні, які особи, соціальні групи, історичні події та явища належать до української історії, які стосуються її лише дотично, а які зовсім до неї не належать. Із цієї точки зору безглуздими здаються спроби нинішніх українських істориків розглядати наше минуле виключно в географічній прив'язці до сучасних (ще урєрівських) кордонів. Адже поза межами «української» історії опиняються цілі епохи та регіони: Холмська, Перемиська, Берестейська та інші землі середньовічної Русі, завоювання козаками Сибіру й Кавказу, історія Дону й Кубані,

українська колонізація євразійських чорноземів тощо. Натомість нам пропонують вивчати як «українську» історію Хозарського каганату, Золотої Орди та Кримського ханства.

4. ЧІЙ ГЕРОЇ?

Окремою проблемою є історія українських військово-політичних та інтелектуальних еліт, які зусиллями істориків-народників були щедро «роздаровані» нашим сусідам, відповідно до суто формальних (мовно-культурних чи конфесійних) критеріїв, так наче ці люди «були не з нашої крові, не з нашої кости, наче вони не виростили з нашої землі й наче погинули без нащадків». Очевидно, що кожна така постать, не кажучи вже про покоління представників української еліти, викреслених із нашої історії, мусить бути повернута в її контекст і посісти в ній належне місце. Це все наші люди, вони творили нашу історію й тому заслуговують на збереження пам'яті про них, а вже об'єктивна національна наука розбереється, хто є героєм, а хто не зовсім, і що рухало цими людьми в їхніх вчинках і помислах.

5. ТЕРМІНИ

Історична термінологія також вимагає значного переосмислення. Не можна вважати нормальною ситуацією, коли питомої назви та визначення сприймаються як щось чуже – ледве не вороже, як, приміром – «Русь», «Росія», «старожит-

ній народ руський», «русини», «руськийязьк», «словено-роськийязьк». Адже саме так називалися наші (й тільки наші!) країна, народ і мова протягом цілого тисячоліття. Те, що ми через політичні обставини впродовж останнього сторіччя користуємося іншою самоназвою, не робить давнє ім'я чужим і не дає підстав займатися перейменуванням – руського на українське. Відмовляючись від власних історичних назв на користь сусідів, які до них не мають жодного стосунку, ми втрачаємо левову частку власного минулого. Якщо так піде далі, то Русь, руський народ, руська мова стануть для нас таким самим геть чужим світом, як Скіфія-Сколотія. Наша сучасна «інтелектуальна» публіка щиро дивується, коли їй трапляються згадки про Петра Могилу як відновителя Русі, про запорозьких козаків як захисників Руської землі, про князя Костянтина Острозького як провідника руського народу. Й це попри те, що середньовічні літописи та офіційні документи, полемічна література та барокова поезія, автори політичних памфлетів («Історія Русов») і художніх творів (Микола Гоголь) уперто й незмінно називають нашу Вітчизну «земля Руська» або «Русь», Київ Х–ХІІІ ст. і Львів ХІV–ХVІІ ст. були-таки столицями Русі, Богдан Хмельницький, як і згодом Іван Мазепа, ставили собі за мету здобути вольності саме для «народу руського», а перший із них прийняв 1648 року титул «Божою милостию великого государя Великия Росии».

6. «НЕ СПІЛЬНА» КОЛИСКА

Попри всю термінологічну еквілібристику московських учених та доморощених прибічників «теорій» Погодіна й «спільної коліски», історична спадщина Київської Русі належить лише нашому народові. Те, що наші історики програють інтелекту-

альне змагання за києво-руську спадщину представникам московського народу, виникнення якого припадає на XIII–XIV ст., коли набрав обертів процес слов'янізації тамтешнього фіно-угорського населення, вказує з усією очевидністю на недолугість українського наукового офіціозу, який, маючи всі козири на руках, не може дати собі ради з очевидними речами.

7. ІМПЕРІЯ РУСІВ

«Історична спадщина» є не єдиною й навіть не головною проблемою у вивченні Київської Русі. Наші історики звикли трактувати останню як другорядне державне утворення на політичній мапі середньовічної Європи, таку собі багатовекторну Україну, що не знає, до кого прихилитися – чи то до Візантії, чи до Хозарії, чи до латинського Заходу. Не дивно, що центральна постать києво-руської історії – Святослав Завойовник перебуває на узбіччі наукових студій. Про полководця згадують, тільки жалкуючи за знищенням його військом Хозарським каганатом. Київських володарів уперто іменують князями, попри те що джерела титулюють Святослава, Володимира, Ярослава, Романа Мстиславича та інших царями, каганями й самодержцями. Великодержавний характер Києво-Руської імперії всіляко маскують, агресивний характер її зовнішньої політики взагалі замовчують. Чого варте хоча б трактування русько-половецьких взаємин, які українські історики подають виключно як агресію степовиків супроти Русі, незважаючи на те що остання здійснила походів у Поле принаймні втричі більше, ніж було нападів половців на Руську землю. Київська Русь, безумовно, була одним із центрів тогочасного світу, а в багатьох чинниках (зокрема, у

військовому мистецтві) посідала чільні позиції. Усвідомити це – означає розбудити в собі приспані великодержавні пориви та розгледіти майбутні обриси нової Києво-Руської імперії зі столицею над берегами Дніпра й державною територією від Балтики до Балкан і Кавказу.

8. ЦИВІЛІЗАЦІЙНИЙ ВИБІР

Великодержавна міць Києва була зламана монгольською навалою. В цей час Русь і майбутня Московія зробили свій цивілізаційний вибір через Данила Галицького та Александра Невського. Перший обрав безкомпромісний спротив, інший – підкорення. Русь дорого заплатила за свою місію щита Європи, проте ніколи від цієї ролі не відмовилася. Руське лицарство стало тим муром, об який розбилися всі хвилі монгольської, а згодом татарської та турецької експансії. До Європи долетіли окремі пориви цих ураганів, що дозволило їй зберегти та примножити власну культурну спадщину. Зрозуміло, що для концентрації всіх сил для боротьби зі Степом потрібно було мати надійні тили, а для цього шукати союзу з північними та західними сусідами. Власне, цим можна пояснити факт безболісного входження руських земель в орбіту таких державних утворень, як Велике князівство Литовське і Руське (що під будь-яким оглядом було продовженням старої Києво-Руської держави), Корона Польська та Річ Посполита. Погляд на насильницький характер приєднання розходиться з дійсністю – долучення руських земель до цих держав сталося внаслідок або реалізації династичних прав, або актів парламентарного характеру. Зокрема, формула «об'єднання рівних із рівними та вільних із вільними» – якнайкраще ілюструє характер Люблінської унії 1569 року.

9. ВИГАДАНА БЕЗДЕРЖАВНІСТЬ

Із періодом XIV–XVI ст. пов'язані найпоширеніші стереотипи української історії, приміром, про бездержавність тогочасних українських земель. Очевидно, що 1340 рік під жодним поглядом не може вважатися часом ліквідації державності руських земель, адже й по тому бачимо суто руські державні утворення, які охоплювали цілі землі – Подільське та Сіверське господарства, Велике князівство Київське та Велике князівство Руське (Волинське), окремі з яких проіснували до II половини XV ст. По тому ж бачимо існування цілого суз'я руських удільних князівств (Острозьке, Четвертинське, Корецьке, Збаразьке, Пинське та безліч інших) – звичної форми існування держав у політично роздробленій пізньосередньовічній Європі. Особливий державний статус руських князівств зберігався аж до часів Козацької революції, що принесла з собою інші форми української державної традиції.

10. СПІЛЬНИЙ ПРОЕКТ

Руські удільні князівства, звісно, не були цілком суверенними державними утвореннями, оскільки входили до складу держав імперського зразка, стосовно національного характеру яких також є ціла низка непорозумінь. Усупереч дійсності су-

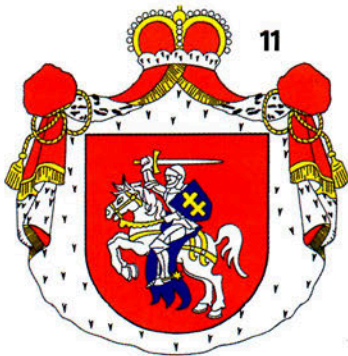
7.
Св. Князь
Володимир
із синами
св. Борисом
і св. Глібом.
Ікона XV ст.

8.
Герби
Польсько-
Литовсько-
Руської
держави
Ягеллонів.
Гербовник
Гроненберга,
1483 р.

9.
Перехід
козацьких,
шведських
і семигородських
військ
через Віслу
під Завихостом.
Гравюра XVII ст.

10.
Хотинська
фортеця.
XIII–XVII ст.

часні польські та литовські вчені, а за ними й більшість українських розглядають Річ Посполиту та Велике князівство Литовське і Руське як суто національні державні утворення – польське та литовське відповідно. Між тим, щодо останнього не важко переконатися в рішучому домінуванні руської стихії в усіх сферах життя Русько-Литовської держави. Безумовно, що й Річ Посполита також була спільною державою кількох народів, у якій «старожитній народ руський» відіграв першорядну роль, найперше в справі захисту «спільної Вітчизни». Руська еліта як рівноправна входила до складу панівної верстви цих держав, руська мова та віра зберігали свій офіційний статус, що ніяк не в'яжеться з декларованою в українській історіографії «польсько-литовською окупацією». Велике князівство та Річ Посполита були такими польсько-литовськими, як і українськими. Відповідно немає жодних підстав «дарувати» сусідам Костянтина Івановича Острозького, Самійла Корецького й Тадеуша Костюшка, Станіслава Оріховського та латиномовних руських письменників, битви під Оршею та Хотиним. Усі ці події й події є складовими саме руської історії.

11

11. ВІДТІНКИ ПАТРІОТИЗМУ

До зламу XVI–XVII ст. Річ Посполита сприймалася руськими князями, шляхтою, козаками й усім нашим народом як власна держава, і вона справді була такою. Перевтілення Речі Посполитої на «злу мачуху» для народу руського сталося через спробу перетворити цю державу на католицьку та національно польську. Це спрокувало вибух козацької рево-

люції та занепад Речі Посполитої. Складність цієї доби полягає саме в дилемі, що постала перед багатьма представниками руської еліти – зберегти лояльність до держави, яка тривалий час була своєю, але від певного часу невблаганно зіштовхувала руську складову на узбіччя, чи стати на бік нової сили, що рішуче прагнула відбудови Русі на нових засадах. Михайло Кричевський, Іван Виговський, Адам Кисіль, Ярема Вишневецький хоч і не відразу, але зробили свій вибір. Одні стали героями, інші – зрадниками, але ні одні, ні інші не перестали бути українцями (русинами). Так само не перестала бути українською (принаймні частково) й історія Речі Посполитої XVI – I половини XVII ст., попри те що згодом сама її назва викликала в українців лише негативні емоції. На Річ Посполиту, як і на будь-яке історичне явище, слід дивитися з погляду його еволюції. Річпосполитських патріотів Петра Конашевича-Сагайдачного та Ярему Вишневецького відділяють кілька десятиріч, але наскільки різним був їхній патріотизм – в одного він цілком узгоджувався із захистом Русі, натомість іншого спонукав стати катом Русі.

12

12. ТВОРЦІ ІМПЕРІЇ

Ще більш диференційованого підходу вимагає історія Російської імперії. Для більшості сучасних українців ця держава є втіленням антиукраїнськості, окупаційного диктату й тиранії. Можливо, й варто описувати в подібних категоріях взаємини України з імперією на фінальному етапі існування останньої – у XIX ст. Але чи варто переносити ці характеристики на більш ранні періоди? Відповідь здається очевидною, якщо об'єк-

тивно оцінити процес творення Російської імперії. Вона з'явилася внаслідок об'єднання Московського царства з Козацькою державою (Військом Запорозьким) та відвоювання спільними зусиллями більшості руських теренів у Речі Посполитої, що й відобразилося в офіційному титулі правителів імперії – «государь всея Великої, Малої и Белой Росии». Мала Росія (назва

ВЕЛИКЕ КНЯЗІВСТВО ТА РІЧ ПОСПОЛИТА БУЛИ ТАКИМИ ПОЛЬСЬКО-ЛИТОВСЬКИМИ, ЯК І УКРАЇНСЬКИМИ

позначала лише територію лівобережного Гетьманату, а не всієї України-Русі, як прийнято думати зараз) таким чином вважалася другою за значенням державотворчою складовою Російської імперії й насправді була такою.

Отже, Російська імперія – держава трьох народів. У зв'язку з цим неправомірно ототожнювати Росію з Московією, оскільки перша з цих назв аж до 1917–1920 років була узагальненою назвою народів, яких нині звуть східними слов'янами. Це добре усвідомлювали ще на початку XX ст. Скажімо, основоположник української географії Степан Рудницький чітко розмежував поняття «Росія» (росіяни – тобто всі східні слов'яни) та «Московія» (москалі). Російська імперія від початку свого виникнення й приблизно до початку XIX ст. була своєю державою для українців, які мали визначальний вплив на політичну, культурну, військову сфери життя імперії – ще більший, ніж у Речі Посполитій. Сама назва «Російська імперія» придумана українцем Феоданом Прокоповичем, який поширив таким чином назву своєї Батьківщини – Русі (сучасної України) на всю імперію. Російська літературна мова (словеноросійський мовний тип) була символом української розмовної та старослов'янської мов і взяла початок із Києва від граматики Мелетія Смотрицького, а далі була досконало опрацьована в першу чергу українцями – Гоголем, Шевченком, Короленком, Чеховим тощо. Герої заво-

11.
Литовський
княжий герб
«Погонь»

12.
Завойовник
Закавказзя
Петро
Котляревський

ювання Сибіру й Далекого Сходу, Центральної Азії та Кавказу, звільнення Балкан і оборони Севастополя були переважно або й виключно українцями. Матрос Кішка та солдат Шевченко, адмірал Нахімов та завойовник Закавказзя Котляревський були етнічними українцями, як і вояки гусарських полків – герої наполеонівських воєн, козацькі контингенти – головна ударна сила в російсько-турецьких війнах, корпус чорноморських козаків – безжалні завойовники Кавказу. Основний закид цим героям – вони, мовляв, воювали за чужі інтереси. Якщо це так, то як у такому разі пояснити, що впродовж кінця XVIII й протягом XIX ст. наша суцільна етнічна територія в Європі зростає щонайменше вдвічі, нами були колонізовані величезні простори в Азії (Сирій та Зелений Клини), українська еліта (нащадки козацької старшини) брала участь у безпосередньому управлінні імперією, обіймаючи в ній найвищі посади (достатньо згадати прізвища Розумовських та Безбородьків), а наша духовна та світська інтелігенція визначала культурне обличчя Російської імперії. Останню українська еліта тривалий час розглядала як спільний із іншими східнослов'янськими народами державний проект – із єдиним монархом, але при збереженні рівності складових частин імперії (приміром, у «Разговорі Великороссій съ Малороссією» – «Признаю, что не я [Великороссія] собой тебе властитель, но самодержецъ нашъ есть общій повелитель»), намагаючись надати йому максимально українського виразу. До певної міри це вдалося, приміром, у церковних справах – українська (руська) версія православ'я практично повністю витіснила питома московську (старобрядництво).

Звичайно, українське бачення побудови спільної держави вступало в суперечність із московською політичною практикою, заснованою на деспотизмі. Так, модернізаційні заходи Петра I, з їх відвертою брутальністю та намаганням зруйнувати козацьку автономію, викликали спротив не

лише в українській політичній, але й інтелектуальній еліті. Українські церковні ієрархи були найбільш нещадними критиками політики Петра I навіть після виступу гетьмана Мазепи, оскільки, так само як і останній, мали інші погляди на методи проведення модернізації, бо спиралися на власний досвід, започаткований Петром Могилою та Богданом Хмельницьким. Скасування козацької автономії наприкінці XVIII ст. також ішло врозрід із політичними ідеалами української еліти, але цього разу минуло без серйозних ексцесів, оскільки провід колишньої Гетьманщини навзаєм одержав найширший доступ до центральної влади в політичній, військовій, церковній та інших сферах. Прикра метаморфоза, що сталася з імперією в XIX ст., як дві краплі води була схожа на деформацію Речі Посполитої XVII ст. Зусиллями різночинної московської інтелігенції та великоросійських шовіністів Росію оголосили московським (великоросійським) національним «государством», а нам запропонували другорядні ролі. Реакція українців була цілком

ЧИ НАВЧАЄ ІСТОРІЯ?

Якщо уважно вдивитися в дзеркало цієї історії, то який збірний портрет нашої нації ми в ньому побачимо? Це буде не змучене кріпацькою працею лице грецької, не «чаечка при битій дорозі». Ні. Ми побачимо степового рицаря «з бритою головою та довгим чубом», що стоїть на ринку здобутого приступом ворожого міста «у вимазаних дьогтем шароварах і з нагайкою в м'язистих руках» серед відрубаних голів чужоземців. Те, що українська історіографія, а за нею й політичний провід України XX ст. вперто не хотіли сприймати українців такими, якими вони є, а намагалися втиснути націю в прокрустове ложе схем, неминуче призвело до трагічних наслідків. Причини кривавого розбрату, отаманства та війни всіх проти всіх в Україні впродовж 1917–1921 років криються саме в цій неспроможності керівників УНР (поміж яких бачимо й автора «звичайної схеми» М. Грушевського) правильно скористатися мілітарним потенціалом нації, який так чи інакше мав бути реалізованим, питання тільки – в якому напрямі: зовнішньому чи внутрішньому? Тож замість зовнішньої експансії ми одержали широкомасштабний внутрішній конфлікт. Віра в «споконвічну миролюбність» та соціалістичні гасла призвели до розпуску війська, підрозділи якого замість того, щоб вести успішні бої на підступах до червоної столиці, здобувати для Української держави Півдні Кавказу й Крим, розбрелися по бандугрупованнях різних кольорів – червоних, білих, чорних.

Ми дорого заплатили за спробу реалізувати цей «народницький» експеримент – Голодомор та репресії, кривава II світова й тотальне змосковщення. Але, здається, нинішній політичний провід не зробив із цього жодних висновків – слабкість у внутрішній політиці, сумнівна відмова від ядерної зброї, розвал армії, політичні поступки сусідам, пасивна зовнішня політика – все це є очевидним відтворенням на практиці постулатів «звичайної схеми». Українська нація або позбудеться цієї осоружної схеми, або буде змушена ще раз заплатити криваву ціну за ушербне сприйняття власної історії. ■

УКРАЇНА ВІДІГРАЛА ЗНАЧНУ РОЛЬ У РОЗВАЛІ ІМПЕРІЇ ТА ЧИНИЛА НАЙЗАПЕКЛІШИЙ СПРОТИВ НОВИМ ЧЕРВОНИМ ГОСПОДАРЯМ КРЕМЛЯ ТА ЇХНІМ СПРОБАМ ВІДНОВИТИ НАЦІОНАЛЬНУ МОСКОВСЬКУ ІМПЕРІЮ

очікуванню – національно-визвольні устремління, дистанціювання від імперії, вироблення нової самоназви, врешті, такий нелюбий московитам, але спровокований ними ж, «український сепаратизм». Україна відіграла значну роль у розвалі імперії та чинила найзапекліший спротив новим червоним господарям Кремля та їхнім спробам відновити національну московську імперію. Зрештою, українці заплатили найбільшу ціну за нелояльність до московської більшовицької влади, в той час як московський народ укотре обрав шлях покори.

Як козаки новий

Висока політика, пияцтво, карти і музикування – все це за доби Гетьманщини вмщали зимові свята

Автор:
Олексій Сокирко,
кандидат історичних наук

Невдовзі вся країна порине у святковий новорічно-різдвяний марафон. Застілля і гостини завжди були доброю анестезією і «випусканням пари», психологічною втечею від рутини і проблем повсякдення. **Тиждень** з'ясовував, як відзначали найбільші зимові свята в гетьманських столицях та сільських шинках наші предки.

РІЗДВЯНА ЗІРКА, КАЛЕНДАР І КУРАНТИ

Новий рік – досить молоде з погляду історичної перспективи свято. Традиційний християнський календар, який довгий час панував у побуті та офіційному літочисленні, ділив рік на інші періоди, що збігалися з найважливішими віхами життя Всевишнього. Черговий рік цілком логічно розпочинався з Різдва Христового – одного з найбільших християнських свят. Літочислення від Різдва Христового й відповідно святкування нового Божого року, як писали в тогочасних літописах, відомі на українських теренах вже з XIV століття. Нині ми звикли до того, що згідно з православною традицією Різдво замикає цикл новорічних свят, а в католиків, навпаки, розпочинає. Насправді ж святкування Різдва християнами західного та східного обрядів припадає на ту саму фіксовану дату – 25 грудня, але в католиків за сучасним григоріанським, а в більшості православних церков, згідно з традицією, за старим юліанським календарем, що різняться хронологічною дистанцією в 13 днів.

Між іншим, теперішній новий стиль (григоріанський календар) наші предки стали використовувати практично од-

ночасно з упровадженням його понтифіком Григорієм XIII 1582 року (був продубльований указом польського короля Стефана Баторія), але він не зміг поширитися на всі українські землі. На заваді стало релігійне протистояння православних, що переросло в політичне, підтримуване східними патріархами, які в новому календарі вбачали ворожі підступи католиків. Попри суперечки й скандали довкола нового календаря, його сприйняли лише частково, переважно в офіційному вжитку. Зокрема, значна частина українських судів і канцелярій видавали декрети, постанови й позови згідно з григоріанським стилем. Більшість же територій, де в діловодстві й побуті зберігався юліанський стиль, використовували його до лютого 1918 року, коли уряд Української Народної Республіки видав розпорядження вважати 16 лютого 1-м березня, впровадивши таким чином григоріанське літочислення.

Стереотипно вважається, що літочислення від 1 січня в нас поширилося після указу Петра I 1700 року, яким у Росії замість архаїчного і незручного візантійського календаря (відповідно до нього рік розпочинався 1 вересня) запроваджувався новий юліанський. Насправді ж «першосічневий» рік в Україні став поширюватися вже з XV століття, а протягом наступних 300 років ця практика остаточно усталася. Не принесла жодних новацій у його святкування й царська вказівка влаштовувати маскаради, «огненні потехи и в знак веселія друг друга поздравляти»: на відміну від аскетичних московських порядків, де раніше Новий рік був лише церковним святом, на Гетьманщині його відзначали, як і за річесполитських часів, із буч-

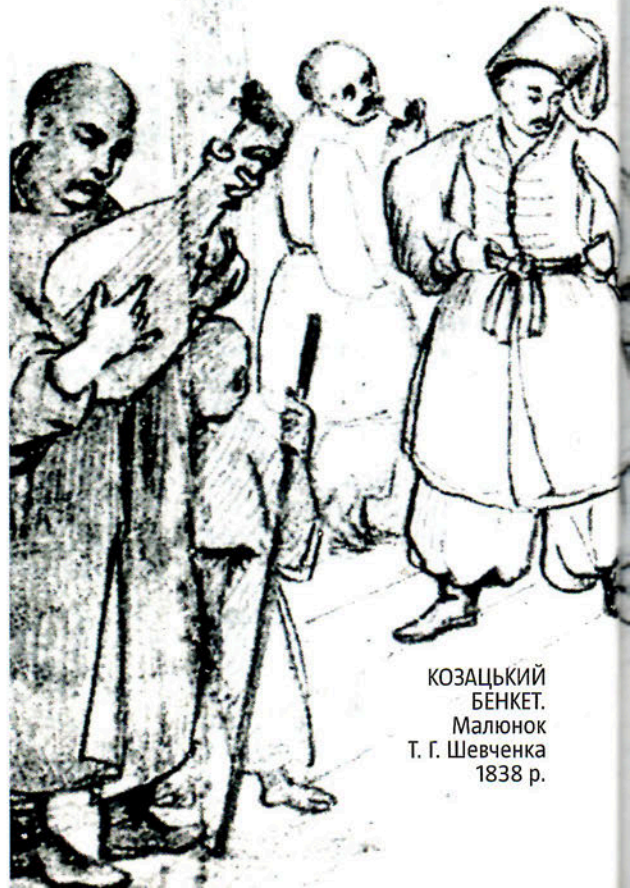
ШТОФ.
Скло, XVIII ст.

ним розмахом, притаманним козацькій та шляхетській вдачі.

ДОЗВОЛЬТЕ ЗАПРОСИТИ!

Мабуть, чи не найбільшим культурним шоком для сучасного українця виявилася б цілковита відсутність під час давніх новорічних свят... вихідних днів! Оскільки Різдво Христове було водночас і хронологічною віхою, і великим церковним святом, його святкування за своїми масштабами завжди дещо перебивало Новий рік. Епіцентром та еталоном святкувань у козацькому Гетьманаті був, звісно ж, рейментарський двір, резиденція якого була в Батурині, а згодом у Глухові.

На Різдво до столиці з'їжджався весь тогочасний бонмод: духовенство, генеральна старшина, полковники, уряд-

КОЗАЦЬКИЙ
БЕНКЕТ.
Малюнок
Т. Г. Шевченка
1838 р.

РІК СВЯТКУВАЛИ

ники найбільших центральних установ, російський генералітет та офіцерство. Старосвітський пан прибував на святкування до столиці цілим кортежем – найчастіше з родиною та в супроводі челяді, візників, кухарів і конвою надвірних козаків-куріньчиків. У фурах та колясках за ним доправляли всі потрібні «люксузи»: парадний одяг, посуд, харчі й трюнки для бенкетів, меблі, подарунки знайомим і високопосадовим патронам. Відомий мемуарист XVIII століття, модник і гульвіса, генеральний підскарбій (міністр фінансів) Яків Маркович у своєму щоденнику не раз ремствував на те, як глухівські міщани нечувано підвищували ціни на оренду будинків і продукти в переддень свят. Дрова ж і свічки, без яких годі було уявити святковий затишок, могли коштувати дорожче від чорної ікри!

Урочистості починалися ще з ранку. Допущені до гетьманського двору старшини являлися віддавати вітання й «поклони» – дарунки, як того вимагала тогочасна

куртуазність. Найчастіше дарували смаколики й екзотичні речі: кав'яр (чорну ікру), помаранчі та лимони, привезені з південних країн вина й конфекти (зацукрені плоди і фрукти), тростини, годинники, шовкові пояси й хустки. Посполита публіка ходила вітати й кланятися місцевим урядникам простішими презентами: цукровими головами, здобними калачами і золотими дукатами.

Особливий обряд мали служителі Генеральної військової канцелярії (прообразу козацького уряду), які ходили вітати ясновельможного на чолі з генеральним писарем, виголошуючи на честь гетьмана святкову орацію, складену за канонами киево-могилянського віршописання. Обраних козацьких аристократів могли запросити після цього на легкий обід, по закінченні якого всі разом із почтами й надвірним військом урочисто виїжджали до різдвяної літургії,

що влаштовувалася в якомусь із найбільших столичних соборів. По закінченні молебну і появи на небі символічної першої зірки в рейментарському палаці розпочинався бенкет, тривалість якого ніколи не нормувалася: гуляли стільки, скільки були спроможними господар і гості.

Новомодною фішкою святкувань XVIII століття були феєрверки і салюти. Ними відало серйозне військове відомство – Генеральна артилерія, що за кілька днів витрачала на втіху столичної тусовки мало не половину свого річного запасу пороху і петард. На відміну від сучасних доморощених петардників, споряджених китайськими пукавками, козацькі феєрверкери-гармаші були справжніми митцями. Окрім влаштування ракетно-бомбових симфоній, вони вмівали викладати з порохових

СКЛЯННИЙ ПОСУД. XVII–XVIII ст.

свічок і гнотів фігури-вензелі з ініціалами гетьмана та запрошених VIP-персон. Не пас задніх і старосвітський «шоу-бізнес», об'єднаний при гетьманському дворі в цех Генеральної військової музики. Вийзди пишно вбраних кавалькад і зустрічі високих гостей супроводжували довбиші (литавристи) й сурмачі, а ось при святковому столі вигравали модні на той час оркестри рижків, співали кантів хори спудеїв та канцеляристів.

На відміну від різдв'яних власне новорічні розваги не були такими обов'язковими, як тепер: козацькі достойники і нечиновний люд полюбили вчашати на гостини до родичів або знайомих. А ось звичай ходити 31 грудня до лазні, схоже, з'явився ще задовго до рязановських кіногероїв – уже згаданий Яків Маркович часто писав про нього, оповідаючи про поїздки до численної рідні. Так само не схожою на сучасну була зустріч нового року – тиха й спокійна. Увечері 31-го козацькі можно-

владці збиралися вузьким колом в одного зі своїх. Вечеря плавно перетікала в гру в карти – ані бою курантів, ані тостів чи салюту. Гуляння починалися лише наступного дня, коли їхали «віддавати візити» до старших по чину або ж самого гетьмана. Візитівання неодмінно увінчувалося бенкетом, ще більшим і гучнішим, аніж попередній.

Після різдвяного посту публіка особливо не стримувалася, тож на п'ятках нерідко траплялися сварки і дуелі, до яких мали особливу схильність підпилі російські офіцери. Якщо гостям таланило тієї ночі дістатися додому, в приватних щоденниках часто з'являлися згадки про те, що «подпихом изрядно» або ж «подгулялем барзо», в інших випадках записи відновлювалися лише на другий чи третій день. Лише офіційний урядовий літопис – діаріуш Генеральної канцелярії – бюрократично сухо й водночас по-дитячому наївно занотував, що «през кілька днів

справи у канцелярії, за святковими чинами, не відправлялися». Але в перервах між світськими розвагами залагоджувалися й цілком серйозні державні справи: на початку січня в столиці традиційно збиралися сейми генеральної та полкової старшини, на яких обговорювали кадрові призначення, податкову політику або підготовку воєнних виправ.

Нарешті, вінчало зимові урочистості свято Богоявлення Господнього. На Водохрещу, окрім урочистого молебню, влаштовували салют із гармат і мортир, які розставляли прямо на кризі річки Єсмань поряд з освяченою «йорданню».

СВЯТО ШЛУНКА

Що є неодмінним атрибутом новорічного столу? Правильно, шампанське! А раніше? Ігрісті вина з'явилися на європейському ринку саме в XVIII столітті як синтез вдосконаленої французької виноробної технології та винайденої англійцями спеціальної пляшки, що могла витримувати додатковий тиск. Білі ігрісті вина коштували надзвичайно дорого й до того ж були рідкісними – в Україні їх отримували через Гданськ і Вроцлав, сплачуючи за пляшку втричі дорожче від найдорожчих вин. Якщо зараз сфальсифікований бульбашковий напій може зашкодити вам хіба нудотою і головним болем наступного ранку, то 300 років тому жарти з ним були погані. Ласі до грошей підробники фальшували дорогий напій на основі вина й неорганічних барвників, додаючи для «ефекту» негашене вапно, від чого пляшки з фальсифікатом нерідко розривало прямо в шинках і вибарнях!

Та більшість козацьких аристократів за святковим столом віддавали перевагу традиційним для регіону, але все одно дорогим імпортним винам: рейнвейну, мальвазії, волоському. Горілки й настоянки посідали в рейтингу почесне друге місце. Особливої очистки гданські го-

СВЯТКУВАННЯ З НАСЛІДКАМИ.
79-річний гетьман Данило Апостол (1654–1734 рр.) так відсвяткував відкриття свого нового палацу в Глухові, що зліг майже на цілий рік

СТАРОСВІТЬСЬКА ВАРЕНУХА

Із рецептурника лубенського полковника Івана Кулябки 1757–1773 рр.

Сухофрукти залити горілкою, додати меду й паприки, щільно закрити в глечикі й поставити у піч на 12 годин. Пити післясвятковим ранком, не остиджуючи.

рілки і домашні міцні напої подавали перед застіллям як аперитив або ж із гарячими стравами. Утім, чистою оковитою бавилися хіба що гурмани або ж відверті п'яниці. Більшість панства і нечиновного люду вподобали настоянки (помаранчеві, кминові, анісові, вишневі, персикові й грушеві), які в умовах ще недостатньо вдосконаленої технології перегонки та очистки спиртів пом'якшували й урізноманітнювали смак трюнків.

Меню бенкетного столу («потрави і легкомини», як тоді казали) залежно від свята мало свою специфіку й черговість перемін. Святвечір, звісно, не обходився без традиційної куті, яку, щоправда, подавали переважно при посполитому столі. Її заміником на пансько-старшинському бенкеті були калачі й булки з маком та родзинками. Неодмінний атрибут різдвяних і новорічних учт – м'ясні страви. Що більше їх було, то багатшим і пишнішим вважався стіл. У селянській або козацькій господі та шинку – це найчастіше ковбаси, вуджена й в'ялена шинка,

ЛАСІ ДО ГРОШЕЙ ПІДРОБНИКИ ФАЛЬШУВАЛИ ШАМПАНСЬКЕ НА ОСНОВІ ВИНА Й НЕОРГАНІЧНИХ БАРВНИКІВ, ДОДАЮЧИ ДЛЯ «ЕФЕКТУ» НЕГАШЕНЕ ВАПНО

БОКАЛ
ДЛЯ ВИНА.
Скло, XVIII ст.

смаженина, у старшинській і гетьманській світлиці – дичина, печені й смажені поросята, індички, печеня з квашеною капустою, паштети, а також численні закуски: млинці, фарширована печінка, печериці в оцті, осетрина. Вінець будь-якого старосвітського бенкету – десерт, на підготовку якого марнославні господарі не шкодували грошей, а рідкісні продукти та інгредієнти могли завозитися ще з літа. Якщо кави, шербет і марципани в козацькій Україні через близьке сусідство зі Сходом не були дивиною, то західні смаколики – безе, пудинги, тістечка – мали більший попит.

Хто з нас не відчував знесилення після шереги новорічних свят? Реакція цілком не-

знайома козацькій добі, за якої надмірне пиття вважалося нормою. Та й не тільки в Україні: барокова культура оспівувала вакхичні веселощі й розгульне бенкетування – ознаки здорової й життєлюбної вдачі. Привичаєність до великого пиття об'єднувала козацьку сірому і вищих державних достойників. 79-річний гетьман Данило Апостол так відсвяткував відкриття свого нового палацу в Глухові, що зліг майже на цілий рік. А ось чергових бенкетів з нагоди нового 1734 року рейментарське здоров'я вже не витримало, й Україна на довгі 16 років опинилася без гетьмана, потрапивши під правління російських намісників. Наш добрий знайомий Яків Маркович частенько рятувався від застільних надмірностей «пургаторіумом» (проносним), але загалом багато їсти й пити вважали ознакою доброго тону навіть у випадках, коли неприємного гостя доправляли до дому слуги й гетьманська варта. Що вдієш, життя коротке, а свята вічні! ❏

з Оленою Вознесенською

www.eratv.com.ua

з 6:00 - 9:00 ранку

Система БГРП

Барбізація, Гламуризація, Русифікація, Порнографізація її величності Поп-культури

Автор:
**Олександр
Євтушенко,
музикознавець**

Система БГРП – це не партія, а певне угруповання людей, об'єднаних за інтересами та естетичною платформою, адже йдеться про систему спільних цінностей, точніше, головні тренди популярної сцени. Що саме сучасну «субкультуру» всевладної попси робить схожою на політичну партію? По-перше, чітко визначені корпоративні інтереси, по-друге, належність до однорідної ідеологічно-естетичної платформи, по-третє, наявність власних медіа-ресурсів, найбільш з яких – телеканал «М1», «Русское радіо», «ХітFM», «Радіо Шансон»... До системи БГРП належать також обслуговуючий персонал і замовники музики разом зі спонсорами. Якщо набратися терпіння й одним махом переглянути хіт-парад «Топ-20» на тому самому «М1», швидко стане зрозуміло, що у двадцятці «хітових» виконавців буде кілька справді креативних творців сучасної поп-культури. Ну а решта? Усі ці «Не Ангели», «Дрес-код», «ХС», «Мобільніє блондінкі», Маня, Марта, Ірина Білик? Саме вони є вірними послідовниками духу і букви системи БГРП, що розшифровується так: Барбізація, Гламуризація, Русифікація, Порнографізація її величності Поп-культури. Цікаво, що у світі цінності пострадянської поп-культури не оцінили жодним чином. Утім, у Росії, Білорусі, Україні та Казахстані саме цей різновид масової культури є шалено запитаним. Підтримку діячі БГРП знаходять у нас на найвищому державному рівні й стають офіційно шанованими артистами. Тепер щодо засадничих речей. Барбізація у нас виникла внаслідок ознайомлення вітчизняної поп-культурної еліти з артефактами американського маскульту, зокрема з впливом на свідомість майбутніх домогосподарок ляльки Барбі, яка є найбільшим брендом цього самого маскульту, тобто омріяним ідеалом мільйонів. І це призвело до тотального копіювання символу щастя всіма, хто має на це гроші й натхнення. Аргументація наших «барбізованих» артистів залізна: якщо Барбі є модною у цілому світі, то й ми маємо виглядати так само, щоб бути запитаними та успішними. І вони витрачають шалені кошти на рихтування зовнішності, замість того щоб бути хоч трохи цікавими у музичному плані й намагатися «відкрити вати Америку» в цій площині. Слідом за «інкарнацією в стилі Барбі» йде автоматична «гламуризація». Тут деякі адепти просто б'ють рекорди

меркантильності. Як-от народна артистка Наталя Могилевська, яка не так давно влаштувала справжнє шоу – аукціон із продажу власного фотопортрета у стилі ню. І уявіть собі: цей шматок фотопаперу без натяків на художню цінність пішов із молотка за десять тисяч... Таки знайшовся небайдужий до жіночих форм уславленої артистки, а саме шоу було презентацією найгламурнішого бонмоду столиці, яке зібралось, щоб усій країні продемонструвати не лише естетичну, а й економічну самодостатність і незалежність від... здорового глузду. Наступна складова системи – русифікація, найлегша, між іншим, для будь-якого адепта БГРП. З «великим і могутнім» вони, ясна річ, на ти. Хочете, щоб із «масковським акцентом»? Будь-ласка. Одне слово – разом із тотальним гламуром майже вся «тусовка», за винятком галичан Кузьми, Руслани і Лами, одностайно заторохтіла на «общепонятном». Окрім того, як така русифікація не потребує жодних матеріальних витрат. З 1989-го по 2005-й співачка Ірина Білик регулярно видавала успішні україномовні альбоми – один хітовіший за інший, у результаті стала справді номером один вітчизняної поп-сцени. Останній адекватний образю і суті співачки альбом під назвою «Країна» вийшов 2003-го. Після цього Україна побачила зовсім іншу Білик – вельми манірну

У СВІТІ ЦІННОСТІ ПОСТРАДЯНСЬКОЇ ПОПСИ НЕ ОЦІНИЛИ ЖОДНИМ ЧИНОМ. УТИМ, У РОСІЇ, БІЛОРУСІ, УКРАЇНІ ТА КАЗАХСТАНІ ВОНИ Є ШАЛЕНО ЗАПИТАНИМ

й зовсім неширу. І з відверто слабкими піснями, але «поруски». Якого успіху в сусідній країні з іншою ментальністю й традиціями хоче досягти видатна і заслужена поп-діва з десятком успішних українських альбомів, на яких виросло не одне покоління? Чи став би номером один у Росії Святослав Вакарчук, якби раптом у Москві заспівав російською з галицьким акцентом? Або ті самі «ВВ»?

Елементи порно, поки ще не відвертого, чим далі, тим густіше наповнюють відеокліповий контент адептів попси, але наразі обізнані з Кримінальним кодексом артисти не мали з тим реальних проблем. Гадаю, ще не вечір... Просто сама ідеологія БГРП передбачає подібну полуничку в контексті. Один мій приятель гостював у селі в бабусі, якій 80 років і яка пережила у 1930-ті голодомор. Якось вони разом увечері дивилася «Євробачення». Бабуся мовчала-мовчала, а потім виступ Світлани Лободи взяла й прокоментувала: «Життя не знає, а гола стрибає, як навіжена. Чи, може, з жиру біситься?». Народ скаже як зав'яже... ■

«ГРАНІ-Т»

ПРИВЧАЄ ДІТЕЙ ЧИТАТИ СУЧАСНУ ДИТЯЧУ ПРОЗУ

Нещодавно в Україні завершився щорічний регіональний конкурс «Найкращий відгук на сучасну дитячу прозу» серед учнів 4–5-х класів, що проходив з 1 вересня по 19 грудня 2009 року. Організаторами конкурсу стали Міністерство освіти і науки України, Міністерство культури і туризму, співорганізатором та ініціатором – київське видавництво «Грані-Т». Конкурс проводився за підтримки Державного комітету телебачення та радіомовлення України.

Видавництво «Грані-Т» за час проведення конкурсу влаштувало понад 50 зустрічей дітей із творцями сучасної української дитячої книжки, під час яких письменники та школярі ділилися цікавими спостереженнями і творчими досягненнями. Це допомогло юним читачам написати свій відгук на сучасну дитячу прозу. Такі творчі зустрічі відбулися в школах усіх областей України.

Директор видавництва «Грані-Т» Тетяна Шахнік:

«Цим конкурсом ми хочемо привернути увагу громадськості до проблеми дитячого читання. Повсюди чути лише: «Діти в Україні не читають! В Україні нічого читати дітям». Ми хочемо розвіяти цей міф і вже тепер стверджуємо: українські діти читають. Вони читають сучасну дитячу прозу, а ще пишуть відгуки на прочитані книжки, малюють ілюстрації... Це не просто прочитання твору, це осмислення прочитаного, формування свого ставлення до героїв та подій. Результати конкурсу засвідчили, що в центральних та східних регіонах читають українську книжку навіть більше, ніж, як ми звикли думати, у західних. Для порівняння: у Донецькій області в конкурсі взяли участь понад 45 тис. дітей, у той час як у Львівській – лише близько 5,5 тис.»

У Києві урочисте нагородження переможців відбулося 7 грудня в столичній мерії. Зібралось понад 250 дітлахів із різних районів Києва. Призи юним читачам вручали відомі українські письменники: **Лесья Воронина**,

Іван Андрусяк, Марина Павленко, Яна Дубинянська, Валерій та Наталія Лапікури.

Найкращим відгуком у Києві журі конкурсу назвало роботу **Владислави Гречкосій**, учениці 4-А класу спеціалізованої школи №43 «Граль», учителем-куратором якої була **Людмила Миколаївна Кметь**. Вони отримали головні призи: ноутбуки від видавництва «Грані-Т», а також цінні подарунки від партнерів конкурсу.

Протягом підбиття підсумків конкурсу організатори планують вручити 54 ноутбуки переможцям та їхнім учителям в усіх регіонах України.

Київська переможниця написала відгук на книжку Марини Павленко «Домовичок повертається». Оскільки авторка теж була присутня на нагородженні, то, окрім цінних подарунків, дівчинка отримала унікальну нагоду поспілкуватися зі своєю улюбленою письменницею. Марина Павленко привітала Владиславу й щиро розділила з нею радість перемоги, бо й сама не раз ставала першою в різноманітних літературних конкурсах.

Марина Павленко, письменниця:

«Ці діти справді талановиті! Дуже добре, що є люди, які організують такі конкурси. Адже саме тепер ми виховуємо новий прошарок українців,

інтелектуально підкріплених. І саме ці діти колись стануть нашими колегами й нашими ж критиками...»

Почесні друге і третє місце посіли **Олена Ковальчук**, учениця 5-А класу Романо-германської гімназії №123 Подільського району, її вчитель **Оксана Анатоліївна Мостова** та **Олена Кісловська**, учениця 5-А класу ліцею №157 Оболонського району разом зі своїм учителем-куратором **Надією Іванівною Торбенко**.

У номінації «Найактивніший клас» визначено одразу двох переможців: 5-А СЗШ №42 Дніпровського району (куратор – **Ірина Вікторівна Кузьменко**) та 5-А СШ №112 Голошівського району (куратор – **Наталія Євгенівна Адаменко**).

А найактивнішою школою виявилася Печерська гімназія №75, директором якої є **Алла Миколаївна Ратушняк**. Нагородою за активність школярів став спеціальний приз від видавництва «Грані-Т» – книжки для поповнення фондів шкільної бібліотеки.

Новий етап регіонального конкурсу «Найкращий відгук на сучасну дитячу прозу» стартує у травні 2010 року. Тож уже тепер школярі можуть розпочинати знайомство із сучасною українською дитячою літературою, щоб написати свій найкращий відгук.

КІНО

Біоматриця

Природа – останнє технологічне досягнення Голлівуда

Фільм «Аватар» – перша частина майбутньої трилогії, й, за словами режисера Джеймса Кемерона, – найважливіший фільм у його кар'єрі. Більшість кінокритиків вважає, що це революція в кінематографі. А виконавиця однієї з головних ролей Сігурні Уївер стверджує, що «Аватар» змінив «сам спосіб, яким дотепер знімалося кіно».

«Аватар» на 60% – анімаційний фільм. Але його технологічна революційність полягає в небаченій до цього часу реалістичності анімації. Для зйомок стрічки розробили «віртуальні» камери та технологію «захоплення акторської гри», що дозволила перенести на анімованих персонажів найдрібніші жести, міміку та навіть вираз очей акторів. Як, власне, герої фільму за допомогою нервових імпульсів керують своїми «аватарами» – штучно вирощеними тілами інопланетних істот, так і актори завдяки

«Аватар».
У кінотеатрах
України
з 17 грудня

цій технології могли керувати своїми цифровими героями. Тож якоюсь мірою «Аватар» є історією про сучасні досягнення голлівудської техніки. Зрештою, спецефекти завжди були основою фантастичного жанру, а що таке спецефекти, як не демонстрація найновіших технологічних здобутків? Але цікаво те, що цього разу головним візуальним продуктом розробок у галузі кіновиробництва стали не чергові футуристичні кібердива, а природа. Найбільш видовищним творінням інженерного генія Кемерона в «Аватарі» є фантастична екосистема планети Пандора. Щоправда, ця екосистема чомусь аж надто нагадує «Матрицю» – всі живі організми вигаданого режисером «ідеального світу» з'єднані в єдину, до того ж централізовану, енергетичну мережу. В термінології режисера це називається «досконалою світовою гармонією».

Анонси

25 грудня – 19 січня

«Країна мрій. Вертеп»

Національний заповідник «Софія Київська» (Київ, вул. Володимирська, 24)

Різдвяна програма фестивалю «Країна мрій» дає змогу поринути у вікові українські традиції, що супроводжують зимовий цикл свят. Протягом місяця відбуватимуться різноманітні події: Різдво з колядками та вертепом, Старий Новий рік зі щедрівками, Маланкою та Козою, свято Василя з народними танцями та співами.

А на завершення – обряд спалення дідуха на Водохреща і концертна програма за участю Олега Скрипки, «Ле Гранд Оркестру», Марії Бурмаки, Тараса Чубая.

26 грудня, 16.00

Презентація книжки

Книгарня «Є» (Київ, вул. Лисенка, 3)

Роман «Музей покинутих секретів» – результат багаторічної праці Оксани Забужко – критики вже охрестили шедевром та епосом сучасної України. У новій книжці письменниці поєднані історичний детектив, соціально-психологічне полотно та містичний трилер. Авторці довелося працювати з архівними матеріалами про УПА, вивчати військову справу, медицину, торгівлю антикваріатом. Родинна сага трьох поколінь розгортається від 1940-х років до весни 2004-го. «Це роман про любов і смерть, – зазначила Забужко, – про те, що зі смертю насправді ніщо не кінчається».

27 грудня, 16.00

«Божичі»

Державний музей українського народного декоративного мистецтва (Київ, вул. Івана Мазепи, 21, корп. 29)

«Помишляйте, челоцеви. Псалми» – новий альбом «Божичів», до якого ввійшли записані на Лівобережжі пісні XVII–XVIII століть. Малоznаний фольклорний жанр «псалмів» за мелосом близький до церковної музики, проте його мова й образи тотожні народній пісенній традиції. Прагнучи передати слухачеві специфічний медитативний стан, фольклорний ансамбль виконує псалми без обробки та вдосконалення, у притаманній народним співакам манері.

Бог із машини

Супермен на «Волзі» — російська відповідь героям американських коміксів

Завдяки продюсерові Тімуру Бекмамбетову російяни в Новорічну ніч отримають свого супергероя — вихідця з бідної, але чесної робітничої сім'ї Діму Майкова. На відміну від голлівудських попередників він не має ані надздібностей (як Супермен), ані коштів, щоб виготовити технологічний суперкостюм (як Бетмен), із ним не відбувається жодних генетичних трансформацій (як із Людиною-павуком). Його сила — в його історії. Точніше (тримайтеся за поруччя), в засекречених розробках радянських учених та досягненнях автомобілебудування СРСР.

Якось на день народження майбутнього супергероя батько дарує йому стару «Волгу-21», куплену за оголошенням, з гордістю зазначивши: «Путін їздить на такій самій». Спочатку Діма ставиться до подарунка зі зневагою і розчаруванням, оскільки, звісно, мріяв про іномарку. Але за де-

«Чорна блискавка».
У кінотеатрах України
з 31 грудня

який час розуміє: цей гордий радянський автомобіль назавжди змінить його життя. Річ у тім, що «Волга» виявляється не простою, а вдосконаленою так званим нанокаталізатором, завдяки якому може літати мало не зі швидкістю звуку. Ідея, ймовірно, навiana сценаристові горезвісними московськими заторами.

Тож російський супергерой Діма Майков, як і його американські колеги, літає на своїй супер-«Волзі» по столичному небу, рятує пересічних громадян від злочинців, перемагає злого агента капіталізму Купцова. І, вочевидь, розраховує на те, щоб стати «своїм» кумиром для російської молоді, на якого вона, за словами Бекмамбетова, так давно чекала. Неважко здогадатися, що попереду в нього ще чимало пригод, принаймні це підтверджує запланований сиквел.

27 грудня, 20.00

«Крихітка»

Клуб Sullivan Room Kyiv
(Київ, вул. Прорізна, 8)

Після творчої відпустки та переформатування складу гурту музиканти «Крихітки» записали альбом «Рецепт», знялися в антиСНІД-фільмі й започаткували еко-програму.

Напередодні зимових свят indie-rock-формація потішить прихильників сольним концертом, де вперше виступить із новим бас-гітаристом. Фронтвумен гурту Каша Сальцова вважає себе концертним, а не студійним артистом, тож зазвичай її виступи перетворюються на насичене емоціями дійство з теплим спілкуванням із прихильниками.

27 грудня, 18.00

Новорічний літературний слем

Книгарня «Є»
(Львів, просп. Свободи, 7)

Майстерність володіння словом, віртуозна імпровізація, дотепність та винахідливість — саме таким «коктейлем» обіцяють пригостити гостей молоді поети-слемери. Поміж учасників літературного слему актуальні львівські автори Маруся Весна, Ярина Черняк, Ростик Флюд, Дана Кваша, Андрій Грецький. Родзинка вечора — майстер-клас від улюбленця молодого покоління української поезії Грицька Семенчука. Музичну складову заходу забезпечить гранж-гурт «Сни ностальгії».

31 грудня, 21.00

New Rock Night Show

Клуб «Бінго»
(Київ, пр-т Перемоги, 112)

Молоді зірки української рок-сцени влаштовують справжнє альтернативне святкування. Зокрема, разом із фанами Новий рік зустрічатимуть харківський metalcore-гурт «Тонкая-КраснаяНить», київська «Гапочка», яка за рік існування встигла завоювати нагороди престижних музичних конкурсів та фестивалів,

й одеський проект Mind:|:Shredder, що мікшує у своєму aggro industrial електронну музику та живі гітарні партії. Також у програмі виступи ді-джеїв, конкурс новорічних костюмів і святковий феєрверк.

Джентльмен удачі

Осучаснений Шерлок Холмс у пригодницько-комедійному екшені Гая Річі

«Шерлок Холмс»
У кінотеатрах
України
з 14 січня

«Елементарно, Ватсоне!» – сказав британський режисер Гай Річі й зняв стрічку про геніального сищика, наділивши його образ типовими ознаками супергероя. В інтерпретації майстра гангстерських фільмів Шерлок Холмс частіше користується не дедуктивним методом, а харизмою, кулаками й авантюричним підходом до вирішення проблем. Режисер зруйнував укорінений у нашій свідомості образ джентльмена вікторіанської доби, зіграний Василієм Лівановим, який отримав британський орден за найкраще екранне втілення Шерлока Холмса. Доктор Ватсон теж зазнав змін – він уже не грає другу скрипку, а виступає повноцінним соратником детектива. Спершу творці фільму навіть хотіли зробити з цього дуету парочку закоханих, однак гомосексуальний підтекст згодом змінили на традиційний.

За словами Гая Річі, він намагався уникнути шаблону «нудних екранізацій», тому його адаптація Артура Конан Дойля є максимально наближеною до сучасності. Довільне трактування книжки знайшло своє виправдання – кіностудія-виробник оголосила офіційним першоджерелом комікс Лайонела Вінгрема. Щоправда, пізніше з'ясувалося, що Вінгрем вирішив продати свою ідею «іншого Холмса» під виглядом графічної оповідки, що насправді складалася з кількох ч/б малюнків художника Джона Воткіса. Хитрощі спрацювали: альтернативний погляд на книжного героя сподобався продюсерам майбутньої стрічки. Звісно, модерна реставрація легендарного персонажа, який виробляє у фільмі кульбіти в душі фізкультурних вихлясів персонажів екшенів, може сподобатися не кожному шанувальникові літературного оригіналу. Проте брутальний Холмс має значно більше шансів завоювати серця молоді, ніж інтелектуал із витонченими манерами.

Анонси

2 січня, 18.00

«Вночі»

Львівський театр опери та балету ім. С. Крушельницької (Львів, пр-т Свободи, 28) Святослав Вакарчук працював над проектом «Вночі» разом із запрошеними виконавцями джазу, класичної та народної музики. Поміж спільних композицій – лірична «Колискова» для закоханих, пісня-імпровізація «Не йди» і сповнена світла й позитиву «Там, де літо». Альбом об'єднує різноманітні настрої та стилі: від тривожних до романтичних, від року до регі. За словами Святослава Вакарчука, він схожий на картини художників-імпресіоністів: концентрована емоція, що висловлює найважливіше з внутрішнього світу автора.

5 січня, 21.00

«Н.О.М.» і Александр Лівер

Арт-клуб «44» (Київ, вул. Хрещатик, 44) «Неформальне об'єднання молоді» – саме так розшифровується назва пітерського гурту, який грає свій особливий «іронічний рок». Основні характеристики цього стилю: глумливо-усміхнений погляд на дійсність, незалежність та незрівнянне почуття гумору. Музиканти розповіли, що нова студійна робота «Перш за все!» створювалася «творчою кухнею» спонтанно-поступово. У Києві «Н.О.М.» презентуватиме її разом зі своїм легендарним вокалістом Александром Лівером, який став золотим голосом Женевської опери.

До 14 січня

«Графіка. Магія штрихів»

Національний художній музей України (Київ, вул. М. Грушевського, 6) Просвітницький виставковий проект представляє всю багатогранність найдемократичнішого виду мистецтва – графіки. Різні види, техніки і жанри продемонстровані у творах з музейної скарбниці: стародруки XVII–XVIII століть, роботи корифеїв минулого століття: Георгія Нарбута, Василя Ермилова, Анатолія Петрицького, Сергія Адамовича, Григорія Гавриленка, твори сучасних майстрів Павла Макова, Олександра Сухоліта. Краще зрозуміти секрети графіки відвідувачам допоможуть майстер-класи, лекції, зустрічі з художниками.

Допоможіть бідним

Екранізація повісті Чарльза Діккенса, що таврує гріх жадоби

Коли Чарльзові Діккенсу було 12 років, він пережив травму, що назавжди змінила його погляд на життя. Після банкруства та ув'язнення батька маленькому Чарлі довелося працювати на фабриці, де він уперше зіткнувся з тяжким і злидненным побутом робочого класу. Побачене його надзвичайно вразило, тому Діккенс згодом написав свою знамениту повість «Різдвяна пісня». Так з'явився образ старого скупого багатія Ебенезера Скруджа (прототип діснеївського Скруджа МакДака), який лише на Різдво відкрив у собі здатність до співчуття малозабезпеченим.

Цей заклик до класової дружби відгукнувся в серцях мільйонів, і вже понад 100 років «Різдвяна пісня» не виходить з числа бестселерів, породжуючи одна за одною і голлівудські екранізації. До збільшення їхньої кількості долучився і

«Різдвяна історія».
У кінотеатрах України
з 31 грудня

сучасний класик масового кінематографа Роберт Земекіс («Назад у майбутнє», «Форест Гамп», «Беовульф»). Його анімаційна версія культової історії надивовижу близька до тексту (аж до відтворення специфічної діккенсівської мови персонажів). Проте джерелом натхнення режисера, на відміну від Діккенса, було не співчуття до бідних, а захоплення новими можливостями сучасної 3D-анімації. «Різдвяна історія» Земекіса здобуває прихильників не так сентиментальними сценами, як вигадливими спецефектами, завдяки яким у новорічній казці іноді вириваються «вуха» жанру хорор. А глибокий фокус (прийм, коли предмети здаються особливо близькими до глядача), багатство візуальних засобів та точність відтворення Лондона XIX століття додають цій вигадці максимального реалізму.

15 січня, 19.30

Guano Apes

ЦКМ «НАУ» (Київ, пр-т Комарова, 1)

На втіху численним шанувальникам розпад легендарного квартету не став остаточним, і після чотирьох років мовчання Guano Apes знову на сцені. Успішно заявивши про своє повернення на кількох європейських фестивалях, німецький гурт вперше відвідає Україну. Альтернативний рок-колектив обіцяє виконати улюблені старі хіти та презентувати нову програму. Справжньою перчинкою концерту стане солістка Сандра Насич, відома кардинальними змінами іміджу та своїм потужним голосом, якому під силу і агресивний крик, і ніжні співи.

До 20 січня

«Ось нове творю все»

Національний заповідник «Софія Київська» (Київ, вул. Володимирська, 24)

Сучасне іконописне мистецтво представлено у доробку майстрів із Миколаєва. Це роботи, присвячені Різдву Христовому, реконструкції старовинних ікон із зображенням Святого Миколая, ікони Богоявлення, написані на камені. Ідейно експозицію об'єднує «Шестиднів» — образ Десниці Божої, що творить світ. Виробляючи нові іконописні традиції, митці намагаються зберегти прадавні технології: використовують лише натуральні матеріали, готують фарби власноруч із природних мінералів та пігментів.

До 15 лютого

Карнавал мистецтв

Кав'ярня «У Бекіра» (Дніпропетровськ, вул. Космічна, 53а)

Виставка-ярмарок декоративного мистецтва присвячена новорічній порі, тому тематика заходу обертається довкола зимово-святкових мотивів. Головною принадою для відвідувачів стане розмаїття форм і жанрів: авторські текстильні та скульптурні ляльки, різдвяні прикраси, батік, ф'юзинг, кераміка, самобутні аксесуари від дніпропетровських майстринь. Це переможниці міжнародних конкурсів молодих дизайнерів Аліна та Каріна Гаєві, Марія Козолуп, їхня наставниця Лідія Ульянова та багато інших умільців.

У ПОШУКАХ КАЗКИ

Де найкраще привітати друзів на Новий рік, розговорітися на Різдво Христове? **Тиждень** визначив цікаві місця в Україні, ще не затоптані туристами

Фейєрверки на Говерлі

Автор:
Дмитро
Стаховський

З першого приїзду я полюбив зимові свята у Ворохті. Дорогою сюди зустрічав цілі натовпи новорічних відпочивальників, хоча в самому селі ще снігу не застав, зрештою він таки випав. Зупинилися ми у хаті пана Степана, теща якого готує чудову грибну юшку, а дружина щоразу ганяє чоловіка, який полюбляє засидітися за чаркою з гостями-туристами.

Новий рік у Ворохті водночас схожий на дику екзотику і святкування на Хрещатику. З одного боку, засніжені верхівки гір і теплі колиби з гарячим вином та розпашілими офіціантками, з іншого – тисячі людей, які святку-

ють поруч із тобою і випускають у повітря десятки тисяч ракет. З одного боку, ліси та спокій, з іншого – безперервний феєрверк знизу і згори. У новорічну ніч селом не пройдеш і кількох метрів, не наступивши на петарду. А Ворохта – село велике. Тут і заблукати можна. Ми так уподобали місцеві колиби, що навідувалися сюди кілька зим поспіль: і на Новий рік, і на Різдво, і на день народження, і так просто, без приводу.

Ворохту вважають лижним курортом, хоча насправді його назвати так важко: два кісельних і один бутельний підйомники на один неповноцінний лижний

спуск – цього замало, щоб поставити Ворохту в один ряд із сусідніми Буковелем і Яблуницею. А ось в усьому іншому Ворохта – пісня. Одна кіселька (та, що обслуговує тренувальні лижні трампліни) піднімає до затишної колиби у мальовничому місці. Інша – двокілометрова – на вершечок хребта, де, смакуючи гарячим вином, можна милуватися засніженими краєвидами.

Оскільки це курорт, у Ворохті розвинена пропозиція житла: приймають готелі, приватні апартаменти, лісові котеджі. Вартість проживання, наприклад, у готелі «Керманич» – від 100 до 450 грн на добу.

Ще одна зручність: Ворохта – найближчий населений пункт до Говерли. Є чимало екс-тремалів, яким кортить зустріти

ФОТО: ОЛЕКСАНДР КІДНІКОВ

Колядка
З Новим годом
та й поздоровляєм.
З Новим годом,
та й Ісусом Христом!

Віншування
На щастя, на
здоров'я,
на нове літо!
Роди, Боже,
жито й пшеницю
і всяку пашницю.

Колядка
Ідуть три царі,
ідуть пастирі,
ідуть із дарами
до хлівця, до храму.

Колядка
Христос родився,
Бог воплотився,
Ангели співають,
Царя вітають.

Щедрівка
Щедрую,
Ковбасу чую.
А її мало,
Дайте сала!

**Модерна
щедрівка**
Щедрик, щедрик,
щедрівочка,
прилетіла
тарілочка.
О! Прилетіло НЛО

Різдво під мінаретами

Автор: Інна Завгородня

У пошуках місця для оригінальної зустрічі Нового року багато хто, напевно, згадає про Крим. Окрім загадки зимового моря, півострів приховує ще безліч цікавинок, на які в пляжний сезон у вас могло забракнути часу. А новорічні вихідні – це чудова нагода вирватися з плину буденності й відвідати в Криму те, що ще не встигли. Наприклад, Бахчисарай. Святки у неформальній столиці кримських татар неодмінно матимуть екзотичний смак кримсько-татарської кухні. Спів муедзина не перебиватиме колядок, а лише нагадає, яким різноманітним було створено цей світ. Хоча саме на Різдво світоустрій цілком може зазвучати в унісон. Тим більше що на шляху до печерного міста Чуфут-Кале в урочищі Маріам-Дере знаходиться давня й часто відвідувана прочанами християнська святиня – Свято-Успенський монастир.

Родова резиденція династії кримських ханів Хансарай, будівля мусульманської духовної школи Зінджирлі-медресе, мечеті, церкви і старезні кримсько-татарські садиби: туристичний Бахчисарай у зимову пору не менш привабливий, ніж улітку. В оточенні гігантських гір самі ландшафти налаштовують на повільність і утримують від хитання не лише повітря, а й думки.

Неподалік Бахчисарая розташоване середньовічне місто-фортеця Чуфут-Кале. Відстань до нього приємно подолати пішки, роздивляючись будиночки на довколишніх скелях і вивітрені обличчя вапнякових сфінксів.

Тиша спорожнілого печерного міста, що розляглося на десятки гектарів, узимку стає абсолютною. Проходячи повз караїмські кенаси та мавзолей ханської дочки Дженіке-ханім, важко повірити, що в цьому скам'янілому світі колись вирвало життя. Від Бахчисарая недалеко й до інших печерних міст, що виникли у столових масивах Внутрішньої гряди Кримських гір: на досяжній для автомобіля відстані лежать Тепе-Кермен, Мангуп-Кале, Ескі-Кермен, а також печерний монастир Качі-Кальйон.

Зустрічаючи Новий рік у Бахчисарай, не забудьте побажати місту, щоб 2011 року Ханський палац і Чуфут-Кале таки включили до Всесвітньої культурної спадщини ЮНЕСКО, як це і планується.

У Бахчисарай можна зупинитися не лише в готелях, яких тут чимало, а й у приватному Будинку-музеї художників Олени Нагаєвської й Олександра Ромма. А зимові ціни в готелях міста й околиць приємно здивують: не надто складно знайти житло від 30 грн на добу. ■

Новий рік на найвищій точці України. Одних таких відчайдушів на моїх очах змело бураном із вершини за кілька годин до Нового року. Інші встояли проти крижаного вітру! І, з обмороженими пальцями і носами, таки зустріли там святкову ніч. Ще одні любителі екстриму піднімалися на Говерлу для іншого – щоб потім спуститися на лижах по сніговій цілині. Ці хоч мали клепку піднімалися на Говерлу для іншого – щоб потім спуститися на лижах по сніговій цілині. Ці хоч мали клепку піднімалися на Говерлу для іншого – щоб потім спуститися на лижах по сніговій цілині.

Ворохта вибухає туристами саме на Новий рік. А ось уже на Різдво їхня кількість тут різко зменшується. А дарма! Містяни, як пристойні християни, Різдво святкують по-справжньому. Усю ніч ходять від хати до хати колядники. І ніхто не гримить петардами у тиху Святу ніч. ■

ФОТО: ДМИТРО СТАХОВСЬКИЙ

Святвечір у пеклі

Автор:
Дмитро
Стаховський

Одна знайома все розпитувала мене, куди поїхати на лижі вперше й так, щоб не було соромно. Тобто де є невеличкий схил для «чайників», мало людей, а крім лиж ще й інші види відпочинку? Або де найкраще на Різдво? Універсальна відповідь – село Лумшори на Закарпатті! Мало кому, за великим рахунком, відомий курорт, що колись був водолікувальною австрійських графів, нині стає дедалі популярнішим та універсальнішим, особливо на довгі свята.

Невеликий – 300 м завдовжки – лижний спуск чудово підходить для початківців. Для тих же, хто любить швидкість, – лише за 50 км на північ, у Вели-

коберезнянському районі, є гора Красія. Біля неї – найбільший у цій місцевості гірськолижний курорт із розвинутою інфраструктурою, новими кріселками, чудовими краєвидами. Якщо взимку хочете поєднати задоволення, не важко знайти недорогі готельчики і біля самої Красії («Верховинський двір», «Перлина Красії» – від 100 до 450 грн на добу, на Різдвяні свята ціни найвищі), і посередині шляху Красія – Лумшори, в селі Кострина.

Власне, про головну рощинку Лумшор. Любителям Карпат, особливо лижникам, добре відоме відчуття, коли після напруженого лижного дня всідаєш у розігрітій сауні, а після доброго розігріву вискакуєш голяка у снігову кучугуру...

У Лумшорах замість сауни – величезні старовинні казани з гарячою мінералкою, яку підігрівають дровами. Відчуття ті самі, що й у парильні, але більш загострені. Як добре нагрієтесь (все залежить від того, наскільки сильний вогонь розпалить під вами місцеві чорти-гуцули), тоді вискакуєте на сніг або стрибаєте у крижану річкову воду. Факт у тому, що під час процедур у пекельному чані лікуються і нежить, й отримані на трасах синці, й артрити.

Поставити ж свічку на Різдво можна або в одному з 30 монастирів, розкиданих по Закарпаттю, або ж скромніше, у капличці – вони стоять на в'їзді чи не в кожне закарпатське село. ■

ПЕРШЕ АВТОМОБІЛЬНЕ РАДІО

Вінниця	100,3 FM	Миколаїв	103,3 FM
Дніпропетровськ	104,8 FM	Нікополь	101,2 FM
Донецьк	106,0 FM	Одеса	100,4 FM
Запоріжжя	99,3 FM	Павлоград	106,1 FM
Івано-Франківськ	106,4 FM	Полтава	100,0 FM
Керч	107,6 FM	Севастополь	102,8 FM
Київ	107,4 FM	Сімферополь	90,6 FM
Кіровоград	102,6 FM	Суми	107,9 FM
Кременчук	102,1 FM	Умань	102,1 FM
Кривий Ріг	91,1 FM	Харків	106,1 FM
Луганськ	101,8 FM	Херсон	105,6 FM
Львів	105,4 FM	Чернігів	100,6 FM
Шостка	102,5 FM	Южноукраїнськ	102,4 FM

Мить старої фортеці

ФОТО: ОЛЕНА ЧЕРКЕС

Автор:
Інна Завгородня

Білгород-Дністровський — невеличке затишне містечко, та ще й з архітектурною пам'яткою світового рівня. Він лежить на березі Дністровського лиману вже третє тисячоліття поспіль: 1999-го місто урочисто відзначило своє 2500-річчя. Недарма

ж біла перлина Одещини була визнана ЮНЕСКО одним із найстаріших міст світу.

Панорама Аккерманської фортеці, яка височіє над широким лиманом, що тут-таки неподалік впадає у Чорне море, задовольнить забаганки найпримхливіших туристів. Поблизу мурів, вдало інкрустованих у довколишній краєвид, можна оглянути розкопки анти-

чного міста Тіра, однієї з перших давньогрецьких колоній Північного Причорномор'я. Дивлячись на фортецю з берега лиману, хочеться взяти її приступом. Із цим не виникне жодних проблем — треба лише оплатити вхідний квиток.

Сучасна житлова частина Білгорода-Дністровського теж приваблива. Кращезнавчий музей, культурні споруди, будівля художнього салону розкидані посеред мініатюрних приватних помешкань, що не поступаються садибам видатних міщан, позначеним у путівниках. Звичайні старі будиночки майстерно прилаштовані до сучасного побуту і створюють неповторний міський ансамбль, який багатьом іншим українським містечкам зберегти не вдалося.

У місті є численні культурні споруди, поміж яких грецька, вірменська та болгарська церкви. Різдво також можна зустріти у підземній церкві Іоанна Сучавського, що на вулиці Шабської.

Близькість курортної інфраструктури відчувається і в тамтешніх готелях: взимку ціни тут порівняно невисокі (70–180 грн на добу) і є також чималий вибір місць для ночівлі у приватному секторі.

Як відомо, берег Дністровського лиману ще в XIX столітті облюбували швейцарські переселенці, заснувавши колонію Шабо, що уславилася виноробними традиціями. Тут і досі росте завезений зі Швейцарії елітний виноград. Недарма прапор Білгорода-Дністровського прикрашають три грона. Але взимку найліпше куштувати виноград вже у вигляді вина. Виробляють із нього і класичний шипучий напій Нового року, вибір якого потішить, адже ви на Півдні, де технології виготовлення шампанського опанували давно й успішно. Тому можна впевнено сказати, що новорічний смак і аромат цього міста, як і істина, — у грайливоїгристому вині. ■

Колядка

У Вифлеємі —
В стайні на сіні —
Христос родився
Всім на спасіння!

Люди, радійте,
Христа вітайте,
Божому сину
Славу воздайте!

Там, де весело!

НАДМІРНЕ СПОЖИВАННЯ АЛКОГОЛЮ ШКІДЛИВЕ ДЛЯ ВАШОГО ЗДОРОВ'Я

Ліцензія №202 видана ДААКДПА України 13.09.2006

Щастя з Хортиці

Автор:
Ігор
Петренко

Посеред щойно відновленого комплексу «Запорозька Січ» на острові Хортиця стоїть новорічно вбрана ялинка. Якщо не під нею, то принаймні неподалік, десь на березі Старого Дніпра з виглядом на греблю Дніпрогесу, можна зустріти 2010 рік під президентське вітання з портативного радіоприймача.

Звідси, з колиски козаччини, обов'язково має всіміхнутися нове щастя тим, хто приїде цими днями на скелястий острів. Непогано буде присісти на одну з лавок Тарасової стежки, якою колись блукав Кобзар, і відкоркувати щось козацьке, гайдамацьке або й французьке,

пригадуючи інженера Гійома де Боплана, який побував тут на початку XVII століття і ввів Хортицю у європейський геополітичний дискурс.

На Хортиці водяться олені, лисиці, козулі, зайці. Якщо якась тварина підійде вас привітати, не чіпайте, бо статус національного заповідника забороняє полювання і взагалі закликає до чемної поведінки: не смітити, не розпалювати несанкціонованих багать, не кидати пляшок у Дніпро.

Ночувати, звісно ж, не в лісі. Крім численних готелів Запоріжжя, на самому острові приймають готелі «Чайка», «Діон» і «Хортиця». Ціни помірні, наприклад, вартість про-

живання в номерах «люкс» «Хортиці» – 550–800 грн, в одномісних – від 100 до 150 грн, є автостоянка з охороною. При готелях смачно готують ресторани національної кухні, розважає вар'єте, тобто тут є все для гулянь.

Музей козацтва на свята теж працюватиме. Дирекція заповідника обіцяє всіляко створювати святковий настрій у відвідувачів-екскурсантів.

А козацька дерев'яна церква Покрова Богородиці, звичайно, прийме прочан і туристів на Різдво.

Також у новорічні свята на острові виступатиме з козацьким шоу кінний театр «Запорозькі козаки». ■

Через Абу-Дабі

Бангкок Делі Мумбаї Йоганнесбург

від

339 \$*

Безкоштовно:

- Багаж (до 40 кг)
- Харчування на борту
- Онлайн бронювання
- Онлайн реєстрація на рейс
- Можливість вибору місць у салоні
- Участь у програмі Панорама Клуб

الإتجاه
ETIHAD
AIRWAYS

Abu Dhabi
International Airport
مطار أبوظبي الدولي

* Кількість місць обмежена.
Збори та податки аеропорту не враховані. Діють інші правила та обмеження.
Авіакомпанія Етіхад, Абу-Дабі Аеропортс Компані.

☎ 0 44 581 50 50 📞 566 МТС, КИЇВСТАР,
LIFE3, BEELINE

МТС - згідно з тарифним пакетом як дзвінок на міський телефон/ Київстар та LIFE3 - 1 грн за хвилину/
Beeline - 0,95 грн за хвилину. Ліцензія МАУ ДАА № 368673 серія АВ від 20.02.2009 р.

MAU

ФОТО: PHL

Червоне ігристе у Святогір'ї

Автор:
Тимур Марченко

На Сході України одне з найцікавіших для святкування місць – так звана Донецька Швейцарія, тобто національний парк «Святі гори».

Святогір'я – нетипове місце для степового ландшафту малолісного Сходу України. Національний природний парк тягнеться вздовж лівого берега річки Сіверський Донець, виступаючи лісовим масивом і на правому.

У парку діють сім туристичних маршрутів і дві екологічні стежки. Крім того, працівники парку проводять екскурсії крей-

дяними горами до могили місцевого святого Іоанна Затворника і, звісно ж, на гору революціонера Артема, де стоїть пам'ятник йому в стилі пізнього кубізму.

Тут доречно відкоркувати на Новий рік пляшку місцевого «Артемівського» шампанського, бо в самому заповідному парку навряд чи дадуть розгулятися. А ось у довколишніх готелях і ресторанах – будь ласка. Їх у «Донецькій Швейцарії» чимало: «Святоград», «Гостинний двір». Також є пансіонати і санаторії: «Примус», «Шахтар», «Сосенки», «Сонячний». Вартість двомісного номера – 300 грн на добу. Але за ті самі 300 грн на

Щедрівка

Щедрик-ведрик,
Дайте вареник,
Грудочку кашки,
Кільце ковбаски,
А того мало –
Дайте ще й сала.
Жартуй, не жартуй,
а літру готуй

день є можливість найняти окремий восьмимісний будиночок. Якщо ж бюджет скромніший, місцеві підприємці приватного сектору поселять вас за 40–80 грн на добу в дво- і тримісних кімнатках.

А над річкою, на крейдяних геологічних відкладеннях, біліє Святогірська лавра. Ці гори такі білі, що навіть безсніжної зими виглядають як чудо.

Понад 130 туристичних фірм везуть сюди автобусами туристів з України й зарубіжжя. Самостійно до Святогірська можна доїхати так: потягом Київ – Луганськ до Слов'янська, а звідти маршрутною. ■

Мелодія
Твоя
Всеукраїнська
радіомережа

З НОВИМ РОКОМ

та Різдва Христового!

Київ (101,1 МГц) • Дніпропетровськ (101,5 МГц) • Донецьк (102,6 МГц) • Дубровиця (105,3 МГц) • Запоріжжя (107,9 МГц та 71,51 МГц) • Зарічне (107,1 МГц) • Кам'янець-Подільський (102,8 МГц) • Карлівка (105,5 МГц) • Кіровоград (105,8 МГц) • Ковель (102,7 МГц) • Кононоп (107,1 МГц) • Краматорськ (106,2 МГц) • Красноармійськ (103,3 МГц) • Кривий Ріг (104,7 МГц) • Луганськ (101,1 МГц) • Луцьк (105,5 МГц) • Львів (107,2 МГц) • Мелітополь (103,2 МГц) • Миколаїв (105,1 МГц) • Одеса (101,4 МГц) • Охтирка (102,8 МГц) • Первомайськ (105,5 МГц) • Підгайці (102,4 МГц) • Полтава (105,0 МГц) • Рахів (105,1 МГц) • Рівне (101,4 МГц) • Севастополь (103,7 МГц та 73,3 МГц) • Сімферополь (100,6 МГц) • Снятин (101,8 МГц) • Старобільськ (104,2 МГц) • Суми (105,1 МГц) • Тернопіль (104,9 МГц) • Харків (103,0 МГц) • Хмельницький (102,5 МГц) • Херсон (104,4 МГц) • Хуст (106,8 МГц) • Чаплинка (106,4 МГц) • Чернівці (101,3 МГц)

Всеукраїнська радіомережа «МЕЛОДІЯ»

01054, м. Київ, вул. Дмитрівська, 52 б, 15 пов., тел./факс (044) 585 44 55. Рекламний відділ (044) 455 96 55.
www.melodiya.ua

Ліцензію видано Напродою з питань телебачення та радіомовлення, серія НР № 0855 від 23.04.2003 р.

БІБЛІОТЕКА ФАБЕРЖЕ

Найсильніше враження в новорічний час у Мінську – величезна бібліотека у формі діаманта, прикрашена різнокольоровою ілюмінацією. В народі її часто називають «бібліотекою Фаберже». У цьому книжковому яблуці, мабуть, приємно почуватися книжковим черв'яком. Навіть у лютий мороз неможливо не застигнути біля цієї гігантської пи-санки, поки не передивився весь цикл бібліотечного по-слання, що рухомим рядком транслюється байдужим вер-вечкам проїжджих авто, пта-хам і прийдешнім поколінням. А відкоркувавши шампанське на головній площі білоруської столиці під вітання бацьки, можна злапати опівнічний тро-лейбус, проїхати до миготливої бібліотеки й здивуватися, що більшість мінчан зустрічають Новий рік саме біля неї. ■

Інна
Завгородня

Наталія
Петринська

НОВОРІЧНА ФОБІЯ

У дитинстві я боялася Діда Мороза. Ні, не міфічну постать чарівника, який приносить дітям подарунки, а людей, котрі його імітували. Зараз складно пригадати, що саме мені здавалося страшним у цих дорослих чоловіках напідпитку, які вдягали штучну бороду, червоний ко-жушок й зображали Того, хто при-носить радість. Певно, я відчу-вала в них якусь фальш, а обду-рити мене складно. Мати розповідала, що колись я, дво-річна дитина, уважно і серйозно дивилася на чоловіка в новоріч-ному костюмі, який нібито рап-тово зайшов до нашої квартири з привітанням. Слухала-слухала його, а потім видала: «Мамо, а чо-го в Діда Мороза голос тата?» Німа сцена. ■

МИКОЛАЙЧИК

Увесь день перемовлялася з подругою, яка застрягла в корку на трасі Одеса – Київ. Спочатку вона нервувала, бо спізнивалася на зйомки, потім змирилася й час від часу допо-відала, що в них робиться. Було різне. Повиходили з ма-шин і тупцювали. Палили ба-гаття, співали пісень. Пилю гор-ілку, віскі й текілу. Ділилися бутербродами, пірижками, хтось витяг смажену курку. Й жодної сварки. «Як на Май-дані! Пам'ятаєш?» – у захваті кричала в слухавку подруга. Під самий ранок – дзвінок: «У нас хлопчик народився! Уяв-ляєш, гвинтокрил прилетів, щоб у лікарню забрати. Мико-лою назвали!» Біла ковдра на-крила всю Європу. Може, й це десь проти ночі на Святого Миколая в корках народився Нік, Ніколаус, Ніколя, Ніко-лас, а може, й Ніколетта з Ні-коль. ■

Олена
Чекан

Андрій
Лаврик

НА КРАЩЕ

Від нового року очікують кра-щого. Від 2010-го не варто. Вперше за останні кілька ро-ків я дивлюсь у майбутнє без упевненості. Навряд чи рів-ень безробіття знизиться або зростуть зарплати та пенсії. Я кажу й про свою зарплату. Нас не приймуть до ЄС, вій-сько не стане контрактним, а згорання свободи слова, мо-жете не сумніватися, відбу-деться незалежно від того, хто стане президентом – Яну-кович чи Тимошенко. Нато-мість хтось одружиться, в ко-гось діти народяться чи вже підуть до школи. Я цього року допишу свою першу книжку. Дасть Бог, наступного сяду за-другу. ■

ПЕРШИЙ ЛІД!

Рибальська Україна завмерла в очікуванні слухної миті, щоб вийти на перший лід. Хоча є такі, що вже знайшли скуті кригою озерця, заплави і затоки й упіймали своїх окул-ців. Я також збуджений, в очі-куванні своєї слухної миті. Вже все підготував для виходу на лід: дістав свою зимову амуніцію, перевіряв снасті, по-новому переклав балан-сири й зимові блешні, «верто-льоти» й «чортики». Моя уява настільки запалена майбут-ньою зустріччю з рибкою, «узятою з льоду», що почув-аюся щасливим. Але... моєю частю загрожує тривіальна річ: ніяк не можу знайти свої зимові боти. «Жінко, де мої боти?» – третій вечір ходжу квартирою сам не свій, відчу-ваючи, як від хвилювання ка-латає моє серце. На кону як-не-як ПЕРШИЙ ЛІД! ■

Анатолій
Дністровий

Ігор
Кручик

ГРІХ ПАРКУВАННЯ

Проходячи повз різдвяно вбра-ний собор у центрі Києва, заува-жив велику кількість VIP-авто, припаркованих на церковному дворі. Дорогі іномарки стояли мало не на паперті, впритул одна до одної. Це що, «приїз-джани»? Відчинений собор саяв малолюдям. Думаю, власники машин просто домовилися зі служителями, що паркувати-муться саме тут, де на них, імо-вірно, не зазіхатиме евакуатор чи злодій. Бо що завадило б свя-щенникам тримати ворота захи-ченими? Ну що ж, паркува-тися – не гріх. Не називатиму, якої конфесії церква. Бо чорт і мамона хитро спокушають нас незалежно від того, якої ти кон-фесійної орієнтації та яким транспортом їдиш. ■

**Взяв з собою за кордон
свій мобільний телефон?
і ДЗВОНИТИ будеш всім?
Тоді для тебе ТревелСіМ!!**

Тарифи

- безкоштовні вхідні у 64 країнах
- у 113 країнах вихідні дзвінки у межах \$0,39-\$1,00
- GPRS-інтернет від \$0,57 за 100 Kb
- абонплата відсутня
- плата за з'єднання відсутня

Зручність

- ТревелСімка працює у 175 країнах
- незмінний балтійський номер, що стає відомим до поїздки
- номер зберігається безстроково
- можливість приймати вхідні дзвінки на Ваш український номер
- зручні цілодобові тарифи

Додатково

- безкоштовна деталізація дзвінків Online
- ТревелФакс: окремий балтійський номер для прийому fax2email
- Експрес-звіт: можливість перегляду Ваших витрат на екрані телефону
- Локатор: можливість перегляду місцезнаходження абонента на карті
- послуга «Переказ коштів»
- послуга «Передзвоніть мені»
- послуга «Мобільний Перекладач»
- послуга «Мобільне поповнення»
- бонуси в програмах лояльності «Панорама» (МАУ) і «Меридіан» (Аеросвіт)

Продукція

- стартовий пакет містить: ТревелСімку (за ціною \$9) та зручний для абонента баланс (від \$5)
- вибір гарних номерів
- поповнення будь-яким зручним способом
- безкоштовна доставка по Україні при замовленні продукції на суму від \$100

Країна перебування	Вихід \$	Вхід	Країна перебування	Вихід \$	Вхід	Країна перебування	Вихід \$	Вхід
Австрія	0,55	0,00	Італія	0,59	0,00	Туніс	0,75	0,25
Бельгія	0,65	0,00	Кіпр	0,39	0,00	Туреччина	0,55	0,00
Болгарія	0,75	0,20	Латвія, Литва	0,55	0,00	Угорщина	0,65	0,00
Велика Британія	0,59	0,00	Німеччина	0,59	0,00	Фінляндія	0,55	0,00
Греція	0,65	0,00	ОАЕ	0,65	0,00	Франція	0,59	0,00
Грузія	0,55	0,00	Польща	0,59	0,00	Хорватія	0,55	0,00
Єгипет	0,55	0,00	Росія	0,45	0,00	Чехія	0,55	0,00
Ізраїль	0,45	0,00	Словаччина	0,55	0,00	Швейцарія	0,69	0,00
Іспанія	0,59	0,00	Таїланд	0,85	0,25	Швеція	0,59	0,00

Тарифи станом на 11/12/2009р.

довідка та інформація про точки продажу:
(050) 800-1001 (044) 223-8008 (098) 800-1001
w.TravelSiM.ua

Ось вам до свята 13-та зарплата

Акція для бізнесу «13-та зарплата»

Знижка в розмірі середньомісячної суми рахунку за рік через 12 місяців
Дзвінки в усі країни від 1 грн без плати за з'єднання в межах послуги
Безлімітний International

Акція діє з 15.11.2009 по 31.01.2010

Тариф у гривнях з урахуванням ПДВ. Додатково утримується збір до Пенсійного фонду в розмірі 7,5% з вартості послуги без урахування ПДВ

www.mts.com.ua

ЗАТ «УМЗ», м. Київ, вул. Лейпцизька, 15

оператор бізнесу